

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Štane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je v hiši Štev. 173. — Izdajatelj: Tiskovno društvo v Kranju. — Odgovorni urednik: Ciril Mohor. — Rokopisi naj se ne pošiljajo prepozno.

Izhaja vsako soboto
ob enajstih dopoldne

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za pet-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravnništvo naj se blagovoljivo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Vstajenje.

Težak kamen so zavalili ljuti sovražniki Kristusovi pred duri groba in se oddahnili. Veselili so se tujci in domačini, pogani in farizeji, ker so mislili, da je s križanim Zveličarjem pokopan tudi njegov nauk o novem npravnem redu in da se bo moglo tedaj še naprej svobodno šopiriti kraljestvo strasti. Toda zmotili so se bridko! Iz groba je vstal neustrašeni oznanovavec resnice, obujevavec k novemu življenju in utemeljitelj kraljestva božjega na zemlji. Nehale so plakati pobožne žene, prestrašeni učenci so se pomirili ter se veselo pozdravljali: „Aleluja, vstal je Gospod!“

Nervozno se trudijo tudi sovražniki slovenskega ljudstva, tuji in domači, da bi vjeli v svoje zanke ljudsko dušo, da bi pokončili njene ideale, da bi ji ubili katoliško in narodno zavest. Iz krščanskih ljudij bi radi napravili požrešnike, ki bi se nič ne brigali za nadnaravne resnice božje, ampak naj bi le uživali ta svet. Vsako sredstvo jim je dobro, da bi le osmešili krščanstvo, ugonobili njegovo moralo in utrdili v ljudeh vero v srečo golega materijalizma. Ako bi to dosegli, potem bi lahko tujec zavalil kamen na grob narodu, ki bi več ne vstal, kajti narod brez misli na Boga hira, propada in pogine.

Neveri na ljubo žrtvujejo napredni farizeji pa tudi narodno čuvstvo, katero so nekdanj slavili kot sveto, kot nekak nadomestek vere. Odtod prihaja žalostna prikazen, da se v naši domovini vedno ponavljajo zveze s tujcem na škodo slovenskemu ljudstvu. V Ljubljani in v celjski okolici so se žalibog zadnje dni zopet sklepale zveze z Nemci proti Slovincem. Tako so postali zaslepljeni ti absolutni narodnjaki v svoji strasti, da si še upajo zlorabljati besedo „narod“, ko izdajajo tujcu interese naroda. In tujec se smeja, ko prihaja z lopato...

Ali se bodo posrečile sovražnikom njih nakane? Ne bojmo se! Kristus je prišel z božjo

močjo obdan iz groba živ. Isto moč življenja imajo tudi njegovi božji nauki v duši našega ljudstva. Vsi naporji trebušnikov bodo zaman! Vera v posmrtnost in plačilo na onem svetu še živi v srcih. Ta vera dviga naš rod in mu daje pogum v bojih in trpljenju. Teptati in preganjati se pusti, uničiti se ne da ta čvrsti rod. Dogodki zadnjega časa dokazujejo dviganje in utrditev krščanske misli na Slovenskem ter veselo probujo ljudstva k novemu življenju.

„Le vstani vzborni narod moj...
Tvoj je vstajenja dan!“

Poročilo o županskem shodu v Kranju.

(Konec.)

O občinskih taksah je poročal dr. Pegan. Potrjena bo postava o novih taksah, ki bodo donšale občinam precej novih dohodkov. Takse se smejo pobirati le na podlagi sklepa občinskega odbora in ta sklep mora potrditi deželni odbor. Najbolje je, če se sklene, pobirati vse takse natančno po tarifu, pač pa najvišje, ki so dovoljene. Ako se sklene pasji davek, se samo naznani deželnemu odboru, da naj se ta sklep vzame na znanje. Vodi se posebni dnevnik o prejemanju taks in skupna vsota se prenese v občinski dnevnik. Vse takse se morajo stekati v občinsko blagajno. Po novi postavi se manjše takse lahko določijo kot nagrada tistemu, ki opravlja kakšno delo. Za stavbeni ogled se sme računati samo pristojbina 4 K, kar je več stroškov, kot za zdravnikarja i. t. d., plača občina iz svojega. Dovoljenje za plese sme dajati samo župan. Župan lahko odredi dovoljenje, kadar hoče, nihče ga ne more siliti, da mora dovoliti ples. Orožnik nima tu nič govoriti. Najbolje je, če se dovolitev plesov kolikor mogoče odreka. Pritožba zoper županov sklep gre na deželni odbor. Če ples ni javen, kakor n. pr. na ženitovanju, če plešejo samo svatje, se sme plesati brez licence.

O samostojnem delokrogu občin je poročal dr. Rutar. Občinski odbor sam sklepa, kar občina lahko izvede s svojimi močmi. Sem spada: 1. občinsko gospodarstvo. Proračuni naj bodo natančni in pravi čas, vsaj do novega leta, predloženi deželnemu odboru. Doklade do 15%, se lahko sklenejo brez vsakega dovoljenja, naznani se le sklep c. kr. okrajnemu glavarstvu. Naklade na užitnino do 50% dovoljuje deželni odbor; naklade nad 50% pa predloži deželni odbor v potrjenju deželni vladi. 2. Sprejem v občinsko zvezo. Ako je ta sprejem prostovoljno dovoljen, se plača taksa. Če je pa kdo že 10 let v občini nepretgoma bival, ne plača nič takse. Pritožba glede sprejema v občinsko zvezo gre na politično oblastvo. 3. Krajevna policija, ki se tiče osebne varnosti in varnosti lastnine. Odpravlja naj se, kar preti osebni varnosti. Nevarne brvi sme župan dati zapreti. Če se kdo poškoduje na ledeni poti, ki ni bila posuta, nosi posledice občina. Prepove naj se kopanje v nevarnih tolmunih. Sem spada tudi skrb za nočne in poljske čuvaje, skrb za ceste in občinska pota. Županstvo sme pozvati tudi zasebnike, da skrbje za pota. Cestno-policijskega reda prestopke kaznuje občinski kazenski senat (župan in dva svetovavca), pritožbe grede na glavarstvo, ker so vse te kazni iz prenesenega delokroga. Sem se prišteva tudi pregledovanje živine, če gre živina iz občine, nadalje nadzorstvo nad posli in delavci (poselski red). Dolžnosti poslov do gospodarja in gospodarja do poslov urejuje župan. 4. Npravstveno policijo, da se ne dela pohujšanje, oskrbuje občinski odbor. Izpričevala o vedenju posameznikov (na kolek) izdaja županstvo. 5. Določbe glede beračenja in krošnjarenja izdaja župan, ki je odgovoren, če berači preveč nadlegujejo občinstvo. 6. Stavbena in požarna policija. Sem spadajo tudi požarne straže, katerim dajaj občina podporo. 7. Zdravstvo. Za to se skrbi po okrožnih zdravnikih, katerim prispevajo ob-

PODLISTEK.

Janko Bajde:

Grajski lovec.

V kotu med deročo Savo in štajersko mejo leže razvaline gamberskega (golobrskega) gradu. Le groblja debelega, obdelanega kamenja in tupatam kak kos še neporušenega zidovja pričča, da je tu stal nekdanj mogočen grad, čigar graščaku se ni bilo treba bati sovražnika, če je imel le peščico oboroženih hlapcev.

Sezidan je bil grad, če je res, kar nam pripoveduje Valvasor, leta 1040. Devetsto let bo tedaj že preteklo od onega časa, ko se je grad zidal, a grozovitosti, ki so se nekdanj tu dogajale, so ljudstvu še v živem spominu. Moj ded mi je pravil kot dečku, ko sva šla mimo razvalin: „Le poglej to močno zidovje in dobro si zapomni, kar ti bom sedaj povedal. Ko boš dorasel, boš lahko presodil, kakšni trpini so bili nekdanj naši ljudje. Grad se je tako - le sezidal:“

Pred davnim časom je prišel sem bogat gospod iz Hrvaške. Ogleдал si je kraj, in ker mu je ugajal, ga je tudi kupil. Hotel si je namreč na tem griču sezidati grad. Poklical je iz Hrvaške svoje podložnike, da so mu pri zidanju robotali. Pa tudi naši pradedje niso smeli rok držati križem, tlačaniiti so morali, da je bilo groza. Graščak sam jih je z bičem v roki priganjal k težav nemu delu. Gorje onemu, ki je nekoliko opešal! Bič krutega graščaka mu je padal po hrbtu. S cer-

so ljudje godrnjali in se jezili, ko gospodarja ni bilo blizo, a pomagati si niso mogli. Vlačiti so morali težko kamenje na strmi grič, kjer so zidarji nočindan gradili novo poslopje. Marsikateremu hrvaškemu kmetiču se je prigodilo, da je prignal s seboj na tlako lepo rejene voličke, domov pa je nesel samo njihove kože.“

Čudil sem se takrat tej pripovedki in se jezil nad hudim graščakom, a pozneje sem izvedel iz raznih ljudskih virov še več.

Ko je bil grad dovršen, preselil se je vanj novi gospodar Ortolf Ostrovhar z vso svojo družino

Jako krut in zloben je bil eden njegovih naslednikov. Vse se ga je balo in ga sovražilo. Zelo so pa ljudje radi imeli in spoštovali njegovo osemnajstletno, rahločutno hčerko Tamaro. Mnogokrat se je ona zgražala nad svojim očetom, da trpinči ubogo ljudstvo, mnogokrat je skrivaj pomagala nesrečnikom, ki jih je zadela trda očetova roka.

Krasna je bila Tamara, kadar je jezdila med zelenimi travniki na svojem iskrem vrancu Dolgi kiti kostanjevih las sta ji viseli po vitkih plečih, njene jasne modre oči pa so gledale v svet tako prijazno in vabljivo, da bi človek mislil: Vsemogočni je poslal v dolino solz svojega angelja, da bi tolažil Adamove otroke v njihovih nadlogah.

Bilo je krasno pomladansko jutro. Težka snežena odeja, ki je nad tri mesece pokrivala naravo, je izginila; le po zakotnih dolinah je tu-

intam ležala še kakšna lisa snega, ki se je lesketal v jutranjem solncu, poljubljajočem s svojimi prvimi žarki Jelenov rog in njegovo sestro Veliko planino.

V gamberskem gradu je bilo še vse tiho in mrtvo, kar se prikaže na dvorišču v lovski obleki — Tamara. V desni je držala ličen lok, čez ramo pa ji je visel košek, poln smrtonosnih puščic. Lahnih nog kakor srna odide v bližnji gozd. Na sicer polnih, a danes nekoliko bledeh licih, se poznajo sledovi prečute noči. Kako bi bila mogla spati, saj je bila vsa razburjena, ker je sinoči oče do nezavesti pretepel hlapca, ki je po nepredvidnosti stopil na rep njegovemu psu! V svoji zamišljenosti ni opazila, da je prišla že globoko v gozd.

H-poma jo predrami jezno renčanje zveri. Plaho se ozre okoli in zapazi risa, ki se je pripravil na skok. Urno kakor blisk potegne puščico, napne lok — a ta se ji prelomi na dvoje. Grozen strah jo izpreletil in bolesten krič se ji izvije iz prsi, nato se pa nezavestna zgrudi.

Že je planil ris na svojo žrtev. A dobro pomerjena puščica ga podere na tla, predno jo doseže ris z ostrimi kremplji. Na oni strani, odkoder je puščica priletela, se začujejo nagli koraki. Krepka postava mladeniča se pokaže izza grma, pred katerim je ležala nezavestna Tamara. Ozre se mladenič na risa, ko pa vidi, da je že poginil, poklekne k gospodični, vzame iz svoje lovske torbe čutarico in pomoči z njeno vsebino krasno čelo in sencu onesveščene. V malo tre-

čine k plači. Babice nastavljaajo zdaj še okrajni zastopi ali okrajne blagajne, pridejo pa te pravice na občino. Tudi umobolnih naj občina ne zanemarija. 8. Skrb za ubožce pripada občini po deželnem zakonu iz l. 1883. Občina naj oskrbuje ubožnice, določuje preskrbo ubožcev po hišah, ali pa jim daje podpore v denarjih. 9. Ljudsko šolstvo. 10. Izdaja ženitovanjskih zglasnic, ki se ne sme odrekati nikomur, ki se hoče ženiti. 11. Posredovanje pri prostovoljnih dražbah premičnin in dajanja v zakup. Če županstvo ne posreduje, dražba ni veljavna. Sme se pobirati od dražb pristojbine. Za povišanje naklade je treba novega sklepa občinskega odbora. Od odpisanih davkov se naklade ne morejo pobirati.

Kakšne davke pobira občina in kako naj jih pobira, je poročal dr. Pegan. Malo občin pobira doklade k užitnini. Čudno je, kako morejo občine to opuščati. Večkrat so vzroki oštriji, ki imajo prvo besedo v odboru. Če kdo predlaga v občinskem odboru užitninsko doklado, pa je ista odklonjena, se sme vsak občan pritožiti na deželni odbor, in ta ima nalog, da se doklada uvede. — Tlaka. V kmečkih občinah je tlaka večkrat umestna. Skleniti jo mora občinski odbor. Na tlako se sme poslati sposobnega namestnika, ali pa se od nje odkupiti. V slučaju sile (požara) sme župan vsakemu, četudi le slučajno v občini navzočemu, ukazati, da mora iti pomagat. — Za opojne pijače se sme skleniti pobiranje davščine za 10 let naprej s privoljenjem deželnega odbora. Mora pa biti proračun pred decembrom pri deželnem odboru. Za nazaj se doklade na užitnino ne smejo pobirati. Ne sme se uvesti davek na stvari, ki se morejo smatrati kot doklade, n. pr. vodovodna davščina, katero morata potrditi deželni odbor in cesar. Podobinske potrebščine urejujejo gospodarski odbori. Skrbi za pota pa nimajo ti odbori, ampak le župan. Odbori imajo le skrb za upravo premoženja dotične vasi. Glede vaških potov nimamo zakona, ki bi koga moral, skrbeti za vzdrževanje teh potov. Deželni odbor tu ne more pomagati; tožbe spadajo pred sodišče. Po novi cestni postavi bodo vsa ta pota javna pota in občinski odbor bo moral skrbeti tudi za gospodarska in gozdna pota; potem bo šla pritožba na deželni odbor. Ali se sme lovska zakupnina porabiti za občinske potrebe in dati v proračun? Zakon pravi, da ne, jaz pravim: da! Po razmerju površine se mora po zakonu ta zakupnina porazdeliti med posestnike in, če se nihče ne pritoži, to drži. Govornik je omenjal tudi zakonskih določeb glede vran, maček, strupa in skobcev.

Revizor Kristan je pojasnil zadnje okrožnice deželnega odbora. Svoj denar naj ima župan ločen od občinskega denarja. Kupi naj se železna občinska blagajna, ki se dobi za kakih 50 kron. Kontrolacija blagajne mora biti dvakrat na

leto! Ločen mora biti tudi občinski zaklad od ubožnega zaklada, kar naj izkazuje tudi blagajniški dnevnik. Vsak dohodek in izdatek naj se precej vpiše, da se ne pozabi. Primanjkljaja naj župan ne zalaga iz svojega, ampak naj izposluje posojilo. Vsak občan ima pravico, pregledati blagajniški dnevnik in priloge računa. Pregledovavci računov morajo znati brati in pisati. Občina imej natančen inventar, čegar prepis se pošlje deželnemu odboru. Tu morajo biti našeta tudi bremena občine. Gospodarski odbori naj se precej prepričajo po zemljiških knjigah, katere parcele so občinske in katere solastninske. Vodijo naj se o prejetih aktih zapisniki, kjer naj stoji zabeleženo tudi, kdaj so se odposlale rešitve aktov. Dopisi in koncepti se shranijo v arhivu. Tu morajo biti tudi matice, zapisniki tujcev v občini, zapisnik domovinskih listov i. t. d.

Delitev občin. Včasih se občinske meje ne krijejo z mejami župnega in šolskega okoliša. Tu včasih kaže, izpremeniti mejo občine. Najboljše je, če se krijejo vse tri meje občine. A treba je, da ima nova občina toliko davčne moči, da se more upravljati. Če se priklopi kak del občine drugi, že obstoječi občini, sme to odrediti deželni odbor. Če se pa ustanovi nova občina, mora napraviti deželni zbor sklep, katerega potrdi cesar. Natančno se mora pri tej delitvi urediti občinsko premoženje.

Stavbene zadeve. Nobena stvar se ne sme zgraditi brez oblastvenega dovoljenja, tudi bistvene prezidave se brez tega ne smejo vršiti. Predloži se stavbeni načrt v dveh izvodih in prosi za stavbeni ogled. Neprizadet stavbeni izvedenec mora biti pri ogledu navzoč. Če gre stavba čez svet, čez katerega ima kdo pešpot, tedaj ta, ako je bil povabljen, pa ni prišel k ogledu, izgubi pravico do poti. Če iz javnopravnih ozirov ni pomisleka, mora župan dovoliti stavbo. Sodišče je za enako vredno pot, če ta gre čez svet, kjer kdo misli zidati. Če mejaš ugovarja zidavi, ga gospodar lahko toži. Javno-pravni ugovori spadajo pred občinski odbor in deželni odbor; zasebno-pravni ugovori pa spadajo pred okrajno, deželno in upravno sodišče. Če kdo hoče zgraditi postopje blizu hiše, kar bi bilo po mnenju zdravnika prebivavcem na zdravju škodljivo in gospodar hiše ugovarja, tedaj je to javno-pravni ugovor. Povabijo se k ogledu tudi mejaši. Za okrajno cesto je mejaš okrajno-cestni odbor. Zidati se mora od deželne ceste vsaj dva metra proč, od državne ceste pa štiri metre. Župan mora za to skrbeti, če tudi deželni odbor, oziroma državna oblast ne pošlje k ogledu nobenega zastopnika, in mora odkloniti tudi vsako prezidavo, ki bi se hotela napraviti bolj blizu ceste.

Kranjsko-hrvaško-dalmatinska železnica.

Dne 23. marca so v Novem Mestu zasadili prvo lopato za zgradbo dolenjske železnice. Ta železnica bo šla do Črnomlja, odondod do Metlike, od Metlike do kranjsko-hrvaške meje. Od te meje do Karlovca se bo tudi napravila železnica. Karlovec je že vezan po železnici z Ogulinom. Od Ogulina se bo gradila železnica do Knina v Dalmaciji. Od Knina je že železnica izpeljana do Šplita, odtod do Gabele bo pa nova železnica.

Poglejmo daljavo teh prog, ki so deloma že izvršene, deloma pa še ne. Od Ljubljane do Novega Mesta je 76 km, od Novega Mesta do Črnomlja približno 40 km, od Črnomlja do kranjsko-hrvaške meje ravno toliko, od hrvaške meje do Karlovca pa 20 km, od Karlovca do Ogulina je proga dolga 56 km, od Ogulina do Knina je 170 km daljave, od Knina do Šplita je 132 km, od Šplita do Gabele znaša daljava 120 km, od Gabele do Uskoplja že teče železnica ter je dolga 90 km, od Uskoplja do Zelenika (ob Kotorškem zalivu) je železnica dolga 76 km. — Od Ljubljane do Kotora bo tedaj proga dolga okoli 820 km.

Velike važnosti bodo vse te železnice v vojaškem oziru, zlasti kadar bo vihar na morju in bi ne bilo mogoče čet po ladjah spraviti v Dalmacijo, ali pa, ko bi se sovražnik bližal z morske strani. Dolenjska, Hrvaško Primorje in Dalmacija bodo gmotno jako napredovale tako glede kupčije in obrta, kakor tudi v poljedelstvu in vinoreji. Ljubljana bo imela veliko korist od ptujcev, ki bodo prihajali z juga. Osebni in tovarni promet se bo na Rudolfovi in na dolenjski železnici izdatno pomnožil. Poglejmo na zemljevid Italije! Na vzhodni strani dežele je železnica tik ob morju izpeljana od Rimini do Otranta, torej od severa na jug — v obrambo dežele. Zakaj bi torej Avstrija ne imela železnice, ki naj veže Ljubljano s Kotorom preko hrvaškega Primorja in Dalmacije? Ta železnica je potrebna v obrambo države. Pa še nekaj družega je treba tu naglašati. Južna Dalmacija ima jako milo podnebje, ki ugaja onim, ki bolehajo na sopilih in na živcih. Gotovo si bodo oni krogi iz Nemčije, Rusije in severne Avstrije, ki zdaj hodijo prezimovat v Nico, v Opatijo in druge kraje, posihmal izvolili južno Dalmacijo za zimsko bivališče in ljudje bodo tja popotovali skozi Ljubljano. Gorenjska naj bo letovišče, Dalmacija pa prezimišče. Redkokje se dobi tako blizu oboje skupaj. Ko se bode napravila zveza Ljubljane s Kotorom, bodo utihnile tožbe Dalmatincev o zanemarjenju dežele od strani vlade in tedaj utegnemo šele na laž postaviti izrek Bismarkov, da je zgodovina Avstrije dolga vrsta zamud.

nutkih odpre Tamara oči in izpregovori s komaj slišnim glasom: „Ah, kje sem? Kaj se je zgodilo?“

„Umirite se, gospodična! Nevarnost, ki vam je pretela, je odstranjena. Sam angelj varuh mi je menda navdahnil misel, da sem se napotil danes malo na izprehod po gozdu in da sem vzel s seboj tudi lok. Kakor vidim, oboroženi ste bili tudi vi, a nesreča je hotela, da se vam je lok zlomil.“

Med tem govorom se je Tamara polagoma dvignila kvišku. S krasnimi očmi hvaležno pogleda lovca. Bilo je pa v tem pogledu nekaj tako prisrčnega, da je lovec zardel in pobesil oči. Tamara je zapazila lovčovo rdečico in spoznala takoj, da ima svojega rešitelja popolnoma v oblasti. Ugajala ji je njegova krepka postava, njegovo skoro dekliskonežno, od solnca zarjavelo, ponosno obličje; radi tega ga nagovori s prijaznim glasom: „Blagi mladenič! Rešili ste mi s svojo pogumnostjo in mirno roko življenje. Ako bi ne bila vaša puščica tako izvrstno zadela risa, ležala bi jaz sedaj mrtva v svoji krvi na tem mestu. Vsprejmite v znak hvaležnosti to zapestnico. Sicer ni mnogo vredna, a če bi imeli kdaj kako prošnjo do mene, le pokažite mi zapestnico, vse vam bom storila prav rada, tudi kaj večjega, če bo le v moji moči.“

Toda v gradu me gotovo že pogrešajo, vrniti se moram, da ne bo oče v prevelikih skrbeh. Upam, da vas jutri dopoldne tamkaj vidim. Povedati hočem tudi očetu, kakšno uslugo ste mi storili, da vas tudi on nagradi. Na svidenje!“ Po-

dalala mu je roko, katero je lovec spoštljivo poljubil, nato pa se je naglo oddaljila.

Nepremično je stal mladenič na mestu in zrl za njo. Zdela se mu je kakor kak angelj, o katerih je v svoji mladosti od matere slišal pripovedovati, kako so lepi.

Iz zamišljenosti ga prebudi s svojim tolčenjem žolna, ki si je na bližnji smrekki iskala hrane. Pobere lok, vrže čez rame risa in se počasnih korakov odpravi proti domu. Narava, ki ga je poprej tako zanimala, mu je bila sedaj mrtva. Ni se zmenil za ljubko živkanje drobnih ptičev, ki so bili sicer njegovi ljubljenci, ne za pestre cvetlice okrog sebe. Neusmiljeno jim je stopal na nežne glavice.

Gregor, tako je bilo mladeniču ime, je bil sin malega plemiča, ali bolje rečeno, prostega kmeta v prijazni vasi Zabrezniku. Nemila smrt mu je pokosila očeta že pred par leti; ostala mu je le še mati, katero je ljubil z vsem srcem.

Ko prestopi Gregor prag domače hiše, prihiti mu mati naproti. Oko ji veselja zažari, ko vidi krepko postavlo sinovo in njegov plen. „No, si pa že zopet enemu upihnil življenje! Te grdobe je pa že toliko v tem kraju, da bi si človek kmalu izpod strehe ne upal. Kje si ga li zalotil? V naših gozdih menda ne.“

„Res je, mati! Tega sem si poiskal drugje. Ko sem hodil zjutraj po gozdih, zaidem, sam ne vem kako, v graščinski log. Že sem se mislil vrniti, kar zaslišim v svoji bližini klic na pomoč. Hitro storim še par korakov in zapazim

prav tegale risa, kako se je pripravljaj na skok na žensko, ki je ležala nezavestna pred njim. Urno vzamem lok, pomerim, in zver se je valjala v krvi. Pristopim k ženski, pomočim ji senca in čelo z vinom. Kmalu se gospodična predrami in upre vame svoje oči, ki jih ne pozabim nikdar. Uganite, draga mamica, kdo je bila ona gospodična? Pa saj sem vam to že skoraj izdal sam.“

„Pa menda vendar ni bila Tamara, graščakova hči?“

„Uganili ste, mamica, prav ona je bila. Naročila mi je, da naj pridem jutri v grad.“

„Sinko moj, ne hodi! Ne pajdaši se z graščakom! Iz tega ne more priti nič dobrega. Saj poznaš njegovo grozovitost.“

„Ne bojte se, on mi ne more ničesar; saj sem vendar svobodin, ne pa njegov podložnik!“

„Tudi tvoj oče je trdil isto, a vendar ga je celjski grof — Bog mu odpusti, saj je že tudi na onem svetu — zavratno napadel in umoril.“

„Mati, večkrat sem vas že prosil, da bi mi o očetu, kaj natančnejega povedali, vendar mi še do danes niste izpolnili te prošnje; danes pa prosim, mamica, danes morate. Čas imava oba in družine tudi še ne bo tako kmalu domov.“

„Naj bo! Enkrat ti tako moram vse razodeti in zdi se mi, da je ravno danes pravi čas za to.“

(Dalje prih.)

ljakov, Čehov in Jugoslovanov. Sestavilo bi se
potem tudi ministrstvo iz zaupnikov strank.

V beljaškem okraju bo dne 23. oz. 30.
aprila volitev poslanca za državni zbor. Nastopile
bodo štiri stranke: Slovenci, nemški krščanski
socialci, nemški nacionalci in socialni demo-
krati. „Slov. Narod“ snubi Slovence, da bi kar
mokrača volili. To je v smislu „Narodovega“
programa, kajti vse nimajo mokrača nič, narod-
nosti pa ravno toliko.

Na Hrvaškem se ne more več govoriti o
svobodi. Čuvaj dela, kar se mu ljubi: liste kon-
fiskuje, urednike odstavlja, politične liste s kav-
cijami zatira. Soproga pa Čuvaju stanovanje pri-
reja po ukusu kralja Ludovika XVI. Hrvaško-
slovenski klub naj pугumno nastopi in popraša
v delegacijah in v državnem zboru, da čegave
stroške se vse to dela.

Hrvatje in Poljaki. Veliko sočutja imajo
Poljaki s tlačeniimi Hrvatji. Poljski listi prinašajo
obširne članke o hrvaških razmerah in izražajo
gnev nad ogrsko vladno krutostjo. Poljsko društvo
prijateljev južnih Slovanov je poslalo hrvaškim
dnevnikom brzojavke, v katerih izraža srčno so-
čutje in protest zoper nasilje in krivice, ki se
gode Hrvatom.

1600 letnica. Letos, dne 28. oktobra, bo
preteklo 1600 let, kar je krščanski veri naklonjeni
česar Konstantin Veliki ob mostu Ponte Molle
pri Rimu slavno premagal hudega sovražnika
kristijanov, poganškega cesarja Maksencija, ki je
utnil v valovih Tibere. To slavno zmago je do-
segel Konstantin v znamenju križa. L. 313., dne
13. junija, je izdal Konstantin skupno s cesarjem
Licinijem v Milanu razglas, da smejo v celi rimski
državi tudi kristijani očitno priznavati svojo vero,
združiti cerkve in v njih obhajati božjo službo.
Kristijani so bili tega osvobojenja cerkve neizre-
čeno veseli. Papež Pij X. je pred kratkim ime-
noval komisijo kardinalov, ki bo sestavila načrt,
kako naj se ta 1600letnica priznanja krščanstva
slovesno proslavi.

Socialisti v Italiji so razdeljeni v dva ta-
bora: nekaj je revolucionarjev, drugi so pa re-
formisti. Ta razdvojenost se kaže tudi v nastopih
stranke proti vladi glede vojne v Tripolisu.

V Lisaboni so anarhisti vrgli med veliko-
nočno procesijo v sredo ljudstva dve bombi. Pet
oseb je bilo ubitih in 10 težko ranjenih. To so
dijaki pa vzorniki naših naprednjakov!

Finski katoličani spadajo v cerkvenem
oziru, kakor oni v Petrogradu, v mohilevsko nad-
škofijo. V deželi Finski je okoli 2.670.000 lute-
rancev, nekaj pravoslavni in le 800 katoličanov.
Odkar je Gustav Wasa deželo poluteranil, ni no-
ben domačin več postal duhovnik. Sedaj je pa
v Wiborgu postal za župnika Finec dr. Adolf
Karling, ki je kot dijak se izpreobrnil v katoli-
čanstvo. Iz Helsingforsa je šel študirat v Rim in
je na kolegu propagande postal doktor. Mož, ki
je star šele 29 let, utegne veliko koristiti kato-
liški cerkvi na Finskem.

Na Turškem so pri volitvah v državni zbor
z veliko večino zmagali Mladoturki.

Italijansko-turška vojska. Dne 4. t. m.
so Turki napadli Italijane pred Tobrukom in jih

30 ubili. — Admiral Faravelli, poveljnik italijanske
mornarice, je odstavljen. Za poveljnika prvega
brodovja je imenovan Vialo in admiral D' Aste-
Stella za poveljnika drugega brodovja. To vedno
menjavanje poveljnikov ni nič prida. — V Rdečem
morju so Italijani razširili blokado. — Dne 9. t. m.
so Italijani izkrcali na libijskem obrežju nekaj
novih čet, manevrirali pa z ladjami tako, da so
Turki na drugem kraju pričakovali sovražnika.
Na Laškem so ljudje vedno bolj siti vojske, z
bojišča si vojski želijo domov in se upirajo.

Japonke Evropejcam. Na Danskem je neko
žensko društvo, ki se poteguje za politično enako-
pravnost z moškimi, povabilo Japonke, da naj bi
se udeležile mednarodnega ženskega kongresa.
Japonke so pa odgovorile: „Me imamo dosti z
otroci opraviti, da jih vzgojimo kot dobre držav-
ljane in branitelje domovine, za politiko pa ni-
mamo časa.“

DOPISI.

Iz Smlednika. „Kmečka zveza“ je priredila
pri nas 8. t. m. političen shod. Mnogoštevilna
udeležba gospodarjev iz cele okolice, ki so na-
polnili prostorno dvorano „Društvenega doma“
do zadnjega kóta, nam je bila vnovič dokaz,
kako živo se zanimajo zadnji čas naši ljudje za
delovanje S. L. S. Prof. Jarc je v uvodu svojih
izvajanj s šaljivimi besedami pokazal Smlejem
neverjetno zlobo in nagajivost tukajšnjih
par liberalcev, zlasti svobodomiselnega učitelja
Ciuhe in slavnoznane poštarice. Ta môra ne bo
dolgo tlačila mirnega Smlednika! — Sadovi de-
lovanja S. L. S. za gorenjske občine se bodo po-
kazali čez nekaj let, zlasti v porabi neprecenljivih
zakladov „belega premoga“, savskih vodnih
sil, in pa v koristi novega cestnega zakona.

Značilno je, da so naši delavci ostro obsodili
izžemanje, katero trpe že leta in leta od strani
družbe Leykam—Josephstal; vsi željno čakajo,
da pridejo vodna podjetja končno v deželne roke.
— Dr. Krek je s krasnimi besedami naslikal in
utemeljil cilje naše stranke, ki smo jih deloma
že dosegli, nekaj pa jih moramo z združenimi
močmi zahtevati od bližnje bodočnosti: širše
pravice slovenskega ljudstva pri državni
upravi in nujno potrebno zedinjenje Jugo-
slovanov potom trializma. Žalostne raz-
mere na Hrvaškem in laška pohlepnost po našem
morju naj bi nas vendar enkrat prepričala, da je
samo v zblizanju in okrepitvi bratskih narodov
upati lepše in varnejše bodočnosti. — Predsednik
„Kmečke zveze“ g. Brodar je poživil s svojim
govorom zanimanje za to koristno stanovsko or-
ganizacijo in pokazal našim možem tudi njene
gospodarske koristi. — Želja po vodovodih v
vseh Hraše in Smlednik se bo po prizadevanju
naših poslancev kmalu uresničila. Lazarinjeva
nemška graščina, ki hoče v vseh gospodarskih
zadevah povsod imeti glavno besedo, je pokazala
svojo hvalisano skrb za vodovod s tem, da se
za ljudski shod še zmenila ni!

Selca. Velikonočna procesija, katero je vodil
g. dr. Krek, je bila zelo veličastna. Sicer je bila

udeležba vsako leto velika, taka pa še nikoli.
kakor letos. Šla je procesija po daljši poti, kakor
druga leta, in v kljub temu je šolska mladina ko-
rakala že nazaj v cerkev, ko zadnji pari še niso
odšli od cerkve. K tej veličastnosti in velikanski
udeležbi je največ pripomogel nastop odseka
„Orel“ s svojo godbo. Pri prvem nastopu, pri
procesiji v Stari Loki, so naši „Orli“ dobro igrali,
Pri drugem nastopu v Selcih so bili ljudje z
godbo tako zadovoljni, da so takoj po procesiji
zanjo prispevali v denarju

Križe pri Trziču. Premog iščejo v sle-
menu pri Seničnem. Zvirali so že precej globoko.
Čeravno še niso prišli do premoga, pa niso še
obupali. Pravijo, da je gotovo tukaj premog, ker
se čedi taka voda vun, kakršna se nahaja le,
kjer je premog. — Dne 10. t. m. so našli na
poti v Sp. Veterno navsezgodaj zjutraj mrtvega
hlapca Jožefa Ferlica iz Sp. Veterne. Prejšnji
večer je šel ob 8 uri iz Bajdove gostilne v Seničnem,
kjer je izpil osminko žganja. Ali je na poti proti
domu omagal, ali ga je slabost obšla, ali je za-
spal in potem zmrznil, ker je bil hud snežen
vihar tisto noč, se ne ve. Star je bil 56 let. —
Občinske volitve bodo maja meseca enkrat. Voli-
livni imenik je bil položen na ogled 16. okt. 1911,
sedaj je šele končno veljaven. Ta čas je že umrlo
osem volivcev. V volivnem imeniku ostanejo, a
voliti seveda ne bodo mogli. Vseh volivcev je
603, torej bo treba poleg štirih odbornikov iz štirih
podobčin voliti še 21 odbornikov, da bo vseh 25.

Iz Trziča. Minoli četrtek je umrl v trgo-
vec in izdelovatelj sodavice g. Ivan Jelenc. Po-
kojni je bil doma iz Velikih Lašč, odkoder se je
preselil v Trzič in pričel tu trgovino. Kmalu si
je opomogel in postal posestnik dveh lepих hiš,
in sicer v trgu in v Križih pri Trziču, kjer je
imel tudi dobro vpeljano trgovino. — Vihar, ki
je divjal v noči od torika na sredo, nam je pri-
nesel precej mraza in tudi nekoliko snega. Ta
mráz je dokaj škodoval sadnemu drevju. — Po-
ročil se bo te dni mlajši g. Gassner, veletovarnar,
z Angležinjo Power. Poroka bo menda v Mona-
kovem. — Predivnica je bila napovedala delav-
stvu, da se s prvim aprilom prične delo že ob
6. uri zjutraj, a tozadevna pogajanja z drugimi
tovarnami so ostala brezvpešna in dela še zopet
po starem od 7. ure zjutraj.

Novičar.

Kaj bo z naprednjaki? Pri občinskih vo-
litvah v Krškem so naprednjaki pri prvi volitvi
v drugem razredu zmagali. Mislili so, da jim bo
še bolje šlo pri ponovljeni volitvi. Pri tej so pa
dobili v drugem razredu le 76 glasov, S. L. S.
pa 600 glasov! Naprednjaki gredo nazaj!

Okrajne blagajne, iz katerih se vzdržujejo
okrajne ceste in pokrivajo druge potrebščine davč-
nega okraja, bo krajski deželni odbor koncem
tega leta odpravil. Nadomeščali jih bodo drugi
samoupravni zastopi.

Česa je kriv liberalizem? „Da je ostajalo
naprednjaštvo v vrstah učiteljstva do danes brez
globljega kulturnega temelja, t. j. v frazah, temu
je kriv povečini liberalizem, ki je namesto kul-

Janko Bajdó:

Grajski lovec.

Dalje.

V svoji mladosti sem bila družabnica kam-
niške graščakinje Ljudmile. Dobra gospa je bila,
z materinsko skrbjo se je zavzela zame. Marsikaj
dobrega in koristnega sem se naučila od nje.
Graščak je bil le malo doma. Večinoma je živel
na dvoru svojega vladarja. Ko pride nekoč
domov, zapazim med njegovim spremstvom mla-
deniča močne postave in prikupljivega obličja.
Zvedela sem, da je to novi oproda našega go-
spoda. Sirota je bil brez starišev in sorodnikov.
Njegov oče je bil graščak blizu goriške meje.
Gospodaril pa je tako slabo, da sinu Ahcu po
svoji smrti ni zapustil družega kakor ime. Za-
smilil se je mladenič kamniškemu graščaku, in
ker je bil lepega vedenja ter nenavadno hraber,
vsprejel ga je za svojega oprodo. Mladi gospod
Sokolski pa mu je to dobroto kmalu poplačal.
Rešil mu je življenje v nekem boju, katerega je
imel z roparji. Že poprej mi je ugajal pogumni
mladenič, po tem činu pa se mi je njegova po-
doba vtisnila globoko v srce. Lahko si misliš, da
mi ni bilo ravno prijetno pri srcu, ko sem videla,
da Sokolski dvorjani vsem drugim gospodičnam,
le mene se nekako namenoma ogiblje.

Nekoč sem sedela v sencu košate lipe na
grajskem dvorišču. Zamišljena sem zrla proti
izviru Bistrice, ki je bila od deževja narasla in
se je mogočno vila pod gradom. Kar začujem
nagle korake, ozrem se in zapazim mladega
oprodo, ki se je ustavil pred menoj. S pripo-
stimi besedami me zasnuhi. Srečna sem bila ta-
krat kakor še nikdar poprej in s tresočim glasom
sem mu priznala, da ga tudi jaz ljubim od onega
trenutka, ko sem ga prvič ugledala. Z roko v roki

sva potem kovala načrte za bodočnost. Naposled
stopiva pred graščaka. Solze radosti so se zale-
sketale v očeh dobrega gospoda, ko mu v krat-
kem razloživa, da sva si obljubila večno zvestobo.

„Stopita bližje, otroka moja!“ je dejal z meh-
kim glasom. „Sprejmita prve čestitke od svojega
dosedanjega gospodarja! Storil si mi veliko uslugo,
Ahc Sokolski, rešil si mi življenje. Brez tvoje
pomoči bi sedaj že počival v temni raki svojih
pradedov. Dosedaj ti še nisem poplačal tega
hrabrega dejanja, naj storim to danes. Daleč doli
pri Savi blizu Trojan, v Zabrezniku, imam pristavo.
Od rok mi je in večkrat sem jo že mislil pro-
dati. Ta pristava bodi tvoja. Sicer ni velika, a
živela bodeta ondi lahko brez skrbi z Almo. Ob-
držal bi te še rad v svoji bližini, toda vem,
da hrepeniš postati bržkomogoče samostojen.
Sedaj pa pojdiva k moji Ljudmili, tudi ona bo
vesela, ko izve o vajini zaroki!“

Ko se je hotel Ahc zahvaliti dobremu go-
spodu, odhitel je ta v sosednjo sobo.

Napotila sva se k graščakinji. Vsa vesela me
je objela dobra gospa, ko sva ji povedala, kaj
sva doživela.

„Ker je moj soprog obdaroval zvestega Ahca,
dejala je naposled gospa, „zaostati nočem tudi jaz.
Napraviti ti hočem, Alma, balo, kakor svoji lastni
hčeri.“

Naglo so nama potekali dnevi, polni zado-
voljnosti. Šetala sva pod gradom ob deroči Bi-
strici in sanjala o sreči, ki se nama je smehljala
naproti.

Ko je napačila pomlad, poslovala sva se kot
srečna poročena od graščaka in njegove soproge
ter se napotila z majhnim spremstvom proti svo-
jemu novemu domu.

Solnce je ravno zahajalo, ko smo prišli do
Volčjih jam. Pred nami se je razgrnil čaroben
razgled. S svojimi zadnjimi žarki je zlatilo solnce
krasno okolico. Vrh mogočnega Kuma je bil zavit
v oranžasto, malce v modro se prelivajočo barvo.
Globoko doli pa se je v temni sencu videla struga
deroče Save. Na prvi pogled se mi je priljubil
kraj in komaj sem čakala, da pridem v svoje bo-
doče domovje. Polagoma se je jela vlegati gosta,
siva, neprodorna megla, nastala je temna noč,
da smo komaj razločevali pot pred seboj.

Končno smo dospeli v hišo, kjer si bil rojen
ti, sinko moj! Sprva se mi je malo tožilo po
hrupnem življenju na kamniškem gradu, a kmalu
sem se privadila samoti in dnevi, meseci, dà, celo
leta so mi potekala neizrečeno hitro. Zadovoljno
in srečno sva živela s tvojim očetom; najino ve-
selje pa se je še povečalo, ko sva dobila tebe.

Tako nama je preteklo v neskaljeni sreči
kakah deset let. Nekega dne pa pridrvi na upe-
hanem, penečem se konju iz Kamnika sel, ki na-
znani, da leži graščak na smrtni postelji. Pozval
je mojega moža k sebi, češ, da mu ima povedati
nekaj zelo važnega. Možno mi pomišljaj! Zapovedal
je hlapcem, naj urno osedlajo najhitrejšje konje
in čez dobrih deset minut je že vihrala četica ko-
njikov proti Kamniku.

S strahom sem mislila na to, da bi se uteg-
nilo dragemu soprogu lahko pripetiti kaj hudega.
Ko sem bila zvečer v svoji sobici, vzkipela mi
je vroča molitev k devici Mariji, da bi ona varo-
vala moža nesreče. Vlegla sem se spat, a temna
slutnja, da svojega Ahca ne bom videla nikdar
več živega, mi ni dala miru. Kar začujem glasno
trkanje. Hitro skočim pokoncu, odprem duri, na
pragu zapazim hlapca, ki sta držala tvojega očeta

turnega spoznavanja in naziranja širil tudi med učitelstvom le verski indiferentizem. (Učiteljski Tov., 1912, 14). Pa res včasih slepa kura zrno najde! Samó to naj bi bil napredni učitelj še do dal, da se na temelju verskega indiferentizma kaj lahko razvije kulturni ateizem preden se pride do kulturnega spoznavanja.

Izobrazba med Slovenci. Leta 1843. je pisal škof Slomšek v uvodu knjige: „Hrana evan-geljskih naukov“. Veselo je slišati in videti, kako se mladi Slovenci in Slovenke, posebno po nedeljskih šolah, brati učijo; kmalu bo že vsaka hiša koga imela, ki zna brati. Od tedaj bo preteklo v kratkem 70 let, in sedaj bi se lahko reklo: kmalu bo redka hiša, ki bo koga imela, ki brati ne zna. In mogli bi pa tudi reči: kmalu bo vsaka hiša in družina imela svoj časnik. Pisec pozna gospodarje kmete, ki imajo po več časnikov. Preveč ravno ni dobro. Na vsak način pa mora biti cilj: V vsako našo družino po jeden katoliški časnik. „Slovenec“ je dne 16. p. m. poročal o razmerah med katoličani na Nemškem to-le: „Bere se v Nemčiji silno mnogo. vsak kmet, sleherni delavec ima svoj dnevnik naročen, nekateri še po več. Geslo katoličanov je: V vsako katoliško rodbino katoliško časopisje! Na vseh shodih se neumorno agitira za dobro časopisje, ki je izborno organizirano.“ — Pri nas smo še pač daleč od tega, da bi imela vsaka družina svoj dnevnik; zadovoljni bi bili, ko bi ga imeli premožnejši, ali vsaj po več družin skupno. Na vsak način pa je dosegljivo, da naj ima vsaka katoliška družina vsaj po 1 tednik ali mesečnik. Družine brez vsakega katoliškega čas-nika bodo postale kmalu suhe veje na dreveju sv. cerkve. Družina brez dobrega časnika je trdnjava brez zidu, mesto brez straže. Navadni izgovor, ki se sliši, je: „Ni denarja!“ Dokler bodo pa Slovenci izdajali po 50 milijonov kron na leto za alkohol, ta izgovor — ne drži.

To je pa res napredek! Pri Mariji De-vici v Polju je 24 „Orlov“ napravilo svojo godbo. „Slov. Narod“ piše o njej: „Če se pomisli, da včasih fantje niso poznali drugih instrumentov, kakor polena in remeljne, s katerimi so svirali po človeških glavah, je to vsekako napredek“. Celo nasprotniki so tedaj primorani priznati napredek društev pod znamenjem — križa.

Nekdo je potegnil „Slov. Narod“ z brzo-javko, da je bil črnomejski župan Skubic z dvema odbornikoma obsojen. „Narod“ je brž napravil uvod: „Ne preteče niti dan, da bi časopisji ne javili, da je bil ta in ta klerikalec obsojen, ker se je pregrešil proti zakonu v varstvo volivne svobode.“ Čez par dni so pa „Narodovci“ s skrem-ženim obrazom objavili: „Danes nam je sporočil naš novomeški dopisnik, da smo bili z ono br-zojavko mistificirani, ker so bili vsi gori navedeni obtoženci oproščeni.“

Slovensko ženstvo. Piše se nam: Svoj čas je ženstvo veliko pripomoglo k zmagi krščanstva na Dunaju in zato se tudi mi nadejamo, da bode slovensko ženstvo krepko pripomoglo k popolni zmagi krščanske misli na Slovenskem. Liberalci svoje ženske že organizirajo, tedaj — pozor!

— mrtvega na svojih rokah. Zavrtelo se mi je v glavi, nezavestna sem se zgrudila na tla.

Ko se prebudim, vidim tebe poleg sebe z objokanimi očmi. Pozneje sem izvedela, da sem se borila nad teden dni s smrtjo. Žalostno je, kar si izvedel; toda odpusti ubijavcu svojega očeta, kakor sem mu odpustila jaz. Bil je celjski grof — tudi njega je že zadela pravična roka Vsemogočnega. Napadel je bil Ahca v Črnem grabnu, pobil mu par hlapcev in tudi njemu za-dal smrtni udarec.“

Gregor je planil kvišku. Vroče mu je bilo, zdajnjedaj pa mrzlo. Vrelo in kipelo je v njem in vihere so mu rjule v srcu, kakor še nikdar ne. Cutil je v sebi moč — moč, da bi kakor Samson s čeljustjo pobil celo nasprotnikovo vojsko. Da bi maščeval svojega očeta, ki se ga je le malo spominjal, bilo je prepozno. Maščeval je uboj On, ki maščuje tudi najmanjšo krivico.

Videla je mati boj, ki je divjal v sinovem arcu; rahlo je položila svojo desnico na njegovo ramo in mu dejala: „Varuj se našega graščaka, tudi on ni mnogo bolji od rajnega celjskega grofa!“

Gregorju je bilo pretesno v sobi. Bežal je ven v prosto naravo in blodil celo popoldne po gozdu.

Toda zvečer! Zvečer je priklopela njegova razburjenost do vrhunca. Ko je prišel domov v svojo sobico, sedel je k mizi in podprl z dlanjo svojo glavo. Kakor temen hudourni oblak se mu je po razdraženih možganih podila misel za mis-ljo. Nehote se mu je vsajevala v spomin podoba Tamare. Zrl je v duhu njene velike, mile oči, s katerimi ga je pogledala tako čudovito, da mu je kri naenkrat šinila v obraz. V prsih mu je pla-

To so farizeji, ti dninarji! Najbolj je pisal proti odpravi praznikov „Dan“. „Mi škofa ne bomo ubogali; dokler državna oblast praznikov ne odpravi, bomo mi praznovali!“ — tako je pi-sal „Dan“ prej, ko je mislil, da bo koga nahujskal proti škofu. Zdaj je pa ravno narobe. Ljudje so praznovali sv. Jožefa, Mater božjo in na veliko-nočni ponedeljek, v „Učiteljski tiskarni“ so pa te praznike delali tlako in „Dan“ tiskali, prav tisti „Dan“, ki je prinesel sliko, kako svetniki gredo čez mejo!

Prenaglieno veselje. Neki berlinski žid si je izmislil, da bo papež izdal okrožnico, s ka-tero bo duhovnom zabranjeno, v cerkvi pridigo-vati zoper liberalizem in udeleževati se političnih shodov. Slovenski liberalci so kar znoreli veselja, ko so izvedeli, da bo papež duhovnom usta zaprl in na pomoč prišel tistim, ki danzadnem na-padajo cerkev. „Narod“ in „Dan“ sta prinesla cele članke o „veliki dobroti“, katero bo naklonil papež naprednemu časopisju. „Dan“ pravi, da napreden človek zato doslej ni mogel več v cerkev, ker bo na Kranjskem kmalu že vsaka cerkev ob-dana od konsumov(!). Ti napredni ljudje, ki že zdaj tako neumne tvežejo, bi bili kmalu obdani od zidov norišnice, ako bi vest o papeževi okro-žnici ne bila raca.

Odkod draginja? Zadnja premogarska stavka na Angleškem je napravila nad tisoč milijonov kron škode, ker ljudje niso nič delali, jedli pa. Rudarji pravijo, da ne bodo še prijenjali, ampak da bodo začeli vnovič stavkati. Kjer ne vlada krščanska pravičnost, šiba tepe ljudstva tudi v najbolj napredni državi.

Šolski vrtovi. Kranjski deželni odbor je sklenil, da se napravi nekaj vzornih vrtov, Skli-cana bo enketa, ki se bo posvetovala, kako bi se dobro uredili šolski vrtovi, ki bi bili koristni v napredek kmetijstva.

Gorenjskim gospodinjam! Novejši čas se je pričelo splošno bolj skrbeti tudi za iz-obrazbo ženskega spola. To je prav potrebno, zlasti pri kmečkih dekletih in gospodinjah, za ka-tere se je dosedaj gotovo premalo storilo. Pre-govor pravi, da gospodinja tri hišne vogle pod-pira. To je resnica, če je gospodinja brihtna in pametna. Nespametna žena pa tudi tri hišne vogle podira. Celo sv. pismo povdarja, da bo možu dobro samo pri modri ženi. Zato so gospodinjski tečajji, ki jih prireja marljivi deželni odbor po de-želi, res hvalevredni. Toda povsod taki tečajji ne bodo mogoči, oziroma bode udeležba mogla biti le bolj majhna. Naj toraj v naslednjem opozorimo na jako lepo, poučno knjigo: „Gospodinjstvo“. Dobi se tudi v Kranju, v knjigarni „Ilirija“, in stane vezana 2 K 80 v. Kaj izveste iz te knjige? Pojasnjena so vsa opravila, ki jih vrši dobra go-spodinja. Najprej so našteje lastnosti dobre go-spodinje: bodi verna, bodi redna, bodi snažna, bodi varčna, bodi delavna. Govori se o obleki, o stanovanju, o kuhinji, o hrani, o perilu, o pe-rutinarstvu, o vzgoji otrok, o bolnikih, o poslih. To je res zlata knjiga, kakršne dosedaj v sloven-skem jeziku nismo imeli. Brala jo bode z zani-manjem vsaka gospodinja; je pa knjiga tudi ko-

polal plamen, žgoč in boleč, ki ga dozda še ni poznal. Je li to ljubezen? Je li to srd nad očeto-vim morivcem in želja po maščevanju? Zastonj je iskal miru, zastonj je hotel trezno misliti. Končno se je vlegel v postelj; toda dolgo se je premetaval po njej, predno je zaspal.

Drugo jutro je ravno zlata zarja naznanjala prihod žarkega solnca, ko se Gregor zbudi. Glava mu je danes lažja in v srcu se je polegel vihar, ki je divjal sinoči. Spomni se, da je obljubil Tamari, priti v grad. Pri misli nanjo so izginili vsi pomisleki. Urno se napravi in hajd v grad, kjer bo, ako mu bo sreča mila, videl zopet njo.

Ko je bila prišla Tamara onega usodepolnega jutra domov, naletela je na dvorišču na očeta, ki je priganjal hlapce k delu. Čelo se mu je neko-liko zjasnilo, ko je zagledal svoje dete... „Kje pa si bila že tako zgodaj, dragica,“ jo vpraša s ko-likor mogoče mehkim glasom?

„Šla sem nekoliko na izprehod, a malo je manjkalo, da ne ležim sedaj mrtva v gozdu. Na-padel me je ris; lok, ki si mi ga podaril, se mi je zlomil. Ris bi me bil gotovo umoril, ako bi me ne bil rešil mladenič iz okolice. Naročila sem mu, naj pride jutri v grad, da ga nagradiš.“

Odbežala je nato Tamara hitrih korakov v svojo sobico.

Čelo je potemnelo graščaku, ko je slišal, da je hči povabila navadnega kmeta v grad, da se mu zahvali. Govoril je sam pri sebi: „Bi mu li ne mogla ona poslati po hlapcu kakega darila? Čemu to svojat vabiti v grad? Nazadnje se ti prevzame in postane domišljjava.“

Tamara, prišedši v svojo sobo, se vrže iz-mučena v mehak naslonjač. Oko se ji nehote

ristna odraščeni dekletom, ki so za možitev. Poleg drugih reči naj bi nevesta peljala s seboj za balo tudi to knjigo. Pa ne samo za balo, učila naj bi se iz nje, predno se omoži! Gorenjke, posebno matere, ki imate hčere, odtrgajte si toliko krajarjev, da namesto kake židane rute kupite svojci družini v Kranju to lepo delo, ki bo za-moglo veliko koristiti in vzbuditi zanimanje za gospodinjski poklic! In možje, posebno mladi možje, tudi ne bodo zavrgli denarja, če prinesejo svojim ženam za „štruco“ knjigo: „Gospodinjstvo“.

Počitnice na srednjih šolah. Naučni mi-nister je definitivno določil, da naj bodo velike počitnice na avstrijskih srednjih šolah od 16. ju-lija do 15. septembra, božične od 24. decembra do vstevši 2. januarja in velikonočne od velike srede do vstevši velikonočnega torka.

Znani dr. Slanc, ki je s svojimi članki ve-liko let strašil po „Narodu“, je začel svoje ne-prebavljive neslanosti prodajati v „Glasu Svobode“ in v „Zarji“. Tudi tu ga bodo kmalu sili.

V Celju imajo liberalci še staro „Narodno stranko“, ker njen izvrševavni odbor meni, da se pod tem plaščem lože skriva liberalizem, kakor pod plaščem ljubljanske „napredne“ stranke. Ta odbor „Narodne stranke“ je izdal skrajno hinavsko in nenarodno spisan razglas, v katerem se meče vsa krivda, da ni bil liberalni dr. Božič iz-voljen za župana, na „nestrpnost klerikalnega po-litičnega vodstva“. V resnici je pa to zakrivil od-bornik „Narodne stranke“, ki je rajši dal glas Nemcu, kakor dr. Božiču, in tako napravil, da dr. Božič ni prišel v ožjo volitev in ni mogel biti izvoljen. Da so potem pri volitvi v starešinstvo narodnjaki volili skupaj z Nemci na škodo slo-venski stvari, o tem pa ta čudno-narodni odbor kar molči. Vse kaže, da je celjsko narodnjaštvo počeno.

Iz Železnikov. Dne 29. marca je umrl v Železnikih nagle smrti Janez Lotrič, p. d. Matič-kov. Star je bil 75 let. Šel je v gozd detat Glo-bočnikom, pa je bil tako nesrečen, da mu je padla bukev za vrat. Našli so ga mrtvega pozno v noč. Pri zadnjih občinskih volitvah je volil liberalno. Gospod Korl mu je vzel izkaznico in glasovnico pri županu. Liberalci pa ni bil, vsaj prepričan ne, saj je hodil rad v cerkev. Bog se usmilil njegove duše!

Odlikovan je deželni svetnik Gustav Ku-lavic z redom železne krone III. reda.

† Dr. Jakob Sket. Dne 11. t. m. je umrl v Celovcu vladni svetnik, profesor dr. Jakob Sket, katerega bodo koroški Slovenci težko pogrešali. Pokojnik si je pridobil zaslug kot slovenski pi-satelj, pa tudi kot ravnatelj „Družbe sv. Mohorja“. Izdajal je „Kres“, čitanke za srednje šole in Ja-nežičevo slovnico, spisal „Miklovo Zalo“ in več drugih povesti. Dosegel je starost 60. let. Pogreb bo danes popoldne ob 3. uri. N. p. v m.!

Na Vačah se je ravno pred procesijo vnel božji grob, pa so srečno pogasili.

Iz Škofje Loke. Tukajšnja pivovarno je kupila akcijska družba „Union“.

V Ljubljano je skočila Ivana Novak, Lozarjeva v Ljubljani, stara 23 let.

ozre v sliko matere, ki je visela na nasprotni steni; v duši pa so se ji vrstile te-le misli:

„Ah, kako prijetno je bilo takrat, ko si ti še živela! Kako dobrega srca si bila! Kolikokrat si pomagala revnim tlačanom! Zato so te pa tudi ljubili in spoštovali, očeta pa se samo boje in ga sovražijo. Dobro se še spominjam, kako si mi vedno naročala, naj bom usmiljena do pri-prostega kmeta. Roke, ki so me tolikokrat gladile, trohne sedaj v hladni zemlji, in usta, ki so me nežno poljubovale, so utihnile za vedno.“

Solze so ji stopile v oči, prsi so se ji krče-vito dvigale in pričela je milo plakati. Dan ji je mineval le polagoma in komaj je pričakala večera, da bi se mogla nemotena odpočiti.

Pomladno solnce je plavalo na sinjem nebu in ogrevalo pomlajeno naravo s svojimi dobro-dejnimi žarki. Lahna jutranja sapica je vela po zraku in se poigravala z mladim, svetlozelenim listjem na drevesih. Vsa božja narava se je smehljala Gregorju v obraz, ko je stopal med grajskimi njivami, nad katerimi so visoko v zraku krožili škrjančki. Ustni sta mu goreli, lice mu je žarelo mladeniške ognjevitosti, oči pa so mu brez-skrbno zrle v svet.

Prikazali pa so se nad gorami beli oblaki in se zbirali v vedno večjih kopah, ki so kar vidno temnele, črnele... Veter je postajal vedno silnejši in se izpremenil v vihar, ki je pripogibal drevje, da je žalostno ječalo. Solčni žarki so se poskrili za temno-sivimi oblaki. Iz daljave se za-čuje votel grom. Blisk šviga na blisk, grom udarja na grom, kakor da se hoče podreti obok nad zemljo. Padati začnejo prve kaplje, debele kakor lešniki.

Dalje prih.

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj s dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je v hiši štev. 178. — Izdajatelj: Tiskovno društvo v Kranju. — Odgovorni urednik: Ciril Mohor. — Rokopisi naj se ne pošiljajo prepozno.

**Izhaja vsako soboto
ob enajstih dopoldne**

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za petletno vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravnništvo naj se blagovolijo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Zora puca . . .

Mogočen odpor se je pojavil zaradi kričečih razmer na Hrvaškem proti Khuenu in njegovim senci pl. Cuvaju po vseh jugoslovanskih zemljah, kakor tudi med Čehi. Celo bosenski deželni šef Potiorek je sporočil na Dunaj, da se je ondi bati resnih političnih zapletov, ako ostane na Hrvaškem absolutizem. To vrvenje je napravilo tem večji vtis, ker so hrvaški narodni poslanci sklenili odločno nastopiti v ogrskem, dalmatinski poslanci pa v avstrijskem državnem zboru in v delegaciji. Khuena ni bilo mogoče več rešiti, ko ga je začela obsojati tudi Justhova stranka na Ogrskem. Podal je tedaj Khuen demisijo in cesar je demisijo vsprejel. Upanje je, da bo padel tudi hrvaški komisar Slavko pl. Cuvaj, ko bo imenovan nov ministrski predsednik Lukacs. Potem se bodo Hrvati oddahnili.

Važno vlogo v teh bojih ima „Hrvaško-slovenski klub“. Od njegove taktike je odvisno, ali naj se Cuvaj spravi s pota z diplomatskim posredovanjem, ali pa s silo, z obstrukcijo. Zadnja poteza je nevarna, ker prav lahko dobimo hrvaške razmere tudi na Slovensko. Priznal je celo „Slov. Narod“, da so najvplivnejši faktor pri odločitvi naši poslanci, ko je prinesel poročilo: „V hrvaških narodnih krogih se zatrjuje, da leži usoda jugoslovanske taktike v rokah slovenskih klerikalcev, ki se pa dosedaj še niso odločili niti za, niti proti obstrukciji.“

Ako se spomnimo tistih pridig, katere je ta list pred kratkim prinašal o tem, kako nevarno orožje je obstrukcija, ako upoštevamo to, da si je zastopnik liberalcev ravno pri tej priliki hotel pomagati na površje, in ako se ozremo še na osodepolne posledice odločitve, tedaj spoznamo, da je bilo treba izredne modrosti našim poslancem, da so si izbrali tisto pot, ki povede Jugoslovane do boljše bodočnosti. Gotovo je, da Slovenci ne bomo pustili Hrvatov na cedilu,

če bi tudi imeli pri tem žrtvovati mnogo, nespametno bi pa bilo na komando liberalcev iti v ogenj in vse riskirati, če se da mirnim potom doseči vspeh.

Dejstvo se je pokazalo, da Jugoslovani že nekaj veljamo v najvišjih krogih in da se nas ne bo moglo in hotelo več prezirati. „Zora puca — bil' če dana!“

Zgodovinski dan v državnem zboru:

Jugoslovansko vprašanje na površju.

Osemnajsti april bo ostal v zgodovini naši zapisan z zlatimi črkami. Kar se nikomur ni sanjalo, se je zgodilo čez noč. Neznosne razmere na Hrvaškem so sprožile zopet enkrat jugoslovansko vprašanje. S. L. S. stoji v tem vprašanju na istem stališču kakor hrvatska stranka prava, da je namreč bodočnost Avstrije odvisna od večalimanj srečne rešitve preosnove naše države v smislu trializma, ki hoče samostojno Jugoslavijo pod habsburškim žezlom. Dolgo je zanemarjala naša vlada dežele, ki so vsled svoje lege blizu morja za državo neizrečeno važne. Huje je še izkoriščala Ogrska Hrvaško. Pa tudi politično ni pomenjal Jugoslovan nič, dokler niso znali poslanci S. L. S. obrniti pozornosti na nas in svetu in vladi dokazati, da v Avstriji bivamo tudi Slovenci in Hrvati. Žalosten razvoj političnih razmer na Hrvaškem pa označujejo imena Khuen, Rauch in Cuvaj. Višek je doseglo politično mažarsko tiranstvo na Hrvaškem z imenovanjem Cuvaja za kraljevega komisarja, kar se je zgodilo na predlog ogrskega ministrskega predsednika Khuena. Turek in Kitajec imata pravico voliti poslance, Cuvaj je to pravico ugrabil Hrvatom. Začela se je doba najhujšega političnega nasilstva. Cuvaj je spravil neprijazne mu politike v ječo. Zborovanja je sploh prepovedal. Časopisi so bili dan-

zadnem zaplenjeni, tudi naši slovenski, ki so prihajali v Zagreb. V takih razmerah klub poslancev S. L. S. ni mogel molčati. V sredo se je vršilo večurno posvetovanje, ki so se ga udeležili iz banovine dr. Horvat in dr. Prebeg, iz Dalmacije dr. Drinković, Krstelj in Vuković, član gosposke zbornice. Zaključek je bil, da je dr. Šusteršič vložil ostro interpelacijo na Stürgkha. V njej je povdarjal, da se vkinjenje ustave na Hrvaškem ne dotika samo Hrvaške. Pred vsem je to čin, s katerim se je kruto zlomila pravica: komisarja ne pozna ustava trojedne kraljevine. S tem pa je tudi ugled cele monarhije pred vso Evropo oškodovan. Silno slabo pa vplivajo ti dogodki zlasti na našo balkansko politiko (Srbija!). Kako pa mora učinkovati tako nasilstvo pri Bošnjakih in Hercegovcih! Krivico, ki se je zgodila Hrvatom, čutijo avstrijski Hrvati in Slovenci, kakor da se je zgodila njim samim. Gre pa tu za ljudstvo, ki od nekdanj zvesto državi čuva najbolj ogrožene dele naše države. Kaj hoče storiti naša vlada proti temu? To je glavna vsebina interpelacije, ki so jo spremljali ogorčeni klici naših poslancev, ko se je glasno čitala v zbornici. — To je bilo zjutraj. Popoldan je že odgovoril Stürgkh in — povemo odkrito — na način, kakor tega nismo pričakovali. Iskal ni nobenega izgovora, s katerim bi opravičil Khuena ali Cuvaja. Izjavil je sicer, da naša vlada seveda tukaj ne more naravnost ničesar ukreniti, a hrvaški dogodki vzbujajo naravno izven mej Hrvaške sočutje pri narodih, sorodnih po krvi. Vendar pa take razmere lahko škodujejo monarhiji na znotraj in zunaj. Ako se na Hrvaškem ne vzdrži ustava, je izpodmaknjena podlaga nagodbi iz leta 1867. in skupne zadeve bi radi tega lahko trpele škodo. Slabo pa vplivajo te razmere na razvoj v Bosni in Hercegovini, kjer gre za to, da se prebivavstvo uživi v našo državo. Tudi na zunaj trpi vsled tega moč in ugled monarhije. Dolžnost vlade bo, da v danem trenutju skrbi, da se varujejo naj-

PODLISTEK.

Janko Bajdó:

Grajski lovec.

Dalje.

Gregor pospeši korak in posreči se mu, da pride v grad, preden se vlije ploha. Komaj pa prestopi prag grajskih vrat, se odpró zatvornice meba in dež lije v gostih curkih.

Nekako tesno je Gregorju pri srcu, ko vidi pred seboj mogočno, temno zidovje, visoki stolp, pod katerim so ječe temnice. Že se hoče vrniti, a oglasi se mu v prsih ponos: „Kaj ti more graščak? Prost kmet si! Kakor po njegovih, tako se tudi po tvojih žilah pretaka svobodna kri.“

Počasi je stopal po kamenitem hodniku. Mogočno so odmevali njegovi koraki. Tu se hipoma odpro stranska vrata in pred njim stoji v vsej svoji krasoti ona, radi katere je pravzaprav prišel semkaj. Ko ga zagleda, ga pozdravi z lahkim smevom na ustnicah in mu reče, naj gre za njo. Prehodila sta dolg, mračen hodnik, nato pa vstopila v precej veliko sobo. V kotu pri mizi je sedel graščak. Velik pes, ki je ležal pred njegovimi nogami, je jezno zarenčal, ko je čul, da so se odprla vrata. Ko pa zapazi Tamaro, se priplazi z repom mahljaje k njej in se ji začne dobrikati.

Graščak namigne hčeri, da želi s prislecem govoriti med štirimi očmi. In ko se hči oddalji, začne v svojem navadno osornem tonu: „Ako se ne motim, videl sem te že; slišal sem tudi, da si prost kmet v vasi Zabrezniku.“

„Prav se vam je poročalo, žlahtni gospod.“

„Dvomim, da bi ti tvoje posestvo donášalo toliko, da bi lahko brez skrbi živel. Ker si rešil moji edinici, kakor mi je omenila, življenje, dolžan sem ti kaj nakloniti. Glej, ravno sedaj bi bilo nekaj za-te! Izpraznjeno imam mesto prvega lovca; plača ni majhna, rad te vsprejem, če te je volja. Vem, da te potrebujejo doma, a imel boš tukaj toliko prostega časa, da boš tudi doma lahko nadziral ljudi.“

Malo čudna se je zdela Gregorju ta ponudba. On, sam svoj gospodar, naj bi stopil v službo tega tirana, ki se ga boji vsa okolica in ga zaničuje. Že je mislil ponudbo odkloniti, toda v tistem hipu mu stopi pred oči podoba Tamare. Zdi se mu, kakor da bi mu prigovarjala, naj ostane v njeni bližini. Nasprotno pa se je spomnil materinih besed. Ljubezen do matere in ljubezen do Tamare sta bili ljuti boji; pa zmaga se je slednjič nagnila vendarle na stran zadnje.

Misel, da mu bo možno videti vsak dan ljubljeno dekle, da bo lahko večkrat govoril z njo, mu je vzvalovila kri. Stalo ga je mnogo zatajevanja, da je mogel odgovoriti z mirnim glasom: „Sicer imam doma dosti opraviti, a vseeno sprejemem vašo ponudbo; verjemite mi, da še niste imeli zvestejšega uslužbenca, kakor bom jaz.“

Teden dni je že prebival na gradu. Sicer mu je mati branila, naj se ne podaja v nevarnost, a pomagalo ni nič; preselil se je na grad. Prve čase je zahajal večkrat domov. Pozneje pa je prišel le redkokdaj in še tačas je bil nekako za-

mišljen in raztresen. Večje oko skrbne matere je spoznalo, kaj se godi v njegovem srcu; toda bila je predobra, da bi mu bila kaj očitala.

Ljudje, ki so videli Gregorja tavati po gozdih, so zmajevali z glavami in si skrivnostno pošepetavali na ušesa. A ta se ni menil za ljudi. Prebil je večino dneva v gozdu, posedal po mehkem mahu in si zidal zlate gradove. Domišljija mu je stavila pred oči srečno življenje ob strani ljubljene Tamare. Upal je, da mu je vsaj nekoliko naklonjena; saj se mu vedno nasmehlja, ko jo pozdravi, in za sam ta nasmehek bi rad prelił zadnjo srago svoje srčne krvi. Sčasoma si upa pridobiti njeno ljubezen in ko ji celo pove, da se tudi po njem pretaka plemenitaška kri, potem se pač ne bo mogla dolgo obotavljati.

In potem bo stopil pred mrkega graščaka. Že ga vidi, kako se mu je naježilo nizko čelo v pogubonosne gube, ko mu je razodel svojo prošnjo. Ravno hoče odpreti svoja izsesana usta, da ga kakor psa zapodi izpred sebe. V tem hipu prihiti v sobo Tamara, ovije se očetu okoli vratu in ga s solznimi očmi prosi toliko časa, da naposled vendar privoli. Sedaj je njegova! Kolika sreča! . . . Čemu te domišljije!

Solnce je ravno zatonilo, ko se predrami Gregor iz svojega premišljevanja. Treba podvzati se v grad. Tu pove dekli, da ga ne bo k večerji, ker mu ni dobro. V svoji sobi se vrže kar napravljen na posteljo. Oko se mu je uprlo v strop in je viselo na njem dolgo — dolgo. Stemnilo se je polagoma. Tam izza majhnega

tehtnejše koristi monarhije. Cela zbornica je hrupno odobravala ta odgovor, s katerim se je Stürgkh odločno postavil popolnoma na stališče naših poslancev in obsodil Khuena in Cuvaja. V ogrskih listih bo radi tega seveda ropot, a zalegel ne bo. Za Stürgkhom stoji ves parlament in še mero-dajnejši činitelji. Za Jugoslovane pa je to prazničen dan, kajti zgodilo se je prvič, kar obstoji ustava, da se je avstrijska vlada zavzela odločno za pravice hrvaškega naroda. Jugoslovansko vprašanje je s tem stopilo v ospredje in da ne izgine več s političnega pozorišča, za to bo skrbela naša državnozborska delegacija.

Gospodinjski tečaj v Šenčurju.

Dne 22. februarja se je pričel gospodinjski tečaj v Šenčurju pri Kranju, ki je bil dne 17. t. m. zaključen. Tečaja se je udeležilo vestno in vstrajno 22 gojenk pod vodstvom neutrudljive voditeljice gđe Jaklič. Preizkušnja zadnjega dne je pokazala, da bodo gojenke odnesle v domači dom mnogo znanja, ki je potrebno dandanes za vsako gospodinjico. Zaključka tečaja se je udeležila deželnega glavarja soproga, gospa dr. Šušteršičeva, v spremstvu deželnega odbornika dr. Zajca. Gojenke so pri izkušnji pokazale, da so se poleg praktičnega gospodinjstva naučile mnogo iz zdravilstva, perutinarstva, sadjereje in živinoreje. Vse te predmete so poleg gđe voditeljice poučevali gg. dr. Globočnik, Humek, Hladnik in Pevc. G. dež. odbornik dr. Zajc je v zaključnem govoru povdarjal velik pomen gospodinjskih tečajev za naše žensko. Deželni odbor, ki je začel prirediti te tečaje, je prepričan, da ne koristi s tem samo posameznim dekletom, temveč vsemu našemu kmečkemu ljudstvu, kateremu hoče vzgojiti izobraženih gospodinj. Tega prepričanja so bili vsi udeleženci zaključnega dne, izmed katerih omenjamo, poleg domačega g. župnika in kaplana, gg. okrajnega glavarja Schitniga, župnika Brešarja, svetnika trg. in obrt. zbornice Podlesnika, občinske svetovavce Sajovica, Kristanca, Vidmarja in nadučitelja Križnarja. V lepih in pristrčnih besedah se je domači g. župnik zahvalil vsem, ki so pripomogli k temu, da se je tečaj tako lepo vršil. Zlasti gre zaslugi domači hranilnici in posojilnici in dež. odboru. Tudi gospa dr. Kušarjeva iz Kranja, ki se je tudi slavnosti udeležila, je pokazala svojo naklonjenost s tem, da je posodila šivalne stroje. Ena izmed gojenk se je prisrčno zahvalila gđe voditeljici in ji v spomin podarila lep šopek in dve prav praktični darili. Kakor čujemo, se je v tej občini zglasilo zopet nad 30 deklet, ki bi se rada udeleževala takega tečaja.

Strašna nesreča na morju.

Zadnje nedeljo zvečer ob 10. uri je trčil v Atlantskem morju največji parnik na svetu „Titanic“ ob ledenik, ki je plaval po morju, in se je potopil. Tehtal je parnik 45.000 ton, bil dolg 250 m, širok pa 30 m in je veljal 64 milijonov kron.

temno-sivega oblaka je pokazala svoj blede obraz lina, ki je milo svetlobo razlila po Gregorjevi sobi. Njeni žarki so postajali vedno predrznejši. Pririli so se skozi majhno špranjo pri oknu in se vsedli Gregorju na visoko čelo.

Ko se je Gregorju zdelo dovolj, skoči kvišku, iz ust pa se mu izvije vsklik: „Dovolj imam teh muk in praznih upov! Še nocoj se prepričam, če me ljubi! Ko bo vse mirno spalo, splazim se k njenemu oknu in potem se odloči moja usoda. Boljša je še tako strašna gotovost, kakor pa živitariti v tej preklicani negotovosti.“

Pri zadnjih besedah je stopil k majhnemu oknu. Zrl je doli na prostrano dvorišče in v globok prepad, ki mu je za njim zijal nasproti. Nepremično mu je strmelo oko v daljavo, oko duše mu razločno kazalo bitje, ki mu je napolnilo srce z nemirom. Videl je pred seboj ponosno graščakovo hčer. Ni mu bilo več obstanka med tesnim zidovjem. Ven, ven na prosto ga je gnalo izmučeno srce.

Tiho kakor tat se splazi iz temnih hodnikov na dvorišče. Noge ga nehote zaneso pod njena okna. Vse v gradu je bilo že temno, le njena sobica je bila še razsvetljena. Motna svetloba sveč je trepetala po težkih, dragocenih zavesah ob oknih. In sedaj — sedaj? Zdelo se mu je, da je za hip ugledal njeno senco. Srce mu je vztrepetalo z nepremagljivo silo, hotelo je k njej — k njej, k svoji kraljici.

Angleži so bili ponosni na ta parnik, katerega so lansko leto spustili v morje. Sedaj je prvič vozil v Ameriko, in sicer okoli 3000 ljudij med njimi 800 moštva in za 70 milijonov kron različnega blaga. Veliko ledenih gora je priplulo letos s severa globoko doli v Atlantsko morje. Ko se je „Titanic“ zaletel v ledenik, katerega je bilo le malo videti iz vode, se je zgodil strašen sunek in ladja se je začela potapljati. Kapitan Smith je začel klicati na pomoč z brezžičnimi brzjavami in je ženske in otroke ukazal spraviti v rešivne čolne. Nastali so grozoviti prizori, ker so se ljudje hoteli rešiti, pa se niso mogli. Rešilo se jih je samo okoli 700, valovi so pa zagnili 2000 ljudij. Velikanska ladja je šla na dno morja. Na Angleškem vlada velikansko razburjenje ne le zaradi ljudij, ki so potonili, ampak tudi zaradi tega, ker je škode nad 600 milijonov kron. Nesreča se je zgodila že blizu New Jorka, kamor je pripeljal parnik „Karpathia“ tiste, ki so se rešili.

Ko je parnik „Titanic“ zadel ob ledenik, se je pretrgal sprednji del ladje in voda je drla vanjo. Mislili so, da se ladja ne bo potopila, ker voda ne bo prišla v druge njene dele in tedaj je parnik še 4 ure počasi plul naprej. Med tem časom je bil na krovu hud boj za to, kdo se bo rešil. Ladje so se držali kosovi ledu in po njih so ljudje plezali v rešivne čolne. Prednost so imeli bogatini, ženske in otroci. Parnik se je ponesrečil zato, ker se je hotelo dokazati, da angleška ladja plove najhitreje in da pride v petih dneh v Ameriko. Drugih 12 parnikov, ki so bili poklicani na pomoč, je prišlo prepozno. Na krovu je bilo 7 milijarderjev in več milijonarjev. Truplo milijarderja Astorja so že potegnili iz valov. Samo en potnik je imel pri sebi za 3 milijone frankov biserov. Na ladji je bilo tudi 3418 poštnih vreč in 7 milijonov pisem, ki so se z drugim vred pogreznila v vodo 3000 m globoko. Zakladov ne bo mogoče rešiti. Med utonjenci sta žal tudi dva Slovence iz kranjske okolice, namreč Franc Karun z Milj in Janez Mrkun z Bele. Karun, posestnik na Miljah, je pred kratkim prišel iz Amerike po hčerko Ano. Žena mu je brzojavila, naj se vrne v Ameriko. Vzel je še Mrkuna s seboj, pa sta se oba potopila, le hči se je menda rešila. Med ponesrečenci je tudi mnogo Hrvatov. Ladja je imela razne prostore za zabave, kakor: gledališče, nočne kavarne, sijajne dvorane za obede in je izdajala svoj list.

Gospodarski del.

Mraz je napravil na Dolenjskem veliko škode. Sadje je bilo v najlepšem cvetju, a je večinoma posmojeno. Le jabolane, ki še niso cvetele, bodo znabiti otete. Tudi na trti je napravil mraz neizmerno škodo, ker je bila že močno odgnana.

Za sadjarstvo bo treba na Slovenskem kaj več storiti, ker vidimo tuintam veliko za sadjarstvo ugodnih krajev, pa mnogo zanemarjenega drevja. Tudi na glavni skupščini Zadrugne organizacije je omenil dr. Krek, da bo treba v bo-

Premagovati se ni mogel več. Vedel je, kje so shranjene lestve. Tiho se odpravi po eno. Skrbno se ozira okoli, če ga morda kdo ne opazuje. Mesec je izgini! za oblakom in prav v tem hipu je hušknila za njegovim hrbtom mimo njega temna postava. Bil je lovec, ki je hotel iti v sovot. Urno je smuknil za bližnji vogel; le dvoje žarečih oči je pričalo, da je ostal na preži.

Nič hudega sluteč pristavi Gregor lestvo. Segala je ravno pod okno ljubljenske. Že je stopil na prvi klin, a močan udarec od zadaj ga treščil na tla, da obleži nezavesten.

Udaril ga je lovec, ki ga je opazoval. Črtil ga je ta lovec iz dna svoje črne duše, ker mu je, kakor je menil, v lovski službi prevzel prvenstvo. Prepričan je bil, da se Gregor ne prebudi tako hitro, in odhiti buditi graščaka. Kmalu bi mu bila slaba pred'a. Graščak, ki je pravkar sladko zaspal, je bil nevoljen in je že držal v roki svoj bič, da bi strahoval predrzneža, ki si ga je upal zbuditi. Ko pa izve, kaj se je zgodilo, pohesi dvignjeno desnico in peklenski smehlaj mu šine okrog usten. „To je torej hvaležnost tega ničvredneža!“ zarohni z glasom, ki je bil podoben renčanju razjarjenega leva. „Seveda, ker je prost kmet, ker je v njem nekaj plemenitaške krvi, si d-mišlja, da sme laziti za mojo hčerjo! No, Gregor Sokolski, videli bomo, koliko ti pomaga tvoje plemstvo! — Poklič! dva najmočnejša hlapca!“ Dalje prih.

doče večjo pozornost obračati našemu sadjarstvu, ker je dosedaj močno zanemarjeno, pa bi lahko postalo važen vir dohodkov našemu kmetu. Prav koristno bi bilo, ako bi se napravili v deželi nekateri sadjarski gospodinjski tečaji, in sicer ob času, ko bi se dekleta lahko praktično izučila, kako se koristno uporablja ta ali ona vrsta sadja, tedaj v jeseni.

Nemška gospodinjska šola za naselbine. Misijonska misel se v Nemčiji čimdalje bolj razvija. Zdaj je ustanovljena prva gospodinjska šola za naselbine. Nekdanja Kartavza pri Trieru na Nemškem, ki ima veliko prostorov, lepe vrtove in obsežna zemljišča, je zdaj odprta mladim dekletom, ki želijo v prekomorskih naselbinah Nemčije najti službe. Kuratorji tega od države priznanega zavoda so: knez Alojzij Löwenstein, kanonik Hubert Stein, državni poslanec Erzberg in Cabeusly, član Rafaelovega društva. Vodstvo imajo franciskanke; za predstojnico je redovnica, ki si je vsled svojega sedemletnega bivanja v nemški južno zahodni Afriki pridobila veliko kušenj. Ta deklinška naselbinska gospodinjska šola ima dvojen smoter. Vzgojiti hoče dekleta, ki naj bi bila kos številnim nevarnostim v naselbinah, potem jih pa tudi vsposobiti kot domače vzgojiteljice, družabnice, otroške vrtnarice in služkinje. Učni načrt obsega gospodinjstvo, vrtnarstvo, sadjerejo, poljedelstvo, živinorejo, šivanje perila in obleke, pa tudi strežbo bolnikov. Poleg tega se uči tudi veronauk, računstvo, knjigovodstvo, pravilno dopisovanje, petje in godba. Na željo se dekleta uče lahko tudi tujih jezikov. Glede gospodinjskih šol Avstrija ne zaostaja. Posebno se odlikuje Nižjeavstrijska, pa tudi Kranjska in zadnja.

Delegaciji bi bili sklicani dne 23. aprila, ako bi ne bila nastopila na Ogrskem ministrska kriza. Proračun izkazuje skupnih potrebščin za vojsko in mornarico 449 milijonov kron, 21 milijonov kron več, kakor lani.

Volitev v beljaški okolici. Namesto umrlega državnega poslanca Rieseja bo dne 23. t. m. volitev poslanca. Bije se najhujši boj med nemškimi nacionalci in socijalnimi demokrati. Nemški krščanski socijalci so postavili pač za prvo volitev svojega kandidata, ker bi radi napravili, da bi prišlo med prvima dvema strankama do ožje volitve, katere se pa ne bodo več udeležili. Slovenci bodo spravili skupaj okoli 300 glasov, a mislijo iste oddati že pri prvi volitvi socijalnemu demokratu. Ako pomislimo, da so socijalni demokratje še bolj surovi in poživinjerni, kakor liberalci, in krščanski misli še bolj nasprotni, moramo obžalovati, da jim bodo Slovenci dali svoje glasove. Liberalni kandidat dr. Angerer in mokraški kandidat Gröger sta oba pristaša „Svobodne šole“, ki pobija vero. Zato naj bi Slovenci pri teh volitvah ostali doma, ako jim noben kandidat noče dati garancije, da v njegovem programu ni napadov na vero, ali pa naj bi postavili svojega števnega kandidata. V narodnem oziru bo pa zveza z rdečkarji naše ljudi spravila ob zadnje iskre rodoljubnega čuta, da jih bodo nemški nacionalci še tem lažje pohrustali.

Madjarizacija Hrvaške. Cuvaj je zترل mnogo narodnih hrvaških časopisov, namesto njih je pa ukazal po vseh večjih mestih ustanoviti mažaronske časopise in jih brezplačno metati med ljudstvo.

Hrvatje se drže dobro. Kraljevemu komisarju pl. Cuvaju bi bilo bolj všeč, ko bi se bili Hrvatje spuntali. V Zagrebu je imel Cuvaj pripravljenih 250 orožnikov in na razpolago vse vojaštvo. Izzival je ljudstvo na tak način, da se ves svet čudi, kako so mogli vsi ohraniti mirno kri, da ni nastala revolucija, katero bi seveda Cuvaj lahko zatrl s puškami in topovi. Zdaj se pa vidi, da uvedba kraljevskega komisarijata ni bila opravičena. Skupni ministrski svet je moral imeti dne 14. t. m. zaradi hrvaških razmer nujno sejo. Ker so višji krogi izprevideli, da se dela krivica hrvaškemu narodu, je Khuen moral odstopiti.

V Dalmaciji so sklenile vse stranke zaradi hrvaških razmer pričeti z ostro obstrukcijo v državnem zboru.

Protest Čehov zaradi Hrvaške. V Brnu so priredili zadnje nedelje Čehi zaradi razmer na Hrvaškem protestni shod, katerega se je udeležilo nad 3000 oseb pod predsedstvom državnega poslanca dr. Stranskega ki je omenil, da se je na Hrvaškem uvedel absolutizem zato, da so potlačeni Ogrji, katerim se ni moglo ustreči v vojaških zadevah. Ker se je suspendirala ustava, je bila kršena pogodba z Ogrsko iz leta 1867. Govorili so na shodu zastopniki vseh čeških strank. Pozvali so poslance, da naj bodo za revizijo dualistične uprave sploh.

V Pulju so napravili iridentovci demonstracijo v gledališču, ko so nastopile plesavke v avstrijskih uniformah. Ko so pa potem plesavke nastopile oblečene kot Bersaglieri, je bilo viharo ploskanje. Navzoči so bili v gledališču tudi avstrijski častniki ki pa niso imeli toliko poguma, da bi bili odšli. Prišli so zaradi tega sedaj v preiskavo. Po besedniku gledališča so izgnali na Laško.

Katoliška Unija se bode imenovala zveza vseh avstrijskih katolčanov, ki bo obsegala dru-

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je v hiši št. 178. — Izdajatelj: Tiskovno društvo v Kranju. — Odgovorni urednik: Ciril Mohor. — Rokopisi naj se ne pošiljajo prepozno.

Izhaja vsako soboto
ob enajstih dopoldne

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za petil-vrstno 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravnistvu naj se blagovoljno pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Po petih mesecih!

Odkar so kranjski liberalci izgubili v državnem zboru vso veljavo in njihov edini poslanec dr. Ravnihar čepi in čivka kot osamljen vrabič v mladočeškem klubu, izkušša „Slovenski Narod“ samo še s hujskanjem in bevskanjem nad zastopniki S. L. S. imeti besedo. Čuditi se pač mora že vsakdo neskončni potrpežljivosti čitateljev tega lista, da si dajo ti napredni ljudje, ki se včasih bahajo s prosvetljenostjo, navijati svoje možgane po volji pravih političnih otročajev. Naj poslanci S. L. S. store karkoli hočejo, „Narodovcem“ gotovo ni prav; napredni modrijani odpirajo široko čeljusti ter gobezdajo, da so klerikalci „zafurali“. Mnogokrat se v svojih kritikah, ko godrnjajo nad postopanjem naše stranke, „Narodovci“ poslužujejo najpodlejših podtikanj in ciganskih psov, čez nekaj časa pa zopet padajo iste psovke, ker so se naši poslanci drugače zasukali. Prav to nam zopet dokazuje najnovejši slučaj, ki se tiče sklepov „Slovensko-hrvaškega kluba“ glede razmer na Hrvaškem.

Vsi količkaj pošteni listi vseh narodov v Avstriji so priznali, da so naši poslanci dosegli velikanski uspeh, ko so s taktičnim postopanjem privedli grofa Stürgkha in višje kroge do priznanja, da se Hrvatoma dela krivica, katera se mora popraviti. Vsak pameten človek ve, da bi bilo prav gotovo ne-le na Hrvaškem, ampak tudi na Slovenskem vse izkaženo, ako bi naši poslanci imeli glavo Dalmatinca Jurija Biankinija in drugih zaletelov, ki hočejo skozi zid, kjer so precej zraven vrata.

„Obstrukcija, obstrukcija mora biti!“ je kričal Jurij in isto kriči za njim „Narod“. Originalno je to, da „Narod“ pravi o Biankiniju, da je znan kot eden najboljših in najsijajnejših govornikov v avstrijskem parlamentu, proti kateremu dr. Šu-

steršič nič ni, ko je nasprotno znano, kako je Biankini že večkrat nadlegoval naše poslance, da so mu prelagali njegove govore iz hrvaščine na nemščino, da jih je v zbornici potem čital.

Glavni naš namen je, pokazati vrtoglavost „Narodovih“ politikarjev, ki pišejo danes obširne članke proti „Hrvaško-slovenskemu klubu“, ker se ta glede obstrukcije ne strinja z nesrečno taktiko Dalmatincev. „Klerikalci izdali Hrvate, svoje zaveznike“, „Šusteršičeva interpelacija je bila lškarjotov izdajalski poljub“, „atentat na hrvaške poslance“, „efijaltstvo slovenskih klerikalcev“, — cele koše takih čednih naslovov prinaša „Narod“, ker naši poslanci nočejo precej stopiti v obstrukcijo, ampak čakajo, kaj bo vlada naredila po dani obljubi. Tedaj obstrukcijo na vsak način in za vsako ceno, to je edino rešivno, četudi najstrožje parlamentarno sredstvo — v tem smislu so pisani „Narodovi“ članki tega tedna.

Vse drugače je bilo pa pred petimi meseci. Takrat je „Narod“ trobil in pravil, da je obstrukcija — obstruirali so naši poslanci! — najbolj neumno in neuspešno sredstvo. Dne 9. novembra 1911. je prinesel „Slov. Narod“ — najbrže izpod peresa poslanca Ravniharja — z Dunaja članek zoper dr. Šusteršiča in „Hrvaško-slovenski klub“ zaradi njegove nameravane obstrukcije. Konec članka se glasi: „Klerikalci naj gredo v opozicijo — videli bomo, kako dolgo bo trajal „junaški boj“. Že danes pa treba opozoriti, da se Slovenci nikdar ne bodo več sprijaznili z obstrukcionističnimi akcijami, ki jih morda klerikalni vodja tudi namerava. Le v izrednih slučajih je obstrukcija orožje proti vladi, pri nas je navadno vedno le atentat na parlament. In baš Slovenci imamo največji interes, da nam ostane zbornica ohranjena. Neuspehi lanskih bojev bodo menda tudi največjemu desperadu zadostno svarilo.“

Ali ni to imenitno! Čez pet mesecev! . . . Pri tej izpremembi pa zadej ne tiči samo liberalni kameleon, ampak zaplotni barabon, ki nima drugega namena, kakor metati našim poslancem polena pod noge in kaliti jugoslovansko edinstvo.

Iz državnega zbora.

Hrvaška debata in naši liberalci. — Advokatski in notarski red in zakonni pisarji. — Državni uslužbenci. — Drobno delo v odsekih.

Veliki uspeh „Slov.-hrvaškega kluba“ v vprašanju glede razmer na Hrvaškem kratki spanje slovenskim in dalmatinskim liberalcem. Priznati, da je bil Stürgkhov hitri in nepričakovani odgovor, kakor tudi soglasni izraz simpatij vse zbornice, velik uspeh naših poslancev, tega ne smejo in ne morejo. Zato se trudi „Narod“ danzadnem v dolgoveznih člankih, da bi dokazal, češ, da je edino taktika dalmatinskih nepravaških poslancev prava. Po Stürgkhovem odgovoru je rekel neki češki poslanec: „Kaj pa še hočete Slovenci in Hrvati? Ko bi mi prinesli tak odgovor seboj domov, nam postavi ljudstvo slavoloke.“ Kako je oni odgovor zadel v živo, kaže najbolj vpitje mažarskih listov. In samo Mažarom bi napravili naši poslanci uslugo, ko bi sedaj tirali brezupno politiko, kakor jo narekujejo naši liberalni politični obupanci. Tisto trenutje, ko bi začeli obstrukcijo, bi zaigrali simpatije, ki so jih pridobili hrvaškemu vprašanju v parlamentu. Velika večina poslancev pa bi bila tudi ogorčena, ko bi sedaj preprečili ureditev službenega razmerja uradnikov, slug in pisarniških pomočnikov, ker ti to zahtevajo kot njih volivci. Z dosedanjim uspehom je „Slov.-hrvaški klub“ lahko zadovoljen. Seveda pa s tem še ni vse storjeno, to je šele uvertura, kakor je dejal dr. Krek, h konečnemu boju za hrvaško-slovensko vprašanje. — Minister Hohenburger je predložil zbornici nov advo-

PODLISTEK.

Janko Bajdè:

Grajski lovec.

Dalje.

V naslednjem hipu je že stal graščak na dvorišču poleg nezavestnega Gregorja. „Dobro je zadel,“ si misli sam pri sebi, „še sedaj se nič ne gane. Batine prejema in deliti, to znajo moji ljudje. Veseli me, da sem jih vsaj tega pošteno privadil.“ Pristopila je trojica, ki naj bi izvrševala rabljeva dela.

„Zvežite ga! Ko pa se predrami, položite ga na stol in mu jih nabrišite petindvajset; potem ga pahnite skozi vrata, nič več ga ne maram videti! Še tega se mi manjka, da bi si vsak pri-tepenec že upal postopati za mojo hčerjo!“

Ko se je Gregor zavedel, je bil zvezan tako trdno, da se niti ganiti ni mogel. Hlapca ga vržeta na stol ter začneta neusmiljeno udrihati po njem; prav nič nista štela.

Poznalo se je Gregorju, kakšne bolečine je občutil pri vsakem udarcu, toda črhnil ni besedice. Ko se je krvoločnikoma zdelo dovolj, ga razvezeta in pahmeta skozi vrata, ki se takoj nato z močnim škripanjem zapro.

Sicer izgnanec čuti strašne bolečine, ves oslavljen je, vendar se zravna pokoncu in zapreti z močnim glasom proti grajskemu zidovju: „Ha, onečastil si me, trinog! Pretepsti si me dal kakor psa, ker sem povzdignil svoje oči proti tvoji hčeri. Čuj mojo prisego! Maščevanje, strašno maščevanje, to bo moje geslo. Iskal te bom, dokler ne prideva skupaj. Takrat pa se boš zviljal v prahu

pred menoj. Usmiljenja ne najdeš — ne, in stokrat ne!“

Zamolklo so donele te besede v temno noč. Tam v duplu starega hrasta se je splašila sova. Frfotaje je obletela grad, nato pa se vrnila v svoje skrivališče.

Kot obstreljena zver, ki čuti za seboj svoje preganjavce, je begal Gregor po gozdu. „Kam sedaj? Domov? Da bi se mi smejali ljudje, da bi me morda še nadalje mučil in preganjal graščak. . . Ne, raje v smrt, kakor nazaj v ono hišo, kjer sem preživel svoja srečna mladostna leta, kjer živi draga mati. Sicer bo revica žalostna, a pomagati ji ne morem.“

Obup se je jel polasčevati njegove duše in le misel na maščevanje ga je vzdrževala ter mu dajala novih moči, novega poguma. Divjal je neprenehoma naprej in naprej. . . Kar mu zmanjka tal pod nogami. Pada in pada. . . Se je li odprl pekel, da ga požre? Končno doseže tla. Priletel je na kup mehkega mahu. Osupel se ozre krog sebe. Začudene oči mu blodijo po obširni temni votlini. Le tam v daljavi zapazi majhno lučico. Previdno se ji bliža. Postajala je večja in večja. Kmalu spozna, da je to ogenj, okoli katerega sedi nekaj divjih postav. Že se misli vrniti in si poiskati izhoda iz te tajnostne jame, kar ga zgrabi par močnih rok in začuje se surov glas: „Oho, počakaj malo, prijatelj, počakaj, no, da te natančneje ogledamo! Kdor zaide v naše gnezdo, se mora seznaniti tudi z njegovimi tiči.“ Priteče še nekaj tovarišev. Naglo zvežejo Gregorja, kateremu je moč vsled strahu in dogodkov pretekle noči že vidno pojemala. Vlečejo ga k ognju. Komaj

pa zagledajo njegov izmučeni obraz, ga nehote izpuste in odskočijo.

„Proklete, tega si pa nisem mislil, da sem zagrabil tebe, Gregor,“ izpregovori dolgin, ki je, po obnašanju soditi, moral biti poglavar te čete. „E, vraga, kaj pa iščeš tukaj? Te je li poslal graščak, da nas kot lovski pes izvohaš in mu potem pokažeš za nami sled? Ha, ha, vem, da si prizadeva zviti lisjak, dobiti nas v svojo pest! Kako tudi ne? Njegovi podložniki smo sicer, ali upreti smo se morali njegovim grozodejstvom, ker se ne pustimo več mučiti in pretepati. Tudi mi smo ljudje, kakor on, tudi mi imamo pravico do življenja! To ga pa boli in peče in mu ne da pokoja nočindan. Strl in pomandral bi rad vse one, ki nočejo slepo ukloniti tilnika pred njim. No, le poglej me natanko! Morda me poznaš? Kopitnikov Matevž sem. Pridružil sem se tem tovarišem, ker mi je graščak do smrti pretepel starega očeta, ki mu ni mogel tako urno delati, kakor mlajši trpini. . . Izvolili so me za glavarja in prisegel sem jim, da se z njihovo pomočjo maščujem za krivice, ki nam jih je prizadel.“ Oči so se mu divje svetile, mišice na obrazu so se mu napele, ko je govoril.

Zadovoljen smeh je zaigral Gregorju okrog usten. Pomirilo ga je to govorjenje. Spoznal je, da si bolje družine ni mogel želeti, da je našel tu tovariše, ki so istega mišljenja, polni iste želje po maščevanju.

„Motiš se, tovariš,“ pravi Gregor, „ako meni, da sem se priplazil v vašo duplino, da bi vas izdal. Našel sem jo le slučajno. Pregarja pa me ista usoda, kakor vas; tudi jaz sovražim

kratski in notarski red. Obe predlogi si bo treba še natančno ogledati, predno postaneta meso. Naši poslanci bodo v odseku zlasti odločno zastopali staro stališče, naj se sploh notarijat poddrži. Nevarna pa je predloga glede zakonitih pisarjev, ker bo skoraj vsakdo, ki dela drugim iz prijaznosti vloge na oblastva, prošnje itd., v nevarnosti, da bo radl tega kaznovan. Ta pomislek je izražala večina govornikov v debati in ni dvoma, da predloga v tej obliki ne bo sprejeta. — V petek je sprejel državni zbor nov zakon o pisarniških pomočnikih in predloge za poštne uslužbenke. Seveda, če to stopi v veljavo, bo moral državni zbor poskrbeti tudi za pokritje, za kar pa ni nikjer pravega poguma. — Odseki so bili ta teden jako pridni. V proračunskem odseku se je vprašanje italijanske fakultete za sedaj pokopalo v pododseku, tako da se je mogla začeti razprava o računskih zaključkih. V brambrenem odseku je uvedel razpravo ministrski predsednik z govorom, v katerem je povdarjal, kako nujna da je brambna reforma. Dalmatincec Tresić sicer hoče obstruirati, ker pa je osamljen, ne bo kaj prida uspeha.

Volitve na Dunaju.

Nepopisno veselje je vladalo v liberalnem in rdečarskem ljubljanskem časopisju, ko so dunajski Judje obljubili, da bodo pri volitvah šli v boj za socialne demokrate. „Zarja“ je bila vsa srečna, da bodo „meščanski volivci“ storili svojo dolžnost in tako pripomogli, da bo „končni polom krščansko-socialnega sleparstva zapečaten“. Izražala je „Zarja“ nado, da bodo z udarcem, ki bo doletel dunajske krščanske socialce, zadeti klerikalci po vseh deželah Avstrije, posebno pa na Slovenskem. Prorokovala je „Zarja“ še prav posebno, da bode vsled neizogibnega poraza kristjanov na Dunaju končana tudi S. L. S. na Slovenskem. Enake nade sta gojila tudi „Narod“ in „Dan“. Toda sovražniki krščanstva so se zopet enkrat opekli in vse njihove protinaravne zveze jim niso nič pomagale. Pri prvi volitvi v torek je bilo za krščanske socialce oddanih 120.867 glasov, za socialne demokrate 118.526, za liberalce okoli 20.000, za nemške nacionalce okoli 9000 in za češke nac. socialce okoli 11.000 glasov. Ta dan so v četrtem razredu, kjer je največ socialnih demokratov, delavcev, v vseh 21 tih okrajih dobili krščanski socialci 4 mandate, soc. demokratje 6 in za 11 mandatov je bila v četrtek ožja volitev, pri kateri so se kršč. socialci poizkusili v osmih okrajih. Judje so zopet izdali parolo: Vse na krov za social. demokrate! Kršč. socialci so dobili 7 mandatov, socialni demokratje 3 in liberalci 1 mandat. Za krščanske socialce je bilo ta dan oddanih 76.666 glasov, za social. demokrate 58.033 in za liberalce 14.797 glasov. Krščanski socialci so dobili

graščaka, tudi jaz sem mu nocoj prisegel maščevanje. Med svet ne morem — onečeščen sem. Graščak me je dal preteptati, dasi se po mojih žilah pretaka plemenitaška kri. In zakaj? Ker sem obrnil svoje oči po njegovi hčeri. Poprej ne pozabim te noči, da se ne osvetim. Združila nas je ista usoda, isti cilj imamo pred očmi. Vsprejmite me tedaj v svojo družbo in prisezam vam, da se bom pokoril vsaki vaši želji! Z vami hočem živeti in umreti!“

Besen „hura“ je zagrmel po jami, ko je Gregor končal; vsi so hiteli stiskati mu desnico.

Glavar Matevž udari s svojim mečem ob skalnata tla in na mah nastane mir. „Bratje,“ prične s svojim močnim glasom, „dobili smo novega tovariša, spodobi se, da praznujemo njegov vstop v našo družbo. Če se ne motim, imamo še nekaj za pod zobe in vina nam tudi ne manjka. Podvizajte se! Gregor je potreben okrepčila.“

Kakor bi trenil, so hušknile krepke postave v razne kote in v par minutah je bil prostor okrog ognja obložen z raznimi jedili in rujnim vincem.

Gregor se ni dal dolgo prositi. Vsedel se je v sredo svojih novih tovarišev in z njimi trkal na trdno zvezo.

„Le pij, Gregor, pij!“ prigovarjal mu je Matevž. Vino ti poda novih moči, da pozabiš, kar je bilo. Stradati in žejo trpeti ti ne bo treba. Če nam boš pa včasih kako srnico ustrelil, ti bomo hvaležni. Ničče izmed nas, kolikor vem, ni tako izvrsten strelec, kakor si ti.“

tedaj več glasov, kakor vsi njihovi nasprotniki skupaj.

O potopljenem parniku „Titanicu“.

Uradno poročajo, da se je rešilo iz „Titanica“ izmed 341 potnikov I. razreda 154 žensk in otrok in 58 moških, izmed 262 potnikov II. razreda 102 ženski, nekaj otrok in 13 moških. Izmed 800 potnikov v medkrovih se je rešilo samo 83 žensk in 53 moških. Posadka je štela 985 mož, izmed katerih se je rešilo le 199 oseb, med temi je 22 ženskih uslužbenk. Torej je vsega skupaj utonilo 1688 oseb obojega spola. Neki potnik, ki se je rešil na parniku „Karpattia“ in došel v Novi Jork, pripoveduje o potapljanju ladje „Titanica“ sledeče: Bil sem na krovu, kjer sem občudoval lepo noč in zanimivo vožnjo skozi zledenelo morje. Vozili smo s precejšnjo hitrostjo in parnik je plul mogočno skozi valovje kot bi se ne zmenil za ledenike, ki so se delili pred njim. Ob 11. uri 35 minut se pokaže nenadoma pred nami velikanska ledena kopa, cela gora, ki se je počasi bližala parniku. Izogniti se, je bilo nemogoče. Stražnik je zaklical: „Led pred nami!“ Krmar je zavil na stran tako silno, da se je streslo celo ogrodje, v tem smo videli ledeno goro tik zraven sebi na desni, čutili lahek sunek in nekako bobnenje in oster šum, ki je trajal komaj 10 sekund. Večina potnikov tega niti čutila ni. Takoj nato se je vrnil kapitan Smith, ki je šel ob 10. uri iz službe. Vse to se je izvršilo tekom par minut. Takoj nato so opazili, da se je začel parnik nagibati na stran. Kapitan Smith je poslal v spodnji del ladje stavbnega inženirja, ki se pa ni vrnil. Dobili so njegovo truplo v vodi, ki je napolnila v tem času že vse spodnje dele parnika. Oster rob ledene gore je namreč prerezal celo stran parnika. Ob 12. uri se je začel parnik potapljati, in sicer se je nagnil vsako minuto za en čevlj. Takrat šele je kapitan Smith, ki je takoj uvidel silno nevarnost, dal povelje: „Vsi na krov!“ V četrte ure so bili potniki na krovu. Nastal je silen vrišč, vse je vrvelo, vsak je hotel vedeti, kaj je. Slutili so nesrečo, vsi so vedeli, da se je nekaj zgodilo, niso pa vedeli, da so tako blizu smrti. Ob 12. uri 50 minut, ko je moštvo potnike že nekoliko pomirilo, je prišlo povelje: Spustite rešivne čolne! Povelje so izvršili mornarji točno. Spravili so v čolne najprvo ženske in otroke. Težko je bilo to delo. Ženske so tarnale, otroci vpili in kričali v temni noči, na zledenem morju, na razbiti, potapljači se ladji so se odigravali žalostni prizori. Možem so trgali žene iz rok in jih siloma tirali v čolne. Več otrok, ki so se v splošni zmedenosti izgubili, so pometali mornarji v čolne, ne vede, ali so starši že v čolnu, ali ne. Častniki so stali z go-

Bilo je že pozno ponoči, ali bolje rečeno, zgodaj zjutraj, ko se je vrišč po jami polegel in utihnil. Ogenj je pričel ugašati, le tuintam se je dvignil posamezen plamenček, nemirno vztrepetal, kakor bi ga bilo strah, šinil še parkrat kvišku in izginil. Votlino je zagrnila neprodorna tema in tajen mir je objel njene prebivavce.

Ko se je Gregor zjutraj prebudil, je bila jama prazna. Pri neznatni svetlobi, prihajajoči skozi odprtino, ki je bila vzrok njegovemu sinočnemu padcu, zapazi Gregor v kotu Matevža, ki je nemo strmel predse.

Matevž se mu približa in ga povabi na zajutrek. Ko sta si utešila glad, mu reče: „Postal si naš tovariš, delil boš z nami radost in žalost, prijetno brezdelje in pretečo nevarnost, uvesti te hočem v naše skrivnosti, da si boš znal v sili pomagati. Vhod, skozi katerega si slučajno prišel k nam, je malo preneroden. Pokažem ti zložnejšega. Pojdi za mano! Kmalu bova na belem dnevu.“ Molče je šel Gregor za njim. Jama se je boljbolj ožila in kmalu je bila tako tesna, da sta se le s težavo prerila naprej. Hipoma pa se je zopet razširila in stala sta pred gostim grmičevjem. Matevž je previdno razgrne, po par korakih sta bila v hladnem gozdu.

Začudil se je Gregor. Znan mu je bil ta kraj, kolikokrat je že šel mimo tega grmičevja, a nikdar mu niti od daleč ni prišlo na um, da je za njim skriven vhod.

Napotila sta se proti Čemšeniku, kamor so odšli tudi drugi tovariši. Bil je za pomlad ne-

lim orožjem ob strani in nadzorovali ter ukazovali delo mornarjem. Dva mornarja je že takrat en častnik vpricho potnikov ustrelil, ker sta se protivila poveljem in hotela rešiti sebe. Ob 2. uri ponoči so bili vsi rešivni čolni polni in so odpluli od potapljačice se ladje. En rešivni čoln, v katerem je bilo 30 žensk in otrok ter en zdravnik, se je potopil, predno je odrinil. Od teh niso rešili nikogar. Bil sem na zadnjem čolnu, ki je bil še najbližji parniku in videl sem, kako se je „Titanic“ nagibal. Zginili so pod vodo ladjin krov, dimniki, levi rob parnika, nastal je velikanski val, dvignil je še enkrat ogrodje in največjega parnika „Titanica“ ni bilo več. Zgrnilo se je nad njim ledeno morje in kot bi se nič ne bilo zgodilo, se je podilo valovje, polno ledenih plošč, na kraju, kjer je stal parnik. Med ploščami so se pokazali razni temni, večji ali manjši predmeti, ostanki potopljenega parnika. Črne pike so se pomikale semintja, to so bili ponesrečenci, ki so se oklepali v obupnem boju ledenih plošč. Toda zastoj; strle so jih ledene plošče in ledeno valovje jih je potegnilo za potopljenim parnikom v neizmerno globino. — Kapitan Smith je bil miren, dajal je odločna povelja in dasi je dobro videl neizogibno nevarnost, je gledal v prvi vrsti le na rešitev potnikov. Že ko ga je valovje trgalo raz njegov poveljniški most, je zaklical svojim ljudem: „Bodite junaki, mornarji, izkažite se kot vrli Britanci!“ Ko je plaval v valovju, so ga videli nekateri, kako je pomagal ponesrečencem in jim podajal rešivne pasove in razne stvari, da se jih oprimejo. Amerikanci trdo prijemajo predsednika družbe Withe Star Line, ki se je vozil s „Titanicom“, pa je ukazal ubrati preveč severno črto in je sebi rešil življenje, druge pa pustil utoniti.

O slovenskih popotnikih se nam poroča, da se je otel Franc Karun z Milj pri Šenčurju, ki je v rešivni čoln spravil svojo petletno hčerko Ano in tudi sam tam ostal. Utonil pa je kovač Janez Mrkun z Bele pri Preddvoru, ker ga niso spustili v čoln. Več parnikov je poslanih na kraj nesreče, da pobirajo mrliče, ki plavajo po morju.

DOPISI.

Iz Tržiča. Vlada je ugodila Nemcem in razveljavila prvi razred, in sicer vsled nekega popravila, ki si ga je dovolilo glavarstvo na volivnem imeniku, ko je bil že rok za popravo potekel. Voliti bo torej treba šest mož za prvi razred in tri namestnike. Še predno je bilo znano to razveljavljenje, so že Nemci pobirali pooblastila pri ženskah in jih tudi nekaj dobili. — V tretjem razredu je vlada razveljavila dva mandata, in sicer dveh zastopnikov krščansko-socialnega delavstva. Ne vemo, na kak paragraf se je vlada pri tem opirala, v novem občinskem volivnem redu ga ni najti, dasi smo ta red skrbno prebrali. Eden izmed izvoljenih odbornikov je kovač, drugi strojnik. Oba izvršujeta že dolgo vrsto let to obrt, se-

navadno vroč dan. Dušiča soparica je ležala na zemlji, v zraku je žarelo, trepetalo in se gibalo, kakor da se izgublja v njem sami majhni plamenčki. Solnce je stalo v zenitu in njegovi žarki so palili kakor ogenj. Zdajpazdaj pa se je v sinjih višavah težko vzvalovilo in od juga sem je privrela vroča, neznosna sapa. Zdelo se ti je, kakor bi zrak kužno vplival na ljudstvo. Tudi med ljudmi se je nekaj kuhalo. Brezskrbno veselje je izgubilo. Zamišljeno, s pobešenimi glavami je hodilo okrog staro in mlado. Plaho so se ozirali, če so pa videli, da jih nihče ne opazuje, so sukali glave, si skrivnostno pošepetavali in stiskali koščene pesti.

Ko sta Gregor in Matevž prispela v vas, pozdravljalo ju je vse z nekim veseljem. Trpkost je ginila raz obrazov in na njeno mesto je stopalo pritaženo veselje.

„Kaj bo sedaj?“ mislil si je Gregor. „Kam me pelje Matevž?“

Ustavila sta se šele v gornjem delu vasi, ki nosi dandanes častni pridevek „Kozje predmestje“. Vstopila sta v hišo, ki je že po svoji zunanosti kazala, da vlada v njenih prostorih revščina. Duri v izbo so bile majhne. Prišleca sta se morala prikloniti, da nista zadela z glavama v podboje. V sobi je bila zbrana precejšnja množica kmetov iz okolice. Živahno govorjenje je za trenutek potihnilo, ko ugledajo možje naša znanca, nato pa ju začno pozdravljati in jima stiskati desnici.

Dalje priht.

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročba brez naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je v hiši št. 178. — Izdajatelj: Tiskovno društvo v Kranju. — Odgovorni urednik: Ciril Mohor. — Rokopisi naj se ne pošiljajo prepozno.

Izhaja vsako soboto
ob enajstih dopoldne

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za petit-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravnništvo naj se blagovoljivo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Zmaga krščanstva na Dunaju.

Prva priprava za evharistični shod na Dunaju se je srečno zvršila. Pri občinskih volitvah so sijajno zmagali krščanski socialci. Vesel glas gre danes od ust do ust: Prestolnica Avstrije je po večini krščanska!

Da se te zmage krščanske misli pri sedanjih razmerah katoličani nismo nadejali, povemo odkrito. Nič ni čudno! Vse, kar je veri sovražnega, se je strnilo, in pripravilo na odločivni naskok v trdni nadi, da smrtni sunek dobi v srce „klerikalizem najbolj klerikalne države“, da bo to „začetek konca cerkvi zaslužjene Avstrije“. Bilo je kakor veliki petek: pogan in žid sta postala prijatelja in se zvezala, da bi krščanstvo pokončala.

Delovala so mogočna „peklena vrata“ dunajske tajne lože, ki je izdajala parole rdečemu in svobodomiselnemu časnikarstvu cele države. Slovenski hlapci so bili še najbolj poslušni. Kar je prinesla velika Židinja na Dunaju, vse so ponatisnili. Da „Zarja“ in „Narod“ in „Dan“ so „Neue Freie Presse“ še prekosili v prerokovanju, da bo na Dunaju krščanska stranka popolnoma premagana, „da klerikalci“ sploh ne dobijo nobenega mandata.

Med tem časom so se pa pletle vrvi, ki so zvezale čedno družbo protikristjanov v eno trumo. Pletla sta vrvi za zvezo: srd do krščanstva in židovski denar. Nastopile so jedaj čete rdečih socijev in židovskih liberalcev in nemških nacionalcev in Čehov in svobodomiselnih naprednjakov brez ozira na kri in jezik in stan in bogastvo, vse pod eno zastavo, vse z enim geslom: Doli s krščanstvom! Čifut in rdečkar sta se prva objela in s skupnimi kandidati šla na volišče.

Ko je bil umrl vojvoda krščanskih socialcev, slavni župan dr. Lueger, je, samoobsebi umevno, v stranki nastopila zmedenost, ki je imela posledico, da je potem pri državnozbornih volitvah krščanska stranka res močno opešala. Kdo bi bil

mislil, da se bode tako naglo zopet dvignila, organizirala in zmagala vse združene nasprotnike? Naši rdečkarji in naprednjaki so že kričali: Krščanski socialci na Dunaju so na tleh, niti enega zastopnika ne dobe več in enak poraz pride tudi na klerikalce na Slovenskem! — Govoré naj pa zdaj številke o izidu volitev!

Vseh občinskih svetnikov šteje dunajski občinski svet 164. Pri tej volitvi je bilo treba na novo voliti 78 odbornikov, od teh so jih dobili krščanski socialci: v I. razredu 5, v II. razredu 44, v III. razredu 3 in v IV. razredu 11; tedaj skupaj 63. Socijalni demokratje in židovski liberalci so vjeli v vseh razredih skupaj 15 mandatov in vse druge svobodomiselnne stranke nobenega ne. Imeli bodo tedaj v občinskem svetu krščanski socialci 130 odbornikov, separatisti 4, judovski liberalci 20, socijalni demokrati 10 odbornikov, nemški nacionalci pa nič. Za krščanske socialce je dal največ mandatov II. razred, ki se imenuje razred inteligence.

Ta slavna zmaga krščanskih socialcev na Dunaju bo imela velik vpliv na vso politiko Avstrije. Dunaj ima mnogo več prebivavcev, kakor vse slovenske dežele skupaj, Dunaj je srce države. Na posvetovavnici cesarskega Dunaja bo še vihrala krščanska zastava in bo bodrila k stanovitnemu boju vse narode države, da zmaga povsod krščanska misel, ki je edinotrdna podlaga sreče in blagostanja.

Ne dajte se premotiti socijalnim demokratom!

Na Francoskem se je dogodila pred kratkim ta-le zanimiva dogodka: Vojaka Tisseau in Nollet sta bila v mestu Mansu obglavljena z žiljutino. Napravila sta zločin, da sta neko 65 let staro kmetico, po imenu Luccan, umorila in ji vzela par sto frankov. Obsojenca sta se pred smrtjo kesala svoje hudobije. „Povejte moji ma-

teri,“ je klical eden svojemu advokatu, „da sem še nazadnje nanjo mislil, in ne pozabite na moje pismo.“ O tem pismu mnogo razpravljajo francoski časniki in zasluži, da ga tudi mi objavimo. Glasi se: „Mans, dne 25. marcija 1912. To pismo pišem svojim zagovornikom, ki so storili vse, da bi me rešili. Poslušite se tega pisma drugim v svarjenje, da jih obvarujete enake nesreče. Iz teh vrstic vsak spozna, da je mojega padca kriv le pouk, ki sem ga prejemal v svoji mladosti. Bil sem član spoštovane družine. V šoli so nas učili, da imajo stariši le omejeno oblast nad otroci in da po postavah stariši nimajo oblasti, kaznovati svoje otroke. V šoli podani nauki, da so vsi ljudje enaki in da nikomur ni treba bogastva, so me spodbujali k zlom činom in tako sem storil prvi pregrešek. Prišel sem vsled tega v poboljševavnico. Tukaj sem dolga leta veliko trpel, kajti vodji ni bilo mar, da bi se mi poboljšali; kazal nam je le svoje zaničevanje in pri malih pogreških nas je zadela kazen: suh kruh, verige in ječa. To hišo sem zapustil čez nekaj let izmučen od trpljenja in z gnevom do človeške družbe, ki je bila kriva moje nesreče. Obrti nisem znal in hudo nagnjenje me je gnalo, da sem padel globokeje. Storjena pregreha, ki me je izključila iz človeške družbe, je postala zame sreča. V ječi v Mansu, kjer pišem to pismo, sem našel duhovna, ki me je poučil, kaj je življenje. Pripoznam, da tega preje nisem vedel. Záme so ti opomini prišli prepozno. Želim pa, da bi te vrstice bile v pouk in svarilo mnogim mladeničem, ki se dajo premotiti socijalno-demokratičnim nazorom, kakor sem se dal jaz premotiti. Taki po jalovih obljubah, ko so se dali premotiti, zapadejo obupnosti. Umrl bom srčno, ker sem prepričan, da mi bode Bog, ki je bolj usmiljen, kakor ljudje, moje hudobije odpustil in me k sebi vzel. Srce mi pa krvavi, ko se spomnim svojih dragih starišev, ki se ne bodo dali potolažiti. Prosim Vas, obiščite jih in povejte jim, da odkritosrčno obžalujem

PODLISTEK.

Janko Bajdó:

Grajski lovec.

Dalje.

Matevž premeri zbrane s svojimi očmi, nato jih nagovori tako-le: „Dragi bratje, sotrpini! Dan zadnem narašča naše število. Prejalislej potegne z nami cela okolica. Bojevati se hočemo za sveto stvar — za svoje stare pravice. Naprej za staro pravdo! Kako prijetno smo živeli poprej, dokler ni bilo tega trinoga v naše kraje! Opravljati smo sicer morali tlako, dajati desetino, toda gospodar naš je ravnal z nami kakor z ljudmi. A sedaj? Huje se nam godi, kakor živini. Zavoljo tega mora pasti trinog, ki nas tlačijo. Proč z graščakom! — je naše geslo; smrt trinogom! — naš bojni klic. Zahvaljujem se vam za zaupanje, ki ste ga imeli do mene, a danes stoji med nami zmožnejši, kot sem jaz. Njemu je dobro znana okolica, pozna tudi grad in razmere v njem. Temu možu se uklonim tudi jaz, on bodi moj naslednik, on naj nas privede do naših pravic! Živijo, Gregor, naš novi vodja!

„Tovariši,“ prične Gregor, in se mogočno vzravna, „ali ste pa tudi pomislili, kaj ste mi s tem izročili? Se li se ne bojite, da bi vas jaz izdal?“

„Živel naš glavar, Gregor Sokolski!“ zaori po tesni sobi. Nato pa vstane star, suh možic in prične s hreščočim glasom: „Ne tako, glavar! Kdor je doživel tako sramoto, kakor si jo ti, ne more pozabiti maščevanja. Kdor je preživel svoja

leta med nami, med priprostim ljudstvom, ta pozna ljudstvo, in ve, da ne stori koraka, če se ga ni poprej premislilo. Vemo, kaj nas čaka, če nas dobijo v svoje pesti. Toda bolje je umreti, kakor pa tako dalje živeti. Govoril sem. Kdor pa ve povedati kaj boljšega, naj obrne svoj jezik, dokler je čas.“

„Veseli me vaše zaupanje. Čujte tedaj mojo prisego: Jaz, Gregor Sokolski, do včeraj prost kmet, danes vaš glavar, vam prisegam, da vas ne zapustim nikdar; le smrt nas more ločiti. Pridobiti vam hočem nazaj vaše pravice, ali pa umrjem z vami. Pa tudi od vas zahtevam, da ste mi zvesti, da bodete poslušali moje ukaze. Mi li prisežete to?“

„Prisežamo!“ se oglasi kakor iz enega grla cela družba.

Zona je izpreletela Gregorja, ko je pomislil, kako navdušeni so ti ljudje, da se iznebe očeta nje, ki mu je silila nehote pri vsaki misli v glavo. Ljubil je Tamaro in se tresel za njeno prihodnost. Ako pade graščak, se bo zgodila edinole pravica; a njo mora obvarovati vsake nesreče.

Dolgo so se še menili o tem in onem. Ko so se naposled razšli, se je Gregor z Matevžem zamišljeno vračal v skrivališče. Kako vesel je še pred par dnevi korakal po teh gozdih, kako ga je veselilo vesoljno stvarstvo! Danes pa se zdi sam sebi mrtev. Toda čemu to otožno premišljevanje? Prisegel je svojim tovarišem, da jih ne zapusti in prisego bo tudi držal, naj se zgodi, kar hoče.

A na prostem je že še bilo. Ko pa je prišel v votlino, ko ni videl družega, nego mogočne skalnate stene, začele so ga mučiti zopet temne misli. Videl je svojo drago mater, kako ga željno pričakuje, kako hrepeni po njem. Naj jo li obišče zvečer, ko se bo zmračilo? Povedati bi ji moral, zakaj da ga ni bilo toliko časa, povedati o svoji družbi in njenih namerah. Kako bi revico to prestrašilo! Ne, tega ne stori! Bolje je, da ne ve ničesar. „Bog te čuvaj, draga, dobra mamica! Morda se ne vidiva nikdar več!“

Tako je preteklo nekaj dni, ki jih je preživel Gregor v vednem dušnem boju in morečih skrbeh. Vest mu je očitala, da ne dela prav, da ima pravico do maščevanja le Oni nad oblaki, da je upor proti graščaku kazniv tudi po obstoječih postavah. Ga li veže pravzaprav prisega, dana upornikom? — Take in enake misli so se mu vzbujale neprenehoma... Med ljudstvom pa je vrelo in se kuhalo. Vedno so še pristopali novi člani k tajni zarotniški zvezi. Čakali so le primerne trenutke, da izvrše svojo nakano.

V gradu samem pa je bilo vse mirno. Kmalu so vsi pozabili na Gregorja. Drugi lovec je postal njegov namestnik. Ponosno je hodil okrog; revež ni slutil, da ga le prekmalu zadene zasluženo plačilo.

Po svojih ogleduhih je izvedel Gregor, da je odposlal graščak večji del svojih hlapcev pod vodstvom valpeta na Hrvaško, kjer je izbruhnil med njegovimi podložniki upor. Ugodnejšega trenutka si ni mogel misliti. Naznanil je hitro

svoje zločine in da velika bolečina in kes napolnjujeta mojo dušo. Upam, da starše najdem na onem svetu, in ne bom nehal zanje moliti, dokler jih ne najdem." Benjamin Tisseau, v vojaški ječi v Mansu. — Francoski liberalni list „Echo de Paris“ je pisal glede tega pisma to-le: „Z ogorčenostjo moramo opazovati vpliv, katerega je imel, kakor piše Tesseau, nanj pouk, ki zamore podžigati le slaba nagnjenja. Res je in tu najdemo potrjeno to-le: Pod pretvezo, da bi iztrebili klerikalizem, so v srcu otroka zatrli vse to, kar je tvorilo plemenitost in moč verskih načel, namreč: spoštovanje do staršev in čustvo za dolžnosti, ki sta večna temelja pravdnosti. V mladih dušah so zatrli zavest, da je bistven razloček med dobrim in slabim. Preteklo nedeljo so v velikem gledališču Surbone pod predsedstvom naučnega ministra tisoči učiteljev peli oficijelno himno, ki se končava tako: „Kaj so nam mar nebesa? Mi imamo zemljo!“ S tem se duša otroka pusti neoborožena zoper nagnjenje do zločinov.“

DOPISI.

Iz Tržiča. Prvi majnik so rdečkarji praznovali s par strel in s harmoniko, druge nesreče ni bilo. Stroji so se vrteli, kakor vsak dan, in delavstvo je delalo po vseh tovarnah. — V krajni šolski svet so bili izvoljeni trije Slovenci. Nemci so ostali z dvema glasovoma v manjšini. — Vlada je razveljavila dva delavska mandata za občinski odbor le vsled tega, ker jo je občinski urad napadno informiral. V odbor je poklicala dr. Havlina in gostilničarja Kavčiča.

Delegaciji. V ogrski delegaciji je finančni minister Bilinski tolažil Madjare, da ljudstvo v Bosni niti ne misli na trializem in da ne želi nikake izpremembe državno-pravnega sestava. Zunanji minister grof Berchtold je pa govoril v avstrijski delegaciji o razmerah naše monarhije do drugih držav. Omenil je, da se razmere z Rusijo morajo zboljšati, in je obžaloval, da so Dardanele še zaprte. Delegat dr. Šusteršič je vprašal predsednika, kako se bo moglo vršiti pogajanje z ogrsko-hrvaško delegacijo, ker ista ni pravilno sestavljena, kajti na Hrvaškem ni sabora in tedaj Hrvatje tudi nimajo delegatov. Predsednik Dobernig je odgovoril, da je ta zadeva važna, da pa nanjo ne more precej odgovoriti. Dr. Čingrija je predlagal, da naj avstrijska delegacija z ogrsko sploh ne obravnava, dokler na Hrvaškem ne zavladajo ustavne razmere. Dokazal je iz zgodovinskega razvoja Hrvaške, da Ogrji nimajo pravice podjarmiti Hrvatov. Delegat Masaryk je kritiziral imenovanje zunanjega ministra in se strinjal glede imenovanja Cuvaja z delegatom Čingrijo ter je obžaloval, da Madjari izrabljajo vladarjevo osebo v svoje svrhe. Knez Schwarzenberg je omenil, da se je treba baviti z jugoslovanskim vprašanjem, ker je to najvažnejše vprašanje cele monarhije. Hrvatje naj bi se zavedali, da je njih širša domovina avstrijska monarhija. Tudi Bosna

vsem kmetom, naj se zbero, ko nastane mrak, na določenem mestu v gozdu.

Nekako veselje je zavladalo po vsej okolici. Vse je oživelo! Skrivoma so snažili močje in mladeniči zarjavele meče, ki so dozday mirno ležali v podstrešju, skriti med staro šaro, poizkušali so loke, če so še dovolj trdni, in pripravljali puščice.

Napočil je mrak usodepolnega dne. Vrsta možakov se je posamič pomikala proti gozdu in ondi izginila med gostim drevjem. Ponarejen skovik sove je kadal vsem, kje so drugi tovariši. Zbrani so vsi — samo glavarja ni od nikoder.

Nekateri so že ugibali, da jih je morda zapustil ali celo izdal, kar se pokaže med njimi Gregor, kakor da bi bil prišel iz tal. Obraz mu je bil nenavadno blede, oči so se mu mrzlično svetile in glas se mu je tresel, ko jih je nagovoril: „Tovariši, ura, v kateri se odloči naša usoda, je tu! Če se nam posreči, prodreti v grad, potem ni več našega graščaka!“

„Smrt trinogu!“ oglašil se nekdo izmed množice.

„Sodil ga ne bom jaz — sodite ga sami! Storite, kar hočete. Le eno vam rečem. Kdor se mi drzne položiti le prst na Tamaro, temu je zašlo nocoj zadnjikrat solnce. Prepričan naj bo, da moja puščica ne zgreši c lja. Tamara je moja — vse drugo je vaše. In sedaj za mano! Noč je temna, hoditi ne moremo hitro; prej, ko bomo pred gradom, bo v njem že vse spalo.“

Molče kot mrtvaški izprevod se je pomikala četa po gozdu. Noč je bila temna, videti ni bilo niti ene zvezdice, sivo črnkasti oblaki so se drvili po nebu.

in Hercegovina naj imata zastopstvo v delegacijah, to se pa drugače ne more zgoditi, kakor potom trializma. Vendar Jugoslovani naj bodo oprezní, da ne padejo v radikalizem. Govorili so v prilogo Hrvatom še delegati Klofač, Spinčič in Kramar.

Slovanski jeziki na jugu. V Belgradu se je ustanovila šola za slovanske jezike. Za enkrat poučujejo v njej le ruščino, poljščino in češčino, čez kratko bodo uvedli tudi pouk v ostalih slovanskih jezikih. Na Bolgarskem je vpeljana sedaj ruščina v vseh razredih na vseh srednjih šolah s tri-do štiriurnim poukom na teden, dočim se je preje poučevala le eno uro v tednu in še to le v poslednjih razredih. Na univerzi v Sredu, kjer obstoji dosedaj stolica ruske literature, nameravajo ustanoviti v kratkem tudi lektorate za druge slovanske jezike.

Na Češkem se je razdrta poravnava med Čehi in Nemci, ker so izstopili nekateri Čehi iz komisije.

Češki državni uradniki so sklenili, da izstopijo iz dunajske centralne zveze državnih uradniških organizacij in da bodo ustanovili zvezo slovanskih društev za državne uradnike.

V Zagrebu je bila dne 1. maja v gledališču velika manifestacija, ko se je v spomin obletnice, da sta bila obglavljena Zrinjski in Frankopan, predstavljala igra „Zadnji Zrinjski“. Ko je igravec izrekel besede: „Žalostno je na Hrvaškem!“ je občinstvo vstalo s sedežev, zaklicalo: Tako je! in začelo peti narodno himno.

Omejitve pijančevanja. Minister Heinold je rekel v državnem zboru, da vlada ne bode izdala zakona zoper pijančevanje, ampak le nekatere odredbe, da se pijančevanje omeji, in poizkušalo se bode ljudstvo poučiti o škodljivosti opojnih pijač.

Proti sv. Janezu Nepomuku so nastopili praški svobodomiselní, Društvo „Volna Myšlenka“ je vložilo prošnjo na županstvo, da naj se prepove starodavna procesija na god sv. Janeza, ki je vedno prav lepa, ko se ljudje vozijo v čolnih, okrašenih z lučicami, po Veltavi. Svobodomiselní hočejo, da naj se ta procesija uvede v čast zgodovinarju Palackemu, ki je bil protestant.

Katoliško šolstvo na Ogrskem. Škofje in duhovni vzdržujejo na Ogrskem mnogo katoliških šol. Tako imajo katoličani v Budapešti 11 zasebnih ljudskih šol, 5 meščanskih šol, 2 učiteljski pripravni in 3 gimnazije. Za vse te šole mnogo žrtvujejo premožni ogrski škofje.

V Italiji je opešalo versko življenje, ker so se po framasonskih načrtih uvedle ljudske šole, v katerih se ne poučuje verouk. Tudi v šolah v mestu Rimu ni nič krščanskega nauka. Le v nedeljah in četrtkih zbirajo duhovniki po cerkvah šolsko mladino, da ji razlagajo katekizem, če kdo hoče priti. Semtertja katekizem otroke uče po cerkvah namesto duhovnov tudi nune. Pridigam podobnega krščanskega nauka, kakor je pri nas v navadi, pa v Italiji ne poznajo. Tudi pridig je med letom malo, le v postu jih imajo vsak dan. Za prvo sv. obhajilo se pripravljajo otroci en teden. Imajo pa, zlasti ubožni otroci, ves ta teden po samostanih in škofijah brezplačno stanovanje in hrano. Ker je na Italijanskem duhovnik izrinjen iz šole, si lahko mislimo, kakšna je verska vzgoja,

Po dobri uri hoda so pod gradom. Lestve, ki so jih prinesli s seboj, so bile kmalu pristavljene. Mož za možem je plezal počasi in varno na obzidje ter se potem tiho spustil na dvorišče. Straža v stolpu se je menda čutila popolnoma varno in je mirno spala. Ko so se uporniki zbrali, so zasedli vse izhode.

Pri tem je nastalo kolikor toliko hrupa, straža se je zbudila. Zamolkel glas roga je naznanjal ostalim grajskim prebivavcem, da jim preti nevarnost.

Zaspani hlapci so prilezli iz svojih ležišč — a prej, ko so se zavedli, kaj se godi, so bili povezani. Le prvi lovec, oboražen s kratkim mečem, se je postavil v bran. Kmalu pa je ležal na tleh s prekiano glavo.

V velikih skokih je premeril Gregor dvorišče in hotel naravnost v Tamarino stanovanje. Vrata so bila zaklenjena. Rahlo potrka nanje — nobenega glasu; potrka glasneje, sedaj šele se vzbudi Tamara.

„Kdo je? Moj Bog, kaj pomenja ta vrišč in krik na dvorišču?“

„Pomirite se, gospodična! Ne zgodi se vam nič žalega! Spodaj ni nobene roparske druhalí, ampak kmetje so, katerim je vsled krutega ravnjanja njihovega graščaka vzklopela kri, ki žele edino le to, da se postopa z njimi kakor z ljudmi.“

Spoznala je glas svojega rešitelja v gozdu. „Moj oče — moj nesrečni oče! Gregor, rešite mi očeta in moja hvaležnost vam ne izostane!“

Dalje prih.

in zakaj tudi pri nas liberalci in socialni demokrate na to tišče, da bi se ločila šola od cerkve da bi duhovnik potem v šoli ne imel nobene besede.

Na Francoskem se krepijo katoliške organizacije, tako da organizacije tiskarjev, lesnih in železnih delavcev po številu članov že presegajo socialno-demokratske organizacije.

Petrograd. Po tovarnah štrajka 25.000 delavcev. Vrše se hišne preiskave, sumljive delavce zapirajo.

Irci so smatrali Angleži kot katoličane več stoletij za sovražnike države. Porabljali so Angleži razna sredstva, da bi bili zatrti katoliško cerkev na Irskem. Sedaj so pa angleški politiki prišli do prepričanja, da so Irci prav dobri državljani in da jim gre po vsi pravici avtonomija, katero bodo v kratkem dobili ravno zato, da se bodo mogli brzdati drugi revolucijonarni elementi, ki so državi res nevarni.

Italijani v Afriki. Vsled hude vročine v Tripolitaniji vlada med italijanskim vojaštvom velik nered. Nekaj vojakov se je poveljem začelo upirati. Kolovodje upornikov so obsodili na 6 do 8 let težkega prisilnega dela.

Italijansko-turška vojska. Italijansko brodovje si več ne upa napadati Dardanel. Ta teden je brodovje imelo manevre med otoki Imbros Tenedes in Lemnos. Pred Lemnosom je bilo 9 oklopníc, 14 torpedovk in 2 veliki eksportni ladji. Zasedli so Italijani otok Astropalija ali Stampalija v južnem delu Egejskega morja ki ima dobra pristanišča. Ministrski svet v Carigradu je sklenil, da se odpro Dardanele. V pristanišču že čakajo okoli 100 trgovskih ladij. — Poroča se, da se je potopila italijanska ladija „Re Umberto“, ki je trčila v skalo, ko je izkracala vojake v Tripolisu. Turška ladjica „Semendre“ je pa zadelá v Dardanelah na mimo in zletela v zrak. Utonil je kapitan z 12 mornarji.

Novičar.

Seja občinskega odbora v Kranju z dne 26. aprila. Župan je naznanil, da bode dne 8. maja kolavdacija novega mostu in pešpota na kolodvor. Odobri se nato cenik za oddajo vode iz Kokrskega vodovoda. Gospej Ivani Colnar se dovoli, da bo smela v tržnih dneh ob prodajalni izstavljeti posodo. Napravi se pritožba, ker je oblastvo dovolilo krojaču Udriju iz Drulovke, prodajati v mestu narejeno obleko. Napelje se vodovod v bolnico za silo v Pungertu (ki je bila sezidana iz ubožnega denarja) v proračunanem znesku 175 K 80 v.

Napredek pa tak! Odkar so se poslovili Nemci od deželnega gledališča in so v „Ljudskem Domu“ predstave za pristaše S. L. S., je ljubljansko deželno gledališče, sezidano s tolikimi stroški deželjanov, naenkrat preveliko. V Ljubljani je namreč nastalo tako pomanjkanje naprednega gledališkega občinstva, da so dne 2. t. m. slovenski igralci gostovali, ne v gledališču, ampak v veliki dvorani „Narodnega Doma“ in vsi slovenski ljubljanski listi so delali reklamo za „nezimerno zabaven večer in velezabavno burko v — Domu“. Prej so se pa liberalci bahali, da bo gledališče vedno polno, ko bi igrali tudi desetkrat na teden sami.

Za ljubljanske ubožce je dobro preskrbljeno. „Narod“ pravi, da bode ljubljanska mestna občina poskrbela za svoje ubožce, da bodo živeli kakor grofje in baroni, ako občine po deželi zgrade take ubožnice in hiralnice, kakršne so v Ljubljani. — Ali niso mar te besede res modre? Samo denar se mora začeti stekati drugače, pa se bo to zgodilo: Ne več z dežele v Ljubljano, ampak narobe!

Liberalna infamija. Skoro vsa Ljubljana, piše „Narod“, je romala v nedeljo k patronu sv. Jurju, ki je kot prijatelj škofov sv. Cirila in Metoda blagohotno prepustil naši šolski družbi pričetek slavnosti. Kinematograf je imel vedno mnogo obiskovavcev. Prirejeno je bilo tudi obširno plesišče, na katerem ni zmanjkalo nikdar plesaželjnih parov.“ Vse to na čast — trem svetnikov!

Cirilmetodarji v Kranju so začeli posnemati Ljubljančane in bodo priredili nocoj v „Citavnici“ ples in druge razposajenosti na — čast svetnikoma Cirilu in Metodu Gasila bogdó! Liberalci, ne norčujte se iz svetnikov!

Zveza z Nemci. Gospodje liberalci! Kdo je volil g Pammerja za podpredsednika trgovske in obrtne zbornice? — s temi besedami „Zarja“ vest izprašuje naprednim narodnjakom ter dostavlja: „Čudno je, da gotovi krogi vedno in vedno najraje lažejo ter iščejo nepoštenega orožja v političnem boju.“

Socialni demokratje so se zopet izkazali pri zadnjih občinskih volitvah na Dunaju kot podrepniki židovstva. Bile so ožje volitve med krščanskimi socialci in židovskimi kandidati v IV. razredu. In rdečkarški voditelji so izdali svojim backom zapoved, da ne smejo voliti krščansko-socialnih delavcev, temveč židovske milijonarje in bogataše. To je res delavska stranka! Sram jih bilo! — Socialni demokratje so pri teh volitvah na Dunaju tako sleparili, da je bilo v enem samem dnevu 121 sodrugov prijatih in

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je v hiši št. 173. — Izdajatelj: Tiskovno društvo v Kranju. — Odgovorni urednik: Ciril Mohor. — Rokopisi naj se ne pošiljajo prepozno.

**Izhaja vsako soboto
ob enajstih dopoldne**

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za pet-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravnništvo naj se blagovoljivo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Program slovenske napredne stranke.

Narodni program, katerega je bila sedanja napredna stranka nekdanj z velikim ploskom odobrila, je že davno prah in pepel. Sedaj velja pri tej stranki napredni program. Toda živ krst ne ve, v čem ta program obstoja, ker ga ni nikdar niti sklenilo, niti odobrilo nobeno zborovanje stranke. Stranko vlada kopica prvakov, vse drugo so poslušni backi. Le slučajno se pri posebnih prilikah ti prvaki izdajo, da začno razkladati svoj program. Tak slučaj se je ponudil zadnjo soboto, ko sta na predvečer občinskih volitev v Spodnji Šiški napravila shod glavna strankina prvaka dr. Ravnihar in dr. Tavčar. Govorila sta o programu napredne stranke. Poglejmo, kaj sta predložila ta dva prvaka svojim poslušavcem!

Dr. Ravnihar je zahteval kot prvi pogoj, da pridemo Slovenci do popolne ravnopravnosti: razrušenje dualizma in ustanovitev „pravcatega trializma“. Doseglo bi se to potom federalizma, ali narodne avtonomije. Rekel je, da nam Jugoslovanom treba jasnega programa in jasnih ciljev in da je zato potreben jugoslovanski kongres. Rezultat tega kongresa pa naj bi se utelesil programom vseh političnih strank na slovanskem jugu kot temeljna točka. Tožil je, da v državno-zborskem zastopstvu še ni nobene podlage za tako skupno obravnavanje, kar je pokazalo vprašanje o hrvaški zadevi. Govornik sam je prišel v nesrečen položaj, da ga je S. L. S. vlekla za eno uho, napredni Dalmatinci pa za drugo uho. Prvi stranki je tedaj Ravnihar podpisal znano interpelacijo Hrvaško-slovenskega kluba, o kateri je vedel, da je le plosk ob vodo in katere niso hoteli podpisati napredni dalmatinski poslanci, Dalmatincem se je pa pridružil, ko so zahtevali obstrukcijo. Po tej dvojni ulogi se je hotel zavarovati na obe strani. Ako bi bila resolucija

imela vspeh, bi bili naprednjaki povdarjali, da se je vspeh dosegel, ker je resolucijo podpisal dr. Ravnihar. Ker pa resolucija dosedaj še ni imela uspeha, pa naprednjaki kriče, da so tega edino le krivi klerikalci, ker nočejo obstruirati. Naravnost bedasta je tedaj konkluzija, katero je iz tega dvostranskega postopanja izvajal dr. Ravnihar, rekoč: „Pouk, ki sledi iz tega, je pa ta, da so pravi in najiskrenejši prijatelji Hrvatov in Srbov prav možje, ki jih družijo narodno napredna stranka. Ni ga pa bilo nobenega zborovavca, ki bi si bil upal omeniti, da tako delovanje nima nobene jasno začetne poti, in da nima podlage tako omahljivega programa in vednega hujskanja nikdar ne pridemo do političnega zjedinenja.“

Kot drugo točko naprednega programa je dr. Ravnihar označil potrebo, da se slovenski narod dvigne na kolikor mogoče visoko kulturno stopnjo, da se gospodarsko osamosvoji in da se izvede socialna pravičnost na podlagi enakopravnosti vseh stanov. Te točke so posnete iz programa S. L. S. Ta stranka jih tudi dejansko izvršuje v vsem svojem delovanju. Toda kaj opazujemo danes? Ravno napredna stranka dela z zavajanjem ljudstva v neizmerno uživanje na propad kulture, dela s sleparstvi in polomi pri denarnih zavodih na propad narodnega gospodarstva in dela z izključenjem duhovskega stanu iz politike na propad pravičnosti in socialne enakopravnosti. Z možmi takih nazorov hoditi skupaj na kongres in vsejati se za eno mizo, je izključeno.

Še jasneje je pa dr. Ravnihar označil program napredne stranke s to-le izjavo: „Obžalujem, da se ni našla pot za skupno postopanje s socialno demokracijo, zakaj takega skupnega postopanja bi bilo treba iskati vedno in povsod, kjer in dokler imamo skupnega protivnika v klerikalizmu. Zveza stranke, ki je svobodnomiselna in napredna (tu je govornik namenoma izpustil pridevek: narodna), s klerikalci je nenaravna in

nenaravna.“ Kaj tedaj čveka o jugoslovanskem kongresu dr. Ravnihar, če sam javno pove, da je zveza njegove klike z večino slovenskega naroda nenaravna in nenaravna? Pač pa se mu zdi pravično in pošteno, da se nekdanja narodna stranka združi s stranko, ki je načelno nasprotna vsaki narodnosti, s socialno demokracijo. — Poročja se, da so to nenaravno Ravniharjevo godiljo mnogobrojni poslušavci sprejeli z dolgotrajnim navdušenim odobravanjem.

Nastopil je drugi veljak napredne stranke, dr. Ivan Tavčar, ki je omenil, da mu po krasnih besedah svojega predgovornika ne bode treba dolgo govoriti. In res je vodja stranke virgel na Ravniharjevo godiljo samo par ocvirkov, s katerimi je istinito osmešil predgovornika in samega sebe. O socialnih demokratih, s katerimi je dr. Ravnihar priporočal zvezo, je rekel dr. Tavčar, da so se zvezali z Nemci in da so ti Nemci sovražniki slovenskega naroda. Rekel je tudi, da je to napačna politika, če se ustanavljajo konsumna društva in če hočemo sami biti mesarji, peki in branjevci, na kar delajo socialni demokratje. Bojimo se, da je bil dr. Tavčarju, ki je podpisal zvezo z Nemci, ta nastop proti Nemcem samo intervallum lucidum, kateremu bo pa sledila še temnejša noč, ako bo to zahtevala svobodna misel, ki je pred leti zvezala dr. Tavčarja in Schwegelna. Nihče tudi ne more dvomiti, da bi dr. Tavčar sam pomagal shovati konsumna društva, ako bi trgovci bili odločni pristaši S. L. S. Niti povdarjati nam ni treba, da liberalci z gospodarskim bojem ne-le groze, ampak ga tudi resnično izvajajo, kjerkoli morejo. Zato je nadaljni izrek dr. Tavčarja, da smo vsi Slovenci, kar nas je, pravzaprav reveži in bi morali skupaj držati, skrajno hinavski in resnega politika ni vreden. Kdor tako politizira, se je vsedel na stol, ki je izgubil že tri noge in na četrti stati ne more. Resnemu politiku vzbujajo le pomilovaven smeh, da so šišenski naprednjaki pripravljali kompromis s socialnimi

PODLISTEK.

Janko Bajdè:

Grajski lovec.

Dalje.

„Bojim se, gospica, da je že prepozno. Tudi dvomim, da bi me kmetje v tej stvari poslušali. Če ga more še kdo rešiti, storiti morete to edino le vi. Ljudstvo pozna vašo dobrotljivost, vam je zanjo hvaležno in vas visoko spoštuje. Podvizajte se, da storite, kar je mogoče!“

Preteklo je par sekund. Ključ v vratih se je zavrtel in stala je pred njim bledega lica, le za silo opravljena.

„Hitiva, gospod!“

Hrušč se je nekoliko poglel. Ko prideta do graščakovega stanovanja, zapazita pred njim peščico kmetov, ki so bili v ljutem boju z graščakom. Meči so se bliskali v svitu plamenic in čul se je udar na udar.

„Stojte, prijatelji!“ zakliče Gregor; a bilo je — prepozno. V istem trenutku se je zgrudil graščak, od Matevža smrtno zadet, na tla. Iz globoke, zevajoče rane mu je curkoma vrela kri.

Ko Tamara to vidi, omahne, in padla bi bila na tla, da je ni Gregor prestregel v roke. Držal je v svojih rokah bitje, po katerem je hrepenel toliko časa, ki mu je dražje, kakor vse na svetu. Izpreletavalo ga je na stotine raznih občutkov. Je li vreden, da se je dotakne? Ali ni tudi on kriv smrti njenega očeta?

S hreščočim glasom zaukaže kmetom: „Opravili ste, kar ste hoteli; sedaj pa proč od tod —

proč iz nesrečnega kraja!“ Kakor majhno dete je dvignil Tamara in jo odnesel v temno noč, da bi ji kdo ne storil kaj žalega. Stopal je tako hitro, da mu ni mogel slediti nihče.

Po naporni hoji jo čez nekaj časa položi na mehki mah in se ne gane od nje. S strahom pričakuje trenutka, ko bo odprla oči. Jasna luna posije izza oblakov.

Preteklo je kakih pet minut. Njene trepanice se težko dvignejo in pogled, poln žalosti in strahu, zadene Gregorja.

„Kje je moj oče?“ vpraša Tamara s slabotnim glasom. „Je še kaj upanja, da ozdravi?“

„Ne vznemirjajte se preveč, gospodična!“ pravi Gregor. „Rad bi mu bil ohranil življenje radi vas — a bilo je nemogoče. Zgrudil se je, smrtno zadet, v onem trenutku, ko sem hotel posredovati. Ne proklinjajte me radi tega, ne odvracajte od mene svojih oči, ki so mi solnce, brez katerega mi ni živeti, ne odtegujte mi roke, ki me more edina rešiti! Ah, kako me peče tu notri, kako me trpinči misel, da sem deloma tudi jaz kriv smrti vašega očeta. Prizadel mi je sicer brezmejno krivico, osramočenje, ki ga ne pozabim nikdar, vendar zakaj mu nisem odpustil, zakaj nisem pozabil vsega radi vas! Tamara, ljubim vas od onega trenutka, ko sem vas prvič videl — ljubim vas...“

„Proč, izdajica! proč od mene, pošast!“ vsklikne z nenavadno močnim glasom Tamara in plane kvišku. „Na tvojih rokah se poznajo sledovi krvi mojega očeta. Hudodelcu naj bi po-

darila svoje srce, ž njim naj bi skupno živela pod eno streho? Ne, ne — tega ne storim nikdar! Zaman si prizadevaš, pridobiti si mojo naklonjenost — moja ljubezen; zaničujem te iz dna srca! Čemu si me sploh prinesel sem? Zakaj me nisi pustil na gradu pri očetu, zakaj tudi mene nisi velel umoriti? Ha, sedaj se mi svita! Na tem kraju si mislil, da boš lažje ukrotil svojo žrtev. Toda zmotil si se. Le pritakni se me in zabodem si v srce bodalce, ki ga nosim vedno s seboj.“

Tamara je zbežala proti gradu.

Kakor strela z jasnega, so zadele Gregorja te besede. Da bi mu očitala ona kaj takega, tega si ni mislil. Slutil je sicer, da se bo branila, uslišati ga, a da ga bo zavrnila tako odločno, da ga bo tako ponižala, to se mu niti sanjalo ni. Imenovala ga je morivca? Res, v prvi strasti bi bil tudi on planil na graščaka in se boril ž njim z orjaško močjo; potem pa, ko je prosila zanj, si je vendar prizadeval, da bi ga rešil.

Ko je prišel Gregor v skrivališče, je bila že zbrana cela četa. Neko satansko veselje se je zrcalilo vsem raz zagorelih obrazov. Iz nezadovoljnih so postali uporniki, ki so se navduševali za misel, da napovedo zavratno vojno vsem graščakom in zatiravcem ljudstva.

Zastudila se je Gregorju ta druhal, katere glavar je bil postal po naključju. Hotel je biti sam. Odhitel je v gozd, v oni kraj neskaljenega miru, kjer je našel že tolikokrat uteho.

Nebo se je polagoma razjasnilo in na sinjem oblaku je plavala luna med tisoči zvezdic. Gozd

demokrati, da se je pa ta kompromis razbil le vsled tega, ker so sociji preveč zahtevali.

Napredna stranka je tedaj stranka brez programa, se vrti kakor muha v močniku in le nestrpno čaka, da bi jo ven potegnili — brezdomevinski rdečkarji.

Trializem.

Še jse bo odteklo nekaj Save, predno bo ideja o trializmu dobila meso in kri. Vendar smo stopili za korak bližje uresničenju te ideje mnogo preje, kakor smo se nadejali. Knez Schwarzenberg, ki je v delegaciji govoril za trializem, je sprožil z visokih krogov kamen, čigar kotalicanje je zbudilo mnogo pozornosti v vsej monarhiji. Zaječali so Nemci in Madjari. Nemci, ki so imeli v svojem programu osamosvojitve Dalmacije, so zdaj naenkrat spoznali, da to ni nič drugega, kakor začetek trializma. Začel se je podirati tudi nemški up na most do Adrije. Navdal jih je strah, da utegnejo Slovani zasesti Trst in Reko, s čimur bi bili Nemci odrezani od morja. Dozdevati se jim je začelo, da utegne priti še hujše. Ako bi se Hrvaška odtrgala od Ogrske in bi združena z Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in drugimi jugoslovanskimi deželami dobila kaj besede v avstrijski poslanski zbornici, potem bi bila ondi čisto slovanska večina tako velika, da bi se pred njo nemški Mihel moral skriti pod klop. Madjari itak vedo, da bi bilo konec njih slave in razširjanju „domovine“, ako bi jugoslovanske dežele postale le količkaj samostojne. Volkovi so se začeli bati za svoje lačne želodce. Zato so Nemci in Madjari zakričali, da je misel o trializmu izdajstvo in so začeli podtikati možem, ki se zanjo vnamajo, srbofilstvo in revolucijonarno politiko. Bobni in trobente nasprotnikov napovedujejo tedaj ljut boj. Kako se bo ta boj končal, ne ve nihče. Včasih smrt enega človeka odloči usodo celih narodov.

DOPISI.

Tržič. Socijalno-demokratska „Zarja“ trdi v nekem dopisu iz našega trga, da sta deželna poslanca dr. Zajec in Piber kriva, da sta razveljavljena mandata zastopnikov delavstva Vidica in Dečmana. Na to budalost ni treba odgovarjati na dolgo in široko, saj že vrabci na strehi čivkajo, da bi brez katoliške stranke, ki ima večino v deželnem zboru, ne bilo v nobenem občinskem zastopu delavca. Ta je razširila volivno pravico. In tej se ima zahvaliti delavstvo na Jesenicah, na Koroški Beli, v Idriji in Zagorju, da je zastopano v občinskih odborih. Dr. Zajec in Piber nista kriva razveljavanja občinskih mandatov, pač pa tisto županstvo, s katerim je bila socijalna demokracija pri zadnjih volitvah združena. — Romarski izlet priredi jutri društvo sv. Jožefa na Brezje. Ondi bo ob 9. uri sv. maša. Večernice bodo v Ljubnem.

s svojo tihoto in jasna, bajno-krasna noč sta pomirljivo vplivala na Gregorjevo razburkano živčevje. Ščasoma se je umiril in pričel trezno misliti.

„Mi je li še obstanka na svetu? Izgubil sem vse. Domov se ne morem in ne smem povrniti. Sosednji graščaki bodo gotovo maščevali svojega tovariša in mene bi prvega zadela kazen. Ako me vjemo, ne čaka me družega, nego sramotna smrt na vislicah. Ne, to se ne zgodi nikdar! Raje si prebodem sam z mečem srce. Ni li tudi najboljše, da storim to? Ona, ki jo ljubim z vsem ognjem, za katero bi daroval vse, ona me zaničuje!“

Že mu je posegla roka po meču, že so se oklenili prsti njegovega ročaja — v tem hipu se utrne zvezda ravno pred njegovimi očmi. Osupel izpusti meč, nova misel se mu porodi v glavi. „Morda pa je bila to moja zvezda, mi li ne nanzanja s tem nebo samo, da bo kmalu končan tek mojega življenja? Kaj bi rekla dobra mati, ako bi ji storil to sramoto! Ne, samomorivec nočem biti!...“

Nekako žalostno je prisijalo drugo jutro solnce izza oblakov. Njegovi žarki so medlo obsevali grad Gamberk. Zmedenost je vladala kroginkrog. Mukalo je v hlevu lačno govedo, ki je zastonj čakalo, da dobi običajne krme. Povezani hlapci so bili rešeni vezi in odposlani na solednje gradove po pomoč.

Začuje se glas rogu. Kaj pomeni to? Se li bliža pomoč, ali se vrača sovražnik? Nestrpno so pričakovali vsi rešitve te zagonetke.

Konec prih.

Iz Železnikov. Večkrat je bil že kdo poslan po aprila, tako pa ni bil zlepa še kdo potegnjen, kakor Železnikarji letos, zadnji dan aprila. Zgodilo se je pa takole: Matevž je rekel svojemu stricu Janezu javno na cesti: „Stric, volitve so zavržene!“ Stric je dejal: „No, bomo pa še enkrat volili.“ Te besede je slišala Rezika, ki je slučajno stala pri oknu svojega stanovanja. Ta Rezika je cvet napredne misli. Zato je bila silno vesela, ko je izvedela, da so zavržene občinske volitve, pri katerih je zmagala S. L. S. Ni pretaklo deset minut in že je nosila Rezika okoli novico, da so volitve ovržene. Liberalci ji niso precej verjeli, pa ona je zatrjevala, da mora že res tako biti, ker je Matevža sama slišala in da mu je šlo na jok, ko je to stricu pravil. Tedaj so vsi liberalci verjeli. Tiščali so glave skupaj in ta novica je šla po trgu od hiše do hiše. Gospa Jerica, ko so to izvedeli, so pa še celo rekli: Če gremo pomoči iskat tudi v pekel, klerikalce in pa farje bomo vrgli pri volitvah, to je gotovo!“ Liberalci so pili in vpili: Živio! Toda, o joj, poslani so bili samo po aprila. Volitve so potrjene in župan ne bo liberalce! Mladenič S. L. S.

Iz Šiške. Šiška je bila zadnja leta razvpita kot najhujše gnezdo socijalnih demokratov. Debeli Anton Kristan, ki si je zgradil tu vilo, je že v duhu zasedel županski stolec. Prišle so občinske volitve. Socijalisti so si bili gotovi zmage vsaj v dveh razredih A, glej spaka! Z največjo težavo so si priborili tri može izmed 30. Liberalci so dali svojim zaveznikom dobro po hrbtu. Sedaj imajo rdečkarji tri dolga leta časa premišljevat, da ni dobro liberalcem vdinjati se in jim zvesto služiti.

Konferenca bivših saborskih poslancev hrvaške stranke prava, ki je bila dne 9. t. m. v Opatiji pod predsedstvom dr. Mile Starčevića, je izrekla soglasno zahvalo hrvaško-slovenskemu klubu, ki se je odločno postavil, da se pravično reši hrvaško vprašanje, in je brzojavno naprosilo dr. Šusteršiča, da sporoči to zahvalo posameznim klubom, ki so se pošteno zavzeli za obrambo hrvaškega naroda. — Hud poper za ljubljanske liberalce! Tolažijo se v „Narodu“ s tem, da ni nobenega Dalmatinca v hrvaškem saboru!

V državnem zboru delo zopet ne gre naprej. Zadnje dni so se nemški poslanci grdo med seboj zmerjali, da je moral nastopiti grajavni odsek. V bosenskem odseku, ki je zboroval pod predsedstvom dr. Kreka, so se sprejeli predlogi, ki se tičejo aneksije Bosne in Hercegovine.

Sleparstvo pri volitvah. Pri dunajskih volitvah so Judje grozovito sleparili in kupovali glasove. S temi kupljenimi glasovi je bil izvoljen kandidat Moišl. Odšel je samo agitatorju Riedlingu za podkupovanje volivcev 5000 K. S takimi sredstvi prospava napredna misel. Izvolitev Moišelna bo ovržena.

V Belgradu so Madjari napravili industrijsko razstavo, katero so Srbi radi razmer na Hrvaškem bojkotirali. Obiskovavcev je imela razstava le 175 in potem so jo Madjari zaprli.

Sestanek jugoslovanskih kraljev. V Sofiji se baje snidejo bolgarski, srbski in črnogorski kralj dogovorno z ruskim carjem.

Na Francoskem se vrše občinske volitve, pri katerih je bilo ustreljenih že 12 možkih. — Roparji apaši še vedno nadlegujejo Pariz — središče kulture in napredka! Vjete roparje so pariški porotniki oprostili. Pariški časniki trdijo, da so to storili iz strahu pred roparji. Sicer so pa med porotniki komunardi, ki svojih bratcev obsoditi ne morejo.

Holmska gubernija na Ruskem bode vkljub ugovoru Poljakov, ki so zapustili pri sklepanju predloge sejo dume, odcepljena.

Italijansko-turška vojska. Italijani so 4. t. m. zjutraj zasedli otok Rodos v Egejskem morju pod vodstvom generala Ameglio. Turki se jim niso upirali. Otok Rodos ima 1460 km² in šteje 30.000 prebivavcev, med njimi je 2/3 Grkov, 7000 Turkov, 2500 Židov in 600 katoličanov. Tu je sedež avstrijskega podkonzula in avstrijske postaje za parnike. Italijani pravijo, da hočejo s tem Turka prisiliti k miru. Na otoku so imeli Italijani 7 ranjencev, Turki pa precej več. Okrog 50 Turkov so Italijani vjeli. V Rimu so sprejeli z neizmernim veseljem poročilo, da italijanska zastava vibra na otoku Rodos in da se je guverner moral udati brez boja. Italijanov se je na otoku izkrcalo 10.000, guverner je pa imel le 2000 mož posadke.

Novičar.

Shod „Kmečke zveze“ v Kranju. Zadnji ponedeljek je govoril na shodu v „Ljudskem domu“ deželni odbornik g. dr. Pegan o veliki važnosti Mojzesove postavodaje glede agrarnega vprašanja. Uvodoma je omenjal propad slavni narodov grškega in rimskega. Oba ta dva naroda, kakor tudi več drugih, je propadlo zato, ker niso znali pravilno rešiti kmečkega vprašanja — Izraelcem se je godilo dobro, dokler so se držali Mojzesovih postav, ki so zapovedovale, da se mora zemlja razdeliti med rodove, ki jo morajo obdelovati in smejo prodajati le pridelke, ne pa zemlje same. Mojzes je s tem povedal, da ljudje

niso lastniki zemlje, ampak samo najemniki tega, kar je Bog ustvaril. Tudi dandanes bi moralo veljati načelo, ki so je imeli Izraelci: Vsaka rodbina naj ima toliko zemlje, kolikor je potrebuje za svoj obstanek, toda od te zemlje ne sme nič proč prodati. Temu pa ni dandanašnji tako. Kmet sme prodajati in kosati zemljo, kakor se mu ljubi, in rečem le: ako se našemu kmetu ne zabrani prosta prodaja in razkosavanje zemlje, preti slovenskemu narodu isti pogin, kot je doletel že toliko narodov. — Sadjarski inštruktor g. Hume k pa je govoril nekoliko o sadjarstvu. Rekel je, da se naš kmet še vse premalo zanima za sadjerejo, ki bi mu lahko prinašala ravnotako lepe dobičke kot kaka druga panoga kmetijstva. Posebno lahko bi se pečali s sadjerejo zato, ker se skoro vsa dela v sadovnjaku vrše od meseca novembra do aprila, ko na polju ni dela. Glede saditve je omenjal, da naj se zasadi cel sadovnjak samo z eno vrsto dreves, ker je veliko manj dela in ker se večja množina sadja veliko lažje in dražje proda. Drevesa pa je treba tudi snažiti in gledati na to, da ni sadovnjak pregost, sicer manjka drevesom hrane in solnca, da se ne morejo lepo razviti. Pozno v jeseni pa je treba sadovnjak pognojiti ali s hlevskim gnojem, ali gnojnico, ali pa z umetnim gnojilom. Drevesne škodljivce, kakor različne uši, lahko pokončamo s tobakovo vodo, ki jo vlijemo v sadjarsko škropivnico in ž njo poškopimo drevo. Na mestu, kjer raste drevo, naj ne raste istočasno nobena druga rastlina. Zato je jako dobro, ako se okoplje parkrat na leto trava pod drevesom, ker leta vzame drevesu vso hrano in ga tako počasi umori. G. inštruktor je pokazal tudi praktično orodje: Drevesno krtačo, strguljo in škropivnico. Obljubil je napraviti v jeseni še eno predavanje o uporabi sadja.

„Jugoslovanski škandal“ v občinski seji v Ljubljani so provocirali dne 8. t. m. liberalci. Svetnika dr. Zajec in Štefe sta stavila umesten predlog, da naj občinski svet napravi manifestacijo v prilog zatiranim Hrvatom. Liberalce je to silno zbadlo, ker so bili že prej sklenili izrabiti to zadevo v zvezi z internacionalnimi rdečkarji za svojo stranko proti poslancem Hrvaško-slovenskega kluba, pa jim je bila vlada shod prepovedala. Dr. Triller je tedaj izjavil, da se take manifestacije ne smejo predlagati, če se ni prej prala večinske, t. j. napredne stranke. Nato so liberalci s kislim obrazom glasovali za predlog odbornikov S. L. S., obenem so se pa maščevali s tem, da so našim državnim poslancem izrekli nezaupnico, češ, da ne podpirajo Hrvatov. Ta napad na naše poslance bo sovražnikom Jugoslovancem napravil veliko veselje, vso akcijo pa precej občutljivo oškodoval. Pri takem postopanju, če se drega sobojevnika pod rebra, ni čudo, da se ničesar ne doseže. Nemci so šli zato iz posvetovavnice, da so se zunaj lahko na glas v pest smejali jugoslovanski jedinosti. Dr. Triller je govoril o parlamentarni navadi, da se take manifestacije določijo le dogovorno z večinsko stranko. Če je to res, potem naj si pa to zapomni dr. Ravnihar in liberalno časopisje, ki se nič ne briga za večinsko našo stranko v parlamentu.

Posredovavni uradi — zapovedani! C. kr. okrajno glavarstvo v Kranju je poslalo vsem županstvom odlok deželne vlade, da se posredovavni urad mora ustanoviti v vsaki občini, ali pa se mora prositi dovoljenja, da se občina, ki takega urada samostojno ne ustanovi, priklupi drugi občini. Kaj poreče zdaj g. dr. Štampihar pri prihodnji občinski seji v Kranju?

Vinarsko rodoljubje. Po „Jurjevanju“ na Ljubljanskem Gradu je pisal „Narod“: „Skoro vsa Ljubljana je romala včeraj k patronu sv. Jurju.“ „Dan“ je pa te romarje bolj natanko seštel in je prinesel poročilo: „Tridesettisoč ljudi je bilo včeraj na Gradu... Sv. Jurij prinese naši šolski družbi zopet lep pomladanski prispevek.“ Kakšen je li ta lepi prispevek? „Vrta šentpeterska podružnica je dobila za razpečani narodni kolek in razglednice celih 11 K 80 v, čisti dobiček jurjevanja je pa 292 K 85 v, skupaj 304 K 65. Trgovec Magdič je pri prodaji narodnih znakov napravil dobička še 8 K 75 v.“ — „Iskrena hvala požrtvovalnim damam in rodoljubnemu občinstvu!“ kliče „Slov. Narod“. — Res vredno je hvale to rodoljubno občinstvo, kajti na vsakega pride en vinar. Na Gorenjskem pa otroci, kakar gredo k „ofru“, nesejo vsaj po krajcarju.

Pribijemo! „Ob času velikega navdušenja za slovensko vseučilišče je prišel dar 1000 K od koroškega župnika Wieserja — kdo mu je sledil?“ — „Razen Slovencev ga ni tako malega naroda, da bi se celo pri narodno-obravnem delu medsebojno klal in zlorabljal narodno-obravnem moment v strankarsko-politiške svrhe.“ — „Posledice pri Cirilmetodovi družbi postajajo vedno občutnejše, ker postajajo dohodki Družbe manjši, a potreba novih šol in sredstev vedno večja. Grozi nam na ta način takorekoč narodni pogin, a slovenski narod se v večini le malo tega zaveda.“ — „Krivi so temu naši narodni voditelji, ki odtujujejo maso pravim narodnim smerem in vzgoji naroda za čut požrtvovalnosti pri obravnem delu.“ — „Seveda pri nas se pokažejo ljudje samo za parado, pijača mora teči z miz, oblaki dima se morajo valiti nad glavami — potem je

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravništvo je v hiši števil. 173. — Izdajatelj: Tiskovno društvo v Kranju. — Odgovorni urednik: Ciril Mohor. — Rokopisi naj se ne pošiljajo prepozno.

Izhaja vsako soboto
ob enajstih dopoldne

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za pett-vrsto 10 vin, če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravništvo naj se blagovoljivo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Francoska uči!

Kje je dežela, katero bi bili slovenski liberalci tako slavili kot vzor napredka in svobode, kakor je Francoska? Danes pa lahko rečemo: Kje je dežela, ki bi tako očitno kazala, kam se zdrči navzdol, v propad nemoralnosti, v vrtinec prekucij in splošnega ljudskega nazadovanja, kakor je to v francoski republiki, koder se hoče vladati brez vere v Boga? Izpraznile so francoske vlade župnišča in samostane in pognale njih prebivavce, iz šol so odpravile verouk in znamenja strahu božjega, obenem so pa prepluli deželo svobodomiselci z veri sovražnimi knjigami in podlimi časopisi. In kakšen je sad tega brezbožnega delovanja?

„Francoska gnije!“ je izrekel že pred več leti pisatelj Stritar. Ta gniloba se pa dandanes kaže v vedno bolj strašnih posledicah. Mehkužnost je narodu razjedla mozeg, število otrok se krči, narod izumira, vojaštvo je slabotno, bolnišnice, norišnice in jetnišnice so prenapolnjene. Mladina odrašča brez prave vzgoje, ker se zakoni lahko ločijo in ista se udaja že v nežnih letih strahoviti razuzdanosti in samopašnosti. Hujska se pod praporom svobode stan proti stanu in silovito naglo se bliža trenutek, ko bodo podivjane zveri v človeški podobi planile druga nad drugo in se bo pričelo mesarsko klanje, kakršno je bilo v navadi nekdanj med starimi pogani. Krvavi bič zaslužene usode že udriha po propadlem narodu, ki je pred sto leti še hotel biti učitelj napredka in svobode tudi v naši slovenski domovini.

Preplašeni so zaječali zadnji čas Francozi, ko so se oglasili s silovito predrznostjo v sredi velikega mesta Pariza avtomobilski apaši. Ti siloviti roparji, organizirani v posebni družbi, so uprizorili živo sliko modernega napredka in dokazali, kakšen sad doniša kultura brez Boga. To

pa ni bil samo osamljen pojav, vse to je začetek velike krvave igre, kajti vsa Francoska je premežena z anarhističnimi idejami. Zaplesali bodo v kratkem anarhisti s kapitalisti, ki — neoziraje se na krščansko pravičnost — brezvestno izsesavajo ljudstvo. Vlada v toli hvalisani republiki ne more več zadržavati krvi žejnih bestij, pre-slaba je, ker je v ljudstvu uničen in poteptan strah pred Bogom — maščevavcem pregreh, oni strah, ki edini more brzdati človeške strasti. Sekira je tedaj nastavljena na drevo!

Na Francoskem sta dve vrsti ljudij, ki hočeta razdreti človeško družbo. Sovražni sta si te dve stranki, ker se ločita med seboj v sredstvu za doseg cilja. Cilj pa imata skupen, namreč brezvladje in splošni rop. Prvi so socialni demokrati, ki pravijo, da delajo po dostojni poti za socialno in gospodarsko povzdigo delavca. Ti namenoma pripravljajo le polagoma pot za socialno revolucijo. S stavkami, z napravo raznih zmešnjav, z razdiranjem državne avtoritete in odrekanjem vojaštva si pripravljajo polje za svoje bodoče delo potom dobrih in nedolžnih strokovnih organizacij. Anarhisti pa nastopajo javno za odpravo parlamenta in za zrušitev vsake državne uprave. Njihova domovina je trebuh, njihovi ideali revolucije in bombe.

Ta podivjanost ljudstva pa nima korenin samo v socialni bedi, ampak veliko bolj še v pomanjkanju etičnih čustev, v splošni posurovelosti srca, izvirajoči iz modernega paganizma. Zato med francoskimi anarhisti niso samo proletarci, ki bi se vleкли za kruh, ampak tudi milijonarji. Tu so Bonnotovci in Fromentinci skupaj zbrani v enem „rdečem gnezdu“. Milijonar Fromentin je zverinskim roparjem v Parizu doslej dajal navodila in stanovanje. Ta Fromentin, prijatelj zloglasnega Ferrerjeva, katerega so zaradi raznih lopovstev usmrtili na Španskem, se je s posebnimi brošurami potegoval za nedolžnost

Ferrerjevo. V koloniji svojega „rdečega gnezda“, kjer so se bile zbrale najhujše moške in ženske propalice, je pa praktično izvajal Ferrerjeve nauke. Še celo „Slov. Narod“ je zadnjo soboto opisal ta brlog anarhistov tako-le: „Moški in ženske so živeli tam v prosti ljubezni. Fromentin je bil med njimi nekak apostol, ki je razširjeval nauke ‚svobodnega življenja‘. Fromentin je bil prijatelj Ferrerjev.“

Francoska uči! Silno žalosten je ta nauk, pač pa je koristen, ker je svariven za nas. Propad človeške družbe na Francoskem nam kaže, po kateri poti Slovenci nikar ne hodimo, če se nečemo ugonobiti. Vsi kriki slovenskih svobodomiselcev o napredku in kulturi po francoskem vzorcu so le puhle fraze, so zapeljive veše, ki vodijo v propad. Le krščanska misel je solnce sreče, miru in blagostanja.

Politika v cerkvi.

Ali gre politika v cerkev ali ne? Mi pravimo, da politika ne gre v cerkev, in velikanska večina slovenske duhovščine se tudi drži tega, da v cerkvi ne politizira, to je, da na prižnico ne spravlja nikdar zadev, ki so strogo politične, in če je le mogoče, tudi ne zadev, ki so versko politične. Pač pa vsa razumna slovenska duhovščina nastopa v cerkvenih govorih proti pohujšljivcem ljudstva, proti krivim in brezverskim naukom in proti tistim, ki take veri sovražne nauke razširjajo z govori in časopisi. Ako katoliška duhovščina tako nastopa v cerkvi, izvršuje le ukaz Kristusov.

Če liberalno časnikarstvo, kakor n. pr. „Slov. Narod“, dandanes kriči, da se v božjih hramih nič več ne glasi sveto blagovestje, ampak so samo bojni politični govori, tedaj je to nesramna laž in odurna hinavščina! To pišejo ljudje, ki tudi k maši več ne hodijo, ki jim je vse politično, kar je s cerkvijo v zvezi, ki jim že beseda cerkev

PODLISTEK.

Ljubo Mrak:

Pred Križanim.

Bližala se je noč in po cerkvi je postajalo temačno. Pred glavnim altarjem je trepetala večna luč, skrivnostno migljala in vabila . . . Visoko pobarvana okna so bila zasopla in zamrznjena. Zunaj je naletaval sneg počasi in tiho.

Ob steni pri stranskem altarju stoji velik križ. Kristovo lice je blede, resno in žalostno.

Vstopil je v cerkev človek. Bil je velik, napol razdrapan, težko je hodil. Njegove sive oči so bile motne, v lica sta mu začrtali otožnost in bolezen svoje poteze.

Pokleknil je pred Krista. Sklonila se mu je zmučena glava na noge Rešenikove, solzne oči so jih zmočile. Milo in tiho je začel tožiti: „O, Kriste, odpusti! Ljubezen mi je vzela veselje do življenja. Ker sem oropan sreče, sem postal izgubljenec. Prijatelj je izrabil mojo prijaznost in mi je vzela njo, ki mi je bila najdražja. Kakor razbojnik so padli vsi na-me, da so mi ubili dušo. — Znamenje jim je dal on. — Obrekljiva beseda iz njegovih ust mi je vzela poštenje. O, Kriste, tudi Tebe je izdal Iškarijot, toda Ti si mu odpustil. Ah, ali jaz? Zdaj mu odpuščam ob tej pozni uri spoznanja, odpusti tudi Ti meni in njemu! Odpusti mi samotnemu brezdomovincu in ozri se name milostno!“

Dvignil je mož glavo. Krist je visel pred njim tih in mrtev. Še bledeješe je postalo v poltemi njegovo lice, še žalostnejše.

„O, Kriste, odpusti!“

Zadnji žarek solнца je za hip prodril oblake in zažarel v cerkvi.

Zginila je črna senca.

Telo Kristovo je zablestelo. Njegove okrvavljene noge, namočene s solzami tujca, so bile kakor dve rosnii liliji pod žarečim solncem.

„O, Kriste, odpusti!“

Veliko sem zagrešil. Umoril sem mater. Z žalostjo sem ji zastrupljal srce, z razuzdanostjo sem ji je ubijal. Zagrešili so drugi na meni, a jaz na njej, najboljši, najljubeznejši materi.

Ljubezen do ideala mi je že prinesla razočaranje, a razočaranje je rodilo greh. Zakaj se nisem povrnil k Tebi v tistih urah?!

Čista je bila moja ljubezen kakor deviška roža, in nisem ljubil strasti, ne lepote svojega ideala, ljubil sem njeno dušo. Ljubil sem jo, globoko in krasno dušo, želeč, da bi tudi ona ljubila mene v Tebi. Globoka je bila tista duša, kakor izvir studenca v sredini gore, in zato je nisem mogel iztrgati iz sebe, nisem je mogel pozabiti.

Sanjal sem o popolnosti dveh duš, a vzeli so mi sanje in napojili me z žolčem.

„O, Kriste, odpusti!“

Solnčna luč je, kakor v zlati glorijoli, vblestela krog glave Rešenika, njegovo lice se je razjasnilo.

In bral je na njem odpuščanje trudni romar. Potolažena je bila vedno bolj njegova duša.

Klečal je pred Križanim do pozne ure.

Drugo jutro so našli pred cerkvenimi vrati klečečega tujca zamrznjenega.

Naslonjen na široke podboje, se je smehljaj mirno, udano. — Na njegovem licu pa je blestela zamrznjena — zadnja solza . . .

Janko Bajdè:

Grajski lovec.

Konec

Kar prijezdi v naglem diru valpet. Na potu ga je srečal sel, ki mu je naznanil, da je vse zopet mirno in da ne potrebujejo pomoči; odtod njegov nenadni povratek.

Graščaka so našli mrtvega v mlaki krvi pred njegovim stanovanjem. Tamara se je vrnila in milo plakala. Ukazala je očeta omiti, preobleči in položiti ga v viteški dvorani na mrtvaški oder. Še isti dan so pričeli prihajati sosednji graščaki, ki so privedli s seboj mnogoštevilne čete hlapcev.

Gorje ti, kmet, gorje! Bridko boš moral občutiti posledice svojega ravnanja. Zakaj pa ne ubogaš onih, ki imajo moč in ž njo tudi pravico?

Tolike množice plemenitašev in oboroženih hlapcev še ni videlo gamberško zidovje, toliko hrupa in vrišča še ni bilo na njegovem dvorišču, odkar stoji grad.

Sijajen je bil graščakov pogreb. Ponosno so stopali za krsto nališpani plemenitniki. Ko pa so izročili njegovo truplo materi zemlji, je le Tamara resnično žalovala.

Po pogrebu je bila hrupna pogrebščina. Ob bogato obloženih mizah so sedeli graščaki, pili iz velikih majolik ter napivali spominu pokojnika. Na dvorišču pa se je gostila družina in hlapci. Njim ni bil v mislih graščak, pozabili so

napravi v srcu gnjev in nasprotstvo. Ko tedaj kakšen duhovnik le samo svari pred branjem veri sovražnih listov, so že liberalci pokoncu in kriče: „Glejte, politiko meša med vero!“ Menijo namreč, da najgrši klafač sme govoriti in pisati zoper cerkev, kar se mu ljubi, duhovnik pa mora k vsemu molčati, kajti on je dolžan oznanjevati le „ljubezen do bližnjega“. V tem smislu je bevskaldne 4. t. m. „Slovenski Narod“ zoper ljubljanskega škofa, da je on „doslej vedno, kadar je stopil na prižnico, ali če je izpregovoril besedo v pastirskem listu na svoje ovčice, vedno le vihtel meč in klical na sveto vojno proti političnim nasprotnikom, da je on, naslednik apostolov, oznanjevalec vere, miru in ljubezni, izgnal iz cerkvâ besedo božjo in napravil iz hramov Gospodovih jame razbojniške“.

Da je to liberalno predbacivanje gorostasno pretirano, o tem ne govorimo, kajti to lopovsko nesramnost ob ojaajo lahko vsi, ki so že večkrat slišali prekrsne govore premil. g. knezoškofa. Danes naj samo omenimo, kakšna bi morala biti politika v cerkvi, da bi bila nasprotnikom cerkve všeč! Rdeča „Zarja“, ki večkrat godrnja zoper politiziranje kranjskih cerkvah, je dne 13. t. m. prinesla tole poročilo: „Protestantovska cerkvena oblast v Schaffhausenu se nič ne izpodtika nad uporabo cerkve sv. Ivana za praznovanje prvega majnika. Klopi, ki so običajno namenjene vernim bogaboječim kristjanom, so na prvega majnika zasedli socialisti. Govori so se vršili razleco, na koru pa so bili zbrani pevci. Vihrale so tudi rdeče zastave v notranjosti cerkve. Vkljub temu se ni s tem prav nič oskrunila cerkev in niti podrla se ni.“

Tako tedaj! Rdeče zastave smejo v cerkev, samo blagoslovljene ne smejo biti. Na leci naj imajo škofje in duhovniki, ki so od Kristusa postavljeni, da uče — ključavnico na ustih, da ne zinejo besedice o veri sovražnih nauk, sovražniki cerkve naj se pa zbirajo na svetem kraju in naj ondi uganjajo najnesramnejše politične orgije — potem se cerkev ne bo oskrunila. V cerkev tedaj gre politika, samo ne krščanska, ampak framasomska! Ali ni to krvava ironija? Ali ni tedaj res, da le brezverski baraboni hočejo napraviti iz hiše Gospodove jamo razbojniško?

Verski propad Slovencev v Ameriki.

Ker smo v našem listu enkrat omenili, da so Slovenci, ki se preselijo v Ameriko, v verskem oziru v nevarnosti, se je oglasilo dne 3. t. m. Brcetovo glasilo, ki našo trditve še več kot potrjuje. „Glas Svobode“ namreč piše: „Le jamraj, „Gorenjec“, in javkaj v črni deželi, mi se te ne bojimo! Večina Slovencev, ki pridejo iz Amerike, je za Vas izgubljenih, ne gredo več v cerkev, ne

ga lahko. Menili so se hlapci le o bodočem pohodu nad kmete.“

Upornikom je upadel pogum, ko so videli priprave na gradu. Protiviti se toliki premoči, se jim je zdelo skoro blazno. Ugibali so, kaj jim je storiti. Naj li puste starčke, žene in otroke milosti in nemilosti surovih hlapcev, sami pa naj pobegnejo in se skrivajo po gozdih toliko časa, da se zadeva pozabi? Ne, to bi ne bilo možato! Boriti se hočejo za življenje in smrt!

V tem jih potrdi tudi Gregor, ki se je sam splazil pod grad, da bi ga opazoval. Nenadoma se je povrnil in jim velel z nekako osornim glasom: „Pripravite se na boj! Nič ne smemo ugihati, kaj nam je storiti. Zmagati ali umreti, to je naša usoda! Pustiti ne smemo, da bi trpeli nedolžni; sami smo se uprli, sami bomo nosili tudi posledice. Ti, Matevž, se z enim tovaršem odpraviš jutri zjutraj še pred svitom pod grad, da nam pravočasno naznaniš, kdaj se dvigne posadka. Kakor domnevam, udarijo najprej proti Zabrezniku, da ga izpokore prvega zato, ker sem jaz tam doma. Jaz jim pa tudi hočem pokazati, da se jih ne bojimo prav nič, dasi jih je nad polovico več kakor nas! Zberemo se v gozdu pod Zabreznikom. Pot je tamkaj strma in globoko zajedena. Na obeh straneh je gosto bukovje, ki nam bo dobro služilo. Merite dobro! Vsaka puščica mora zadeti! Ko vam pa zmanjka teh — potem v roko meč! Vsak poizkušaj podreti sovražnikovo sredino. Če zmagamo, potem je dobljeno vse, potem se nam

k spovedi. Tu ne molimo nič, kaj je maša, spoved i. t. d., to nam je nepoznano; meso je dišalo na veliki petek kot v nedeljo enako dobro. Pri vsem tem brezverskem življenju se počutimo prav dobro. Grehi nas ne skrbe in ne teže; bog nas ima gotovo prav rad in lepo po očetovsko za nas skrbi. Mi tukaj razumemo boga častiti, vaš kmet tam na Kranjskem pa hodi s „cekarjem“ za bogom, v veliki vročini prosi in moli, pa vse nič ne pomaga“. . . Tudi pogan se ne drzne tako nesramno norčevati se iz vere in Boga, kakor ta poživljeni ameriški bogoskrunec. To je res glas rdečih iz pekla! Da se pa slovenskim bogotajcem v Ameriki ne godi prav preveč dobro, pa omenjeni list v isti številki sam potrjuje tako-le: „Kar se tiče delavskih razmer, so tako slabe, da se komaj zasluzi za vsakdanje življenske potrebe. . . Slovenski delavec, prišel si iz stare domovine s trebuhom za kruhom, da bi si pripravil boljšo bodočnost, toda prodal si se kapitalistu takisto, kot proda gospodar vola mesarju! In ti delaš dan za dnem kakor tovorna živina, a vprašam te: kaj ti ostaja družega, kot krvavi žulji?“ — Neumen je tedaj Gorenjec, če gre v Ameriko: tam izgubi vero, da postane kakor vol, in se mora prodati za vola, če hoče živeti. Na Gorenjskem je pa kmet sam svoj gospodar, in delavec, če le zna lopato sukati, lahko živi; če pa kaj več zna, n. pr. dobro krte loviti, pa zasluzi že po 4 do 5 kron na dan. Gorenjci, bodite tedaj pametni in nikar ne hodite čez lužo; tam ni dobro za telo, še manj pa za dušo!

Gospodarski del.

Kdaj in kako je prositi za odpis zemljiškega davka?

Zemljiški davek je odmerjen po čistem katastrskem donosu, in če se zaradi kake prirodne uime, t. j. nesreče, ki jo kmetovavec sam ni zakrivil, pridelek znatno zmanjša, oziroma se deloma ali popolnoma izgubi, je naravna posledica, da kmetovavec ne more plačati vsega zemljiškega davka, ker ni imel tistega dohodka, ki je podlaga za odmerjenje zemljiškega davka. V tem slučaju se zemljiški davek ves ali deloma odpiše po državnem zakonu z dne 12. julija l. 1896., a le s pogojem, da se poškodba na zemljiških pravočasno prijavi pristojni oblasti in se ob enem prosi za odpis davka.

Ker se naši kmetovavci malokdaj brigajo za določila tega zakona, zato dostikrat po nepotrebnem plačajo precej znatne vsote zemljiškega davka, dasi jim je bil velik del pridelka brez njihove krivde uničen po raznih uimah.

Tudi letos se bo, kakor vsako leto, semtertja pripetila na zemljiških kaka nesreča, in zato že sedaj kmetovavce vnovič opozarjamo na koristi,

ni bati ničesar. Ako pa podležemo, potem se, kdor noče umreti, poizkušaj rešiti sam. Odhitite po stezah, ki so večinoma znane le vam, v sosednje pokrajine, ker milosti se vam ni potreba nadejati nikake! Záme se ne brigajte! Če zmagamo in ostanem živ, bom v vaši sredini, ako ne — padem na bojišču. Odpočijte se zdaj! Saj je morda to poslednja noč, ko se vam še nudi ta prilika! Zjutraj ob svitu bodite na določenem mestu!“ Počasnih korakov se je izgubil Gregor med drevjem.

Komaj je pričela drugo jutro zarja rdečiti nebo, že so bili zbrani uporniki polnoštevilno v zasedi. Gregor jih je razpostavil ter vsakemu posebej odkazal prostor. Med prvimi v vrsti je bil tudi sam. Nestrpno so pričakovali Matevžev prihod.

Solnce je stalo že za moža visoko na nebu, ko prisopiha ta s svojim tovaršem. „Še pet minut in tukaj bodo!“ zakliče ves razgret od hitre hoje.

Pet minut — kratka doba, le trenutek, če človek pomisli na minuloost; pet minut — polovica večnosti za naše upornike, ki so s strahom in upom pričakovali svojega sovražnika.

Mišice so se napele, oko je srepro zrlo na pot, po kateri mora priti, desnica je nehote posegla po loku in puščici. . . Napeto uho je začulo oddaljen, nejasen hrup. Še par trenutkov, potem pa se prične krvavi ples.

Prikazali so se prvi oboroženci. Brezskrbno so se približevali upornikom; še na mar jim ni prišlo, da bi se kdo drznil postaviti se jim v

ki jim jih nudi ta zakon. Komaj se je letošnja pomlad narava vzbudila, smo že imeli hudo uimo, in sicer slano, ki je zlasti po Dolenjskem prizadela veliko škodo. Dolenjski vinogradniki imajo pravico zahtevati odpis zemljiškega davka od svojih vinogradov. V teku leta se nam je pa še marsikaterih drugih uim bati; toča nam prav gotovo ne bo prizanesla in zlasti se je bati velikih poškodb po ogrcih.

Pri kmetijah nastane pravica do odpisa zemljiškega davka, če je bil na majhnih parcelah, ki merijo do 4 ha, uničen vsaj četrti del prirodnega donosa vsled poškodbe po toči, vodi, ognju, miših ali pa trtni uši. Pri večjih posestvih nastane ta pravica, če je bil pridelek vsaj na 1 ha poškodovan. Vsled poškodbe po suši, moči, pozebi (slani), škodljivih mrčesih in škodljivih glivah pa pristaja pravica do odpisa zemljiškega davka, če znaša poškodba vsaj četrtino prirodnega donosa vseh parcel, ki leže v eniisti davčni občini.

Vsako poškodbo na prirodnem donosu, ki se zanjo more prositi odpis davka, mora posestnik poškodovane parcele ali njegov pooblaščenec — da ne izgubi pravice do odpisa davka — v osmih dnehvih potem, ko je zapazil škodo, naznaniti davčnemu oblastvu prve stopnje (okrajnemu glavarstvu, davkariji ali davčni okrajni komisiji). Za pooblaščenca lastnika poškodovane parcele se štejejo: zakonski drug, varuhi, zakupniki ali užitniki zemljišč, pooblaščeni kmetijski uradniki in pa župani občin.

Poškodbo, ki se zaradi nje prosi odpis zemljiškega davka, more torej vsak zase, ali po svojem pooblaščenцу naznaniti; more jo pa naznaniti tudi več zemljiških posestnikov skupaj, ki naznani vso občino. Ker so vse take poškodbe manj ali več v celi občini, zato je najbolje župana naprositi, da poškodbo naznari; vendar priporočamo zadevo zasledovati, in, če župan svoje dolžnosti ne stori, naj vsak zase ali vsi prizadeti skupaj vložo naznanilo. Naznanilo škode in druge vloge, ki se tega tičejo, so kolka proste.

„Kmetovavec“.

DOPISI.

Šenčur pri Kranju. Zadnje nedeljo se je ustanovila pri gostilničarju Gašperlinu v Šenčurju podružnica „Ciril-Metodove družbe“. Ustanovljat jo je prišel Ante Beg, bivši urednik „Slov. Naroda“, v spremstvu učitelja Luznarja s Premskovega. Baje so bili udeležniki zelo potrti, ker Premskovljani niso pripeljali „župaika“ Brčeta, kakor so bili prej obljubili. „Prišlo je toliko zavednih mož in mladeničev, da je bilo Gašperlinovo dvorišče napolnjeno,“ pravi dopisnik v „Slovenskem Narodu“. Storili bi udeležnikom krivico, ako bi rekli, da jih je bilo nad 40 glav. Oh, ko bi bili to sami Šenčurjani, potem bi bil sklicatelj, Nešenčurjan, lahko zadovoljen. Zbotali so pač skupaj vse liberalce cele okolice. S Premskovega

bran. Oko je zažarelo Gregorju, dvignil je lok, napel tetivo, pomeril in sikaje je rezala puščica zrak ter se zadrila globoko v vrat prvega hlapca, ki se je smrtno zadet zgrudil na tla. To je bilo znamenje za splošen napad. Sprva so bili hlapci zmedeni po nepričakanem napadu, njihove vrste so prišle v nered — a kmalu so jih rogovi uredili.

Pričel se je boj, ne boj — mesarsko klanje. Uporniki so dobro vedeli, kaj jih čaka; hlapci pa, ki so izprevideli, da se gre za njihove kože, tudi niso držali rok križem. Na obeh straneh so se borili kakor levi. Culo se je le sikanje puščic, udarci mečev ter stokanje in hropenje ranjencev in umirajočih.

Boj je divjal ljuteje in ljuteje. Vedno več mrtvecev je pokrivalo tla. Čuda hrabrosti je doprinašal Gregor. Kamorkoli je zadel njegov meč, je nastala vrzel. Prestrašeni so se jeli umikati najemniki pred njim. Ko uporniki to vidijo, prešine jim srca nov pogum. S podvojeno močjo udarijo po sovražniku, ki se začne umikati in naposled pobegne z bojišča. Zmage pijani dero uporniki za begunci. Tu se prikaže na svojem vrancu Tamara. Vzdignjene desnice se pobesijo, ko jih nagovori s svojim srebrno-čistim glasom: „Možje, dovolj naj bo prelivanja krvi! Zagotavljam vas, da se vam ne skrivj las, če se mirno povrnete na svoje domove! Znano vam je, da sem odslej vaša graščakinja. Ravnati hočem z vami pravično in prizanesljivo! Podrobneje o tem se pogovorim z vašim glavarjem.“

se jih je pripeljalo na „tajslnu“ okrog 20 po številu, med njimi oče Galè. Od Šenčurjanov se je udeležilo shoda samo par „naprednih“ mož in pa nekaj „vzlednih“ fantalinov. Ti bodo najbrže podružnico podnevi in ponoči „gor držali“. — Vsa čast zavednim šenčurjskim možem ki niso šli na limance! Dobro vedo, kam pes tace moli. Pod pokroviteljstvom slovanskih apostolov bi nekateri radi postavili v Šenčurju temelj liberalizmu. Pa se zelo motijo! Ne vemo res, čemu se štuli v Šenčur učitelj Luznar. Šenčurjani ga ne kličejo, ker ga ne potrebujemo. Imamo sami ljudi, ki nas bodre za slovanstvo, pa tudi za verstvo, bolje kakor zna on. Bodi še omenjeno, da se učiteljstvo v Šenčurju ustanovitve metodarske podružnice ni udeležilo. Gotovo jih bo kdo radi tega bolj od strani gledal, pa nič ne dè. Smolo so pa imeli premskovski romarji nazaj grede. Lokarjev šarec se je namreč splasil, ker je bil v Šenčurju od naprednih govorov postal preveč nervozen, in je kar na celem vse skupaj prekučnil. Lokar, ki je bil bolj lahek, je daleč odskočil in je po neki njeni brazde meril, Luznar in Beg sta po čičnila bolj pri vozu dol. Hudega ravno ni bilo nič, ker so se vsi pobrali. Samo to se je Lokarju za malo zdelo, da bi njegov konj, kadar gospode vozi, ravne ceste ne videl. Pa še kako imenitne gospode je vozil! „Ta kosmati“ iz Ljubljane toliko ve o svetnikih, da bi bil že kmalu dober za „fajmoštra“ na Premskovem, Luznar pa tudi.

Iz Strahinja se nam poroča, da so tam začeli zadnje čase prav pridno delovati tatovi. Najbolj so jim všeč kokoši. Pred kratkim sta bili ukradeni neki gostji dve kokoši. Par dni za tem so prišli tatovi obiskat premožnega gospodarja. Ker pa druge kuretine niso mogli najti, so se zadovoljili kar s kokljjo. Zadnji petek zvečer pa so vlomili na dveh krajih. Krojaču Pečelinu so odnesli iz zaklenjene kleti dve kokoši. Še istega večera pa sta dva tatova z gnojnimi vilami snela vrata kajžarja Bevca. Šla sta z lučko v roki v shrambo, kjer so spali otroci. Povpraševala sta jih, kje imajo spravljeno meso, slanino in drugo. Ker jima otroci niso vedeli povedati, sta poiskala sama in odnesla precej ješprena, več kilogramov kave in sladkorja, katerega je bila gospodinja pšejnji dan kupila za trdo prislužene krajcarje, in nekaj krompirja ter sta odšla. Vse kaže, da je to neka „lačna družba“, ki išče le jedil.

Iz Kropce. Uvidela se je živa potreba, da se ustanovi v Kropi obrtno-nadaljevalna šola. Po večletnem prizadevanju našega nadučitelja se je vendar posrečilo krajevne faktorje, predvsem občinski odbor in žebljarsko zadrugo, prepričati o potrebi te šole. Občinski odbor in zadruga sta pripravljena prispevati z letnimi doneski. Konstituiral se je ustanovni odbor, ki vse potrebno odredi, da se mogoče že jeseni otvori tako potrebna obrtno-nadaljevalna šola. — V nedeljo, dne 12. t. m., je začel poslovati občinski posredovalni urad ali „mirovno sodišče“ v Kropi. Da je bil tak urad potreben, se razvidi že iz tega, da so se ta dan vršile kar tri pravne obravnave, pri katerih se je dosegla popolna sprava med strankami. Predsednik tega urada je nadučitelj Jos. Pleničar; prisodniki gg.: Val. Oblak, Jan. Šolar in Ign. Ažman. Dal Bog, da se posreči kroparsko vročekrvnost nekoliko ukrotiti. — V nedeljo, dne 12. t. m., so oddali ljudje šolskemu vodstvu sedem strupenih

kač (modrasov). Zanimivo je bilo pri tem to, da je žeblijar Janez Šolar prinesel v roki modrasa, ga je tudi ujel z roko, in to starega modrasa. Bil je mož bled in roka se mu je tresla pri tem junaštvu, zakaj dobro je vedel, v kakšni nevarnosti je bil. Res treba previdnosti! Čemu loviti gače z roko, ko imamo lahko drugo pripravo, da se love varno. — Občinski odbor je sklenil v svoji seji plačati za liter broščev 4 vin. Otroci so pridno nabirali in vse obrali, a dobili komaj 10 litrov. Čudno, da pri nas ni tega mrčesa. Čujemo, da je tudi v sosednji Kamni Gorici tako. S tem pa ni rečeno, da se zavoljo tega pritožujemo. — Gasivno društvo v Kropi je imelo pretečeni teden svojo prvo letošnjo veliko gasivno vajo z orodjem, pri kateri so se pokazali naši neustrašeni gasivci. Kaj pa z gasivsko godbo? Mladičji, zganite se! Mogoče je, da se bo pa le dobil kdo, ki bi za silo prevzel vodstvo. Bilo bi pač škoda, da bi godba razpadla. — Tudi pri nas smo začeli misliti na našo narodno dolžnost. Gospod deželni dace Josip Piškur je v kratkem pri dveh prilikah pobiral in odposlal doneske „Slov. Straži“. Bilo ni veliko, a nekaj kronic je pa le „Slov. Straži“ dobrodošlo.

Z Bleda. Res je škoda, da lepega grajskega posestva ni kupila domača roka. Toda po drugi strani je resnica, da je dvomljivo, če bi cela stvar nesla in prav se mi zdi, da se dežela za zdaj ni spustila v ta kup. Večji uspeh bi za zdaj imela dežela, ako se loti vodovoda in električnih naprav na Bledu. S tem bo Bled dvignila do tiste veljave, katera mu gre. Vodovod bi bil potreben tudi zaradi požarov, katerih je tukaj nenavadno veliko. Za elektriko imamo pa tudi vodne moči blizu na razpolago. Tako bi združili lepo s koristnim in privabili tujce, ki ljubijo snažnost in red. Treba bo kaj več storiti za povzdigo omike, potem bodo tujci vedeli, da so prišli med izobražen narod, in nas bodo spoštovali.

Priznanje politiki „Hrvaško-slovenskega kluba“. Isti dan, ko so ljubljanski liberalci v svojih glasilih bobnali v svet, da je Šusteršičeva politika v hrvaških zadevah izdajavska, da so ji tedaj hrbet obrnili vsi hrvaški zastopniki, so pa bivši poslanci stranke prava za sabor v Zagrebu sestavili na konferenci v Opatiji brzovjavo na dr. Šusteršiča, v kateri so enodušno izrekli svoje priznanje in najtoplejšo zahvalo Hrvaško-slovenskemu klubu, ker se je v tem kritičnem času v državnem zboru in v delegacijah jasno in odločno postavil na pravaško stališče in pred največjimi faktorji monarhije zahteval končno in pravično rešitev hrvaškega vprašanja. Liberalci so tedaj dobili po zobeh.

Iz državnega zbora. Jugoslovani in Rusini niso pustili, da bi bil proračunski provizorij brez prvega branja prišel v razpravo. Zato bo po binkošnih državnih zborih prišel v kritičen položaj, posebno še, ker tudi službena pragmatika dela velike težave. Pri razpravi o izseljencih je imel obstrukcijski govor poslanec Biankini, ki je po pravici grajal vlado, da ničesar ne stori za Dalmacijo in se zaradi tega mora toliko Hrvatov izseljevati. Omenil je, da vsako leto okoli 500 Hrvatov umre v ameriških premogovnikih in pri plavžih. Govoril je tri ure v hrvaškem jeziku. Tudi to, da je obolel ministrski predsednik Stürgkh in ga namestuje baron Heinold, bo imelo

čudno gledali, češ, kaj hoče ona pri njem, saj ga vendar sovraži.

Z mehko desnico mu je pogladila goste kodre, ki so se mu usipali črez visoko čelo. Njegova usta se polagoma odpro in izgovore komaj slišno: „Tamara.“ „Dà, jaz sem, Gregor, tvoja Tamara.“

Odprl je trudne oči in jih z blaženim nasmehom uprl v njen obraz. Prijel je njeno desnico in jo stisnil. S slabim glasom je še prosil odpuščanja Boga in Tamaro. Rajskega mir se mu je razlil po obrazu, prsi so se mu krčevito dvignile, dihnil je še enkrat — dvakrat, nato pa mirno izdihnil svojo dušo.

Neutolažljivo je plakala Tamara. Poljubila ga je na blede usta, ga klicala po imenu, a zastonj, spal je že smrtno spanje.

Veličasten je bil Gregorjev pogreb. Zbrala se je vsa okolica, da ga spremi k večnemu počitku. Takoj za krsto je stopala v črni žalni obleki poleg nesrečne matere Tamara, nova graščakinja. Ko so polagali krsto v hladno zemljo, ni ostalo suho niti eno oko. Vse je žalovalo za rešivcem naroda.

Gregorjevo telo je trohnelo v grobu, spomin nanj je pa stoletja ostal živ med hvaležnim ljudstvom.

Prišli so lepši časi. Milo je vladala Tamara svoje podložnike

svoje posledice, če ni že bolezen sama posledica gotovih razmer.

Prestolonaslednik Franc Ferdinand se preseli iz Belvedera na dvor.

Dr. Karol baron Chiari, član gosposke zbornice, glavni pristaš nemških nacionalcev, je umrl dne 14. t. m. v svoji lovski koči na Visokih Turah.

Železničarji hočejo dobiti še novih vozni olajšav. Znanj so nam slučajji, da nekateri bivši železničarji vozne olajšave prav dobro uporabljajo, da ne rečemo zlorabljajo v svojo korist.

Liška železnica. Začela se bode precej graditi železnica iz Ogulina proti Kninu do dalmatinske meje.

Na Češkem so prišli Čehi in Nemci do spoznanja, da dežela trpi škodo, ker se med seboj ne poravnajo. Tritisoch učiteljskih kandidatov je brez službe, ker se zadnja leta niso otvorili nobeni novi razredi na šolah. Pričela se bodo tedaj nova pogajanja za mir.

Med poljskimi poslanci je nastal spor. Izstopili so nekateri poslanci iz Vsepoljske stranke in iz skupnega kluba.

V Lvovu so bile dne 11. t. m. demonstracije zaradi sklepa dume, da naj se loči bolmski okraj od Rusko Poljske. Demonstrantje, večinoma visokošolci, so šli nad ruski konzulat, toda policija jih je ustavila. Začeli so dijaki metati kamenje in so ranili 23 stražnikov.

Srbija. Finančni minister Protić in vojni minister Stepanović sta podala demisijo.

V Italiji delavcem primanjkuje dela, ker veliko trpi zaradi vojske industrija. V Milanu je 30 000 delavcev brez posla.

Ženska volivna pravica je bila v državni zbornici v Rimu odklonjena z 218. proti 47. glasovom.

Proti dvoboju je bila razprava v nemškem državnem zboru. Vojni minister je dvoboj še zagovarjal. Državni zbor je pa sklenil, da se častnik, ki odklanja dvoboj, ne sme odpustiti iz armade. Katoliški poslanec Gröber je zahteval, da naj cesar dvoboj prepove.

V pruskem deželnem zboru je bil s 319. proti 8 glasovom zavrnjen ugovor poslanca Borharda glede njegovega izključenja iz zbornice.

Danski kralj Friderik je dne 14. t. m. umrl v Hamburgu. Ko se je izprehajal po ulici, ga je zadel mrtvoud in šele v bolnici, kamor so umirajočega prenesli, so spoznali, da je ta mož kralj Danske. Star je bil 68 let.

Na Danskem je bil za kralja proglašen prestolonaslednik Kristijan.

V Belgiji je parlament razpuščen in za dan 2. junija so razpisane nove volitve. Kaže se da bo hud boj, ker so se tudi v Belgiji združili liberalci in socialni demokratje proti katoličanom.

Ljudske šole v Belgiji so bile nekaj komunalne. Ljudje so pa prišli do prepričanja, da so verske ali samostanske šole veliko boljše, ker so učne moči cenejše in uspehi sijajnejši. V Belgiji zato narašča število duhovnikov in nun, ker se jih vedno več uporablja kot učne moči na ljudskih šolah. Ker nasprotniki katoličanov spoznavajo, da izgubljujejo v šolah tla, postajajo divji in besni proti duhovnikom in samostanom.

Na Francoskem so se dovršile občinske volitve. Socialisti so izgubili pri njih v dveh mestih večino, naprednjaki v 7. mestih. Napredovali so katoličani in republikanci. Katoličani so si priborili na novo večino v občinskem svetu v mestu Marseille in Bordeaux.

Angleška hoče še pomnožiti vojno brodoge in glede rezervistov tako urediti, da bi bilo 33 vojnih ladij malo ur po napovedi vojske pripravljenih za boj.

Angleži so stari kramarji. Zveze sklepajo, kakor jim kaže, včasih tudi s takimi, ki so si med seboj nasprotni. Tako so zdaj baje Angleži sklenili zvezo po eni strani s Turčijo v obrambo njene celokupnosti, na drugi strani pa z Italijo, kateri so dovolili, da naj zasede male turške otoke.

Upor Arnavtov. Okoli 2000 Arnavtov, ki so se uprli proti Turkom, stoji na višinah blizu Djakova. Ulemi so jih hoteli pomiriti, pa niso nič opravili.

V Dardanelah so odstranjene mine in pot za ladje je prosta.

Italijansko-turška vojska. Turški ministrski svet je sklenil, da se bodo pognali iz Carigrada vsi Italijani, ako se bo italijansko brodoge polastilo kakega otoka v Arhipelu. Italijani pa jemljejo male otoke v Egejskem morju s svojim brodogem kar po vrsti. Dne 13. t. m. je ladja „Napoli“ zasedla otok Piscopi, ladja „Pisa“ otok Kalimnos, ladja „San Marco“ otok „Leros“ in ladja „Almafi“ otok „Patmos“. Posadke teh otokov so morale udati. Turški uradniki so bili vjeti in odpeljani. Med ujetniki so 3 kajmakami (veliki vezirji) in 4 mudirji (okrajni načelniki). V Solunu so že začeli Turki iztiravati italijanske podložnike, med katerimi je bil tudi zastopnik zavarovalnice Assicurazioni Generali iz Trsta. Potrjuje se, da je bil ujet arhipelski vali Labi Bej, ko je hotel priti na otok Rodos.

Vojska v zraku. Ker so si Italijani pripravili celo brodoge zrakovplovov in so kralj in po-

„Živela graščakinja, živela pravicoljubnost!“ zaori kakor iz enega grla. „Kje je naš glavar, kje je Gregor Sokolski?“

Osupli se ozirajo okrog. Njega, ki je bil vedno prvi v boju, ki jim je odločil zmago, njega ni med njimi. Saj jim je vendar obljubil, da ostane pri njih, če zmagajo. Je li morda ranjen ali pa celo — mrtev?

Z mrzlično hitrostjo se vrnejo na bojišče. Tu ugledajo Gregorja sredi kopice mrtvecev težko ranjenega. Puščica mu je predrta prsi. Nepremično je ležal sredi mlake krvi. Zmetali so hitro skupaj nekaj obleke ter ga previdno položili nanjo. Izkušali so mu ustaviti kri, ki je neprenehoma curljala iz rane. Odstraniti so hoteli puščico, toda spoznali so, da jim umre takoj, če to store — rane pa drugače ni bilo možno zavezati. Bil je izgubljen. Odločenih mu je bilo le še par trenutkov življenja.

Razburjena je gledala Tamara ves prizor. Tu zdaj leži v smrtnih bolečinah krepka postava onega, ki ji je rešil življenje, ki ga je zavrnila tako kruto. Če bi ga bila uslišala, bi bil lahko še zdrav, lahko bi še živel dolgo vrsto let srečen in zadovoljen. Grenka solza se ji je zalesketala v krasnem očesu. Ni se mogla več premagovati; saj je tudi ona ljubila Gregorja, samo ponos ji je branil, da bi mu bila to priznala. Z opotekajočimi koraki se mu približa ter se vsede poleg njegovega vzglavja. Ni se menila, da so jo za-